

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชน
และครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

**The Interrogation of Juvenile Delinquents in Accordance with
the Juvenile and Family Court and Procedure for
the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553**

จตุพร วงศ์ทองสรรค์

ได้รับเงินอุดหนุนการทำวิจัยจากคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่องวิจัย การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติ
ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
พ.ศ. 2553
ชื่อผู้วิจัย จตุพร วงศ์ทองสรรค์
ปีที่วิจัย 2555

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย เรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นการวิจัยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิมและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่แก้ไขใหม่ เปรียบเทียบกับกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขรวมทั้งออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าวเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75

ผลการวิจัยพบว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด การนำมาตรการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 มาใช้บังคับก็เป็นการเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ยังเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเด็กและเยาวชน ทำให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้จริงกฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ไม่เกิดช่องว่างให้เจ้าพนักงานละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและในการสอบถามผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในเรื่องนี้จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควร

รวบรวมบัญชีดัชนีตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียว ในส่วนผู้เข้าร่วมในกระบวนการสอบปากคำ เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด พบว่าในบางฐานความผิดที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด เช่น คดีที่เป็นความผิดทำร้ายร่างกายเพราะบันดาลโทสะ หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ยังมีความจำเป็น เห็นว่ากฎหมายควรเปิดช่องให้เป็นกรณีที่เห็นว่าจะมีความจำเป็น โดยพิจารณาจากสภาพความผิด และวุฒิภาวะของเด็กให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าร่วมสอบปากคำของเด็กด้วย หากการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ได้มีการจัดให้พนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเข้าใจเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ยังไม่มีความจำเป็นในการเข้าร่วมสอบสวนในคดีร้ายแรงดังกล่าว ทั้งนี้ในการสอบถามไปยังผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการที่ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่ (เช่น มีองค์กรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกลางในแต่ละจังหวัด โดยจัดให้มีพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กประจำอยู่ และมีการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษากฎหมายประจำไว้ด้วยที่นี่) ซึ่งผลการวิจัย ปรากฏว่าความเห็นส่วนใหญ่ ทั้งผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวนเป็นไปในทางเดียวกัน คือเห็นว่าสมควรจัดให้มีองค์กรดังกล่าว ซึ่งหากมีการจัดองค์กรดังกล่าวได้จริงการสอบสวนคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเด็กและคดีอาจสิ้นสุดลงที่กระบวนการในชั้นสอบสวนไม่เป็นปัญหาแก่ตัวเด็กและเยาวชนในอนาคต

และในส่วนของบทบังคับมาตรา 75 ไม่ได้มีการบัญญัติสภาพบังคับหรือโทษไว้ ซึ่งผลแห่งการฝ่าฝืนอาจส่งผลต่อการตีความภายหลัง ดังนั้น จากผลการวิจัยเห็นว่าสมควรบัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ในการทำแบบสอบถามไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในส่วนของผู้พิพากษา พนักงานอัยการส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นมา และในส่วน of พนักงานสอบสวนถึงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรบัญญัติเพิ่มเติมก็มีเพียง 57.89 เท่านั้น แต่ที่เห็นว่าควรบัญญัติเพิ่มเติม ก็มีจำนวนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ถึง 42.10 ดังนั้น จึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขในส่วนนี้

Research Title The Interrogation of Juvenile Delinquents in Accordance with the
Juvenile and Family Court and Procedure for the Juvenile and
Family Cases Act B.E. 2553
Researcher Chatuphorn Vongthongson
Year of Research 2012

ABSTRACT

The research project regarding the interrogation of juvenile delinquents in accordance with the Juvenile and Family Court and Procedure for the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553, is research that examines the concept and theories behind juvenile delinquent interrogation, as well as studying the process of the interrogation of juvenile delinquents, both according to the law previously enforced and the newly amended Juvenile and Family Court and the Procedure for the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553, and comparing them to the interrogation of juvenile delinquents according to foreign laws. The purpose is to analyze the problem and to find a solution to it. Also, questionnaires were circulated to gether opinions from those working in the related fields, such as the inquiry officers, prosecutors, and judges, about the process of the interrogation of juvenile delinquents according to Article 75 of the the Juvenile and Family Court and Procedure for the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553

The outcome of this research shows that in the process of the interrogation of juvenile delinquents, the application of Article 75 of the Juvenile and Family Court and Procedure for the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553 is not only sufficient, but also enables officials to work effectively, which results in maximum advantage for the minors. As an illustration, it ensures legality, maintaing the sanctity of the law by not allowing a gap to appear that officials could exploit as a way to circumvent the law. As for the results of the questionnaires, it is evident that the majority believes that in order to avoid confusion in the enforcement of the law, the procedures for the in interrogation of juvenile

delinquents should be legislated under a single piece of legislation. Moreover, in terms of those involved in the police questioning of juvenile delinquents, for some offences that have an effect on the juvenile's state of mind, such as assault due to provocation, or sexual offences, psychologists or social workers are still necessary. The law should allow the police to provide a psychologist or a social worker for the juvenile delinquent during questioning when it is necessary based on the crime and the level of maturity of the minor. However, if there is an inquiry officer who has an expertise regarding juvenile delinquent present during the questioning under Article 75 of the Juvenile and Family Court and the Procedure for the Juvenile and Family Cases Act B.E. 2553 there is no need for psychologists or social workers to be present during the interrogation. Furthermore, when asked whether there should be a central organization in each province to specifically carry out the responsibility of interrogating juvenile delinquents, most of those working in the related fields, including judges, prosecutors, and the police, all felt the need to have such an organization, for example, a central juvenile delinquent interrogation organization with competent inquiry officers who are expert in child psychology and a number of registered legal advisors. If such an organization were set up, the procedure for the interrogation of juvenile delinquents would be efficient and also beneficial to the minors, and the case could be ended at the interrogation level without causing any problem to the children in the future.

Article 75 does not provide for any sanction or penalty for violation of the law. This could affect subsequent interpretation. The outcome of the research shows that there should be a sanction written in the law in order to enhance its clarity. The survey reveals that judges and prosecutors see the need to have a sanction added to the law, although a majority of the inquiry officers, 57.89 %, see no need to have such sanction. While 42.10 % are of the opinion that there should be an amendment providing for sanctions. Consequently, it is recommended that there should be a revision to this part.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธานีผล ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
งานวิจัย ขอขอบคุณคณบดีคณะนิติศาสตร์ คณะกรรมการวิจัยคณะนิติศาสตร์ทุกท่าน
ที่ได้ร่วมพิจารณาเค้าโครงวิจัย ตรวจสอบผลงานวิจัย และให้การสนับสนุนเงิน
ทุนอุดหนุนการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่ช่วยให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

จิตุพร วงศ์ทองสรรค์

สารบัญ

๒๕๖๕

บทที่

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(9)
1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
3. คำถามการวิจัย.....	6
4. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	7
2 การทบทวนวรรณกรรม	
1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
1.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองสิทธิเด็ก.....	8
1.2 เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว.....	10
1.3 ทฤษฎีการใช้และการตีความกฎหมาย.....	11
1.4 ทฤษฎีการใช้และการยกเลิกกฎหมาย.....	13
(ก) วันเริ่มใช้กฎหมาย.....	14
(ข) การยกเลิกกฎหมาย.....	15
1.5 แนวคิดในการมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน.....	17
3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	
1. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทย.....	21
1.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมาย	
วิธีพิจารณาความอาญา.....	21

1.2 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553	30
2. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ	33
2.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา	33
2.2 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายญี่ปุ่น	45
4 ผลการวิจัย	
สรุปผลการวิจัย	52
- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยเป็นแบบสอบถามที่ชี้ถึงแนวทางการกำหนดวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่ามีความเหมาะสมหรือความชอบธรรมในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติหรือไม่	52
- แผนภูมิแสดงผลการวิจัย	61
- ตารางแสดงผลการวิจัย	63
- บทสัมภาษณ์ผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านการสอบสวน	65
- วิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนตามมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบกับนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม	71
1. ปัญหาการตีความเรื่องการใช้กฎหมาย	73
2. ขัดต่อหลักการยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย	75
3. ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายในการที่มีการกำหนดให้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน	76
4. ปัญหาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553	77

5. ปัญหาการตีความเรื่องการอนุโลมนำมาตรา 133ทวิ มาใช้กับคดีที่เด็ก หรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาตามมาตรา 134/2 ในเรื่องประเภทคดีที่ มาตรา 133ทวิ จำกัดไว้.....	79
6. ปัญหาความพร้อมของสหวิชาชีพ.....	86
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	105
แบบสอบถาม.....	107
ประวัติผู้วิจัย.....	112
ประวัติที่ปรึกษาผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง

1. จำนวนและความถี่ของพนักงานสอบสวนในการแสดงความคิดเห็น ต่อ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ	61
2. จำนวนและความถี่ของพนักงานอัยการในการแสดงความคิดเห็น ต่อ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ	62
3. จำนวนและความถี่ของผู้พิพากษาในการแสดงความคิดเห็น ต่อ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ	62
4. เปรียบเทียบจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	63

บทที่ 1

บทนำ

โครงการวิจัย เรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ในเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มิได้มีการบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมเหมือนดังเช่นพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 เดิม แต่ได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา 75 โดยมีสาระสำคัญว่า ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งนี้ ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และในการแจ้งข้อหาและ

การสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดดังกล่าว บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีความแตกต่างจากมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ในมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้มีการบัญญัติให้นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนด้วยเพียงแต่บัญญัติให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอยู่ด้วยจะร่วมรับฟังการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนก็ได้เท่านั้น และมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้ในการแจ้งข้อหาและการถามปากคำผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่งถ้าพิจารณาตามหลักการตีความการใช้กฎหมายและการยกเลิกกฎหมายโดยปริยายที่กล่าวไว้ว่าในกรณีที่มีกฎหมายใหม่ออกมาแต่มีเนื้อหาข้อความบทบัญญัติในเรื่องเดียวกับกฎหมายที่ออกมาก่อน แม้กฎหมายใหม่จะมีได้ระบุว่าให้ยกเลิกกฎหมายเก่านั้น ถือว่ากฎหมายเก่าถูกกฎหมายใหม่ยกเลิกโดยปริยาย ไม่ว่ากฎหมายใหม่จะมีบทบัญญัติอย่างเดียวกัน เหมือนกัน หรือแตกต่างไปจากกฎหมายเก่าก็ตาม ซึ่งก็หมายความว่ามาตรการในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดปัจจุบันต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพียงฉบับเดียว ไม่ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้ แต่ทั้งนี้ เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้อยู่ และหากมีการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวก็มีผลในกระบวนการพิจารณาตามมาตรา 134/4 วรรคสาม คือ ถ้อยคำใดๆ ที่เด็กหรือเยาวชนให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ ส่งผลให้มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในปัจจุบันดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควบคู่กัน ซึ่งการใช้กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดดังกล่าวมีปัญหาคือการที่ปัจจุบันมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดยังคง

บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เท่ากับเป็นการขัดต่อหลักการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการใช้กฎหมายและการยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย แม้มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จะบัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายนี้ก็หมายความว่า ถ้าพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะจึงจะอนุโลมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ อีกทั้ง การอนุโลมนำบทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในวันถามปากคำมาใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการที่กฎหมายบัญญัติให้นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนในการสอบสวนทุกครั้งนั้น มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองและปกป้องมิให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กต้องได้รับผลกระทบต่อจิตใจในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาซึ่งโดยหลักแล้วเป็นการมุ่งคุ้มครองสภาพจิตใจของเด็กที่เป็นผู้เสียหายในบางฐานความผิดที่มีความร้ายแรงมีผลกระทบต่อจิตใจของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กเท่านั้น เมื่อได้อนุโลมนำมาใช้ในมาตรการการสอบสวนเด็กที่เป็ผู้ต้องหาด้วย จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว แทนที่จะเป็นการให้การคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เป็ผู้ต้องหาให้มากขึ้นกลับกลายเป็นผลร้ายทำให้มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้ต้องหาล่าช้ามากขึ้น เพราะปัจจุบันมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนที่กฎหมายกำหนดให้มีบุคคลสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนซึ่งประกอบด้วยพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาเข้าร่วมกันในการสอบสวนเด็ก ก็ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติและบุคคลดังกล่าวยังคงปรากฏความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งทัศนคติของบุคลากรแต่ละหน่วยงานต่างสาขาต่างอาชีพทำให้แนวคิดหรือการตีความตามข้อกำหนดแตกต่างกันออกไปเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตน อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคดีเด็กที่เกิดขึ้น ดังนั้น นอกจากจะเป็นการอนุโลมใช้กฎหมายขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วยังก่อให้เกิดการกระทบต่อสิทธิของเด็กและเยาวชน

ผู้ต้องหาส่งผลให้เกิดการล่าช้าในกระบวนการการสอบสวนซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของการ
 ดำเนินการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และ
 เป็นธรรม และการที่อนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ในการสอบสวน
 เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยใช้มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ
 ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นจะเห็นได้ว่ก่อนที่จะ
 ทำการสอบปากคำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134/1 ได้บัญญัติไว้ในคดี
 ที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา พนักงานสอบสวน
 จะต้องถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ซึ่งการน
 ับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวมาอนุโลมใช้ในการสอบสวน
 เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว
 และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กล่าวคือ ที่ปรึกษากฎหมายตาม
 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.
 2553 คือ ผู้มีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความและผ่านการอบรม
 เรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการสังคมสงเคราะห์
 และความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติ
 ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็ได้บัญญัติ
 ไว้ว่าในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก้คดี
 แทนไม่ได้แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความ
 ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในคดีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดผู้ที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่
 ทำนองเดียวกับทนายความนั้นคือที่ปรึกษากฎหมายมิใช่ทนายความ เพราะการที่กฎหมาย
 กำหนดให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแทนทนายความ
 นั้นเนื่องจากเกรงว่าทนายความจะว่าความในคดีเด็กและเยาวชนอย่างเดียวกันกับการว่าความ
 ในคดีธรรมดาที่มุ่งให้ลูกความชนะคดี หรืออาจจะยอมรับสารภาพผิดเพื่อให้ได้รับการลด
 โทษซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่มุ่งหมายให้เด็กหรือเยาวชนแก้ไข
 และกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ดังนั้น หากในการแจ้งข้อหาและการถามปากคำเด็กหรือ
 เยาวชนผู้กระทำความผิดมีการแต่งตั้งทนายความเข้าร่วมด้วยตามประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความอาญามิใช่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายก็เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติศาล
 เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบ

กับอายุของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็กำหนดไว้เป็นไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ในขณะที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดอายุของเด็กและเยาวชนไว้ที่อายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็ยังมีความไม่ชัดเจนในกรณีที่มาตรา 75 ได้บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่งถ้าไม่มีที่ปรึกษากฎหมายร่วมอยู่ด้วยก็ถือว่าการแจ้งข้อหาหรือการสอบสวนของพนักงานสอบสวนดำเนินการไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กลับไม่ได้บัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวไว้ว่ากรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ด้วยในวันแจ้งข้อกล่าวหาหรือในการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นได้มากน้อยเพียงใด และจะกระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ซึ่งเห็นควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาของการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดของกฎหมายไทยและต่างประเทศ

2.3 เพื่อศึกษาว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทยควรมีมาตรการที่เหมาะสมอย่างไร

3. คำถามการวิจัย

3.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประกอบกันหรือไม่

3.2 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรมีทีมสหวิชาชีพ อาทิ พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา และบุคคลที่ได้ร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนด้วยหรือไม่

3.3 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ไม่มีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนมีผลเป็นการกระทบต่อสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่

3.4 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553มีปัญหาที่ควรแก้ไขหรือไม่

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ทำให้ทราบถึงศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชน

4.2 ทำให้ทราบถึงข้อเหมือนและข้อแตกต่างของมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และกฎหมายต่างประเทศ

4.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาของมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

4.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขแก้ไขปัญหามาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

5. ขอบเขตของการวิจัย

วิจัยฉบับนี้จะทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิด ศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิมและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่แก้ไขใหม่ เปรียบเทียบกับกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขรวมทั้งออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนในการศึกษาวิเคราะห์ในวิจัยต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมนำเสนอออกเป็นสี่ส่วน โดยส่วนที่หนึ่งนำเสนอถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อาทิ ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ทฤษฎีหลักการใช้กฎหมาย และแนวคิดในการมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทย ส่วนที่สามเป็นการนำเสนอ แนวทางการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดของกฎหมายสหรัฐอเมริกาและประเทศ ญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับของไทย และส่วนที่สี่ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ในปัจจุบัน สังคมให้ความสำคัญกับเด็กมากขึ้น โดยมองว่าเด็กอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่ง มีคุณค่าโดยมองว่าเด็กอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งมีคุณค่า (Value Commodities) ที่ต้องให้ความสำคัญ ปกป้องคุ้มครองและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและเล็งเห็นได้ว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในลักษณะของการพึ่งพิง เพื่อให้ได้รับการตอบสนองใน ความต้องการและความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ทางด้านศีลธรรม จริยธรรม รวมถึงทางด้านการศึกษาด้วย ซึ่งการเห็นความสำคัญของ เด็กดังกล่าว นำไปสู่แนวคิดที่ต้องการให้ความสำคัญแก่คุณค่าของเด็กมากยิ่งขึ้น โดย เน้นที่ตัวเด็กและประโยชน์สูงสุดของเด็ก และต้องมีการปฏิบัติเพื่อพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่จะนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก (ไพรัช บวรสมพงษ์, 2548)

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการปฏิบัติต่อเด็กนั้นมุ่งพิจารณา จากมุมมองของผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจในสังคมเป็นสำคัญว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้น่าจะเป็นประโยชน์ สำหรับเด็ก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการปฏิบัติเหล่านี้ถูกวางกรอบจากผู้ใหญ่หรือสังคมมากกว่า การพิจารณาจากตัวตนหรือการกำหนดแนวคิดที่มาจากตัวเด็กเอง ดังนั้น หลักการว่าด้วย

ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กที่ถูกต้องจึงต้องเป็นข้อกำหนดอันมีพื้นฐานมาจากความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ โดยจะต้องพิจารณาถึงความต้องการของเด็กทั้งที่เป็นความต้องการตามธรรมชาติของเด็กเองซึ่งเป็นผลรวมของความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ และยังจะต้องพิจารณาถึงความต้องการของเด็กว่าเป็นประดิษฐกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Construction) ซึ่งทับซ้อนหรือวางอยู่บนประโยชน์สูงสุดของเด็ก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการพิจารณาไปถึงความต้องการของเด็กเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กจึงต้องพิจารณาหลาย ๆ แง่มุม ได้แก่ ความต้องการอันเนื่องมาจากธรรมชาติของความเป็นเด็ก ความต้องการทางด้านสุขอนามัย ความต้องการเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม และความต้องการในแง่ของการกำหนดวัฒนธรรม (ไพรัช บวรสมพงษ์, 2548)

เรื่องการคุ้มครองเด็กหรือสิทธิเด็กเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากทั่วโลก เพราะเด็กเป็นทรัพยากรสำคัญของโลกที่สมควรได้รับการปกป้องคุ้มครองให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child) ซึ่งเป็นผลงานขององค์การสหประชาชาติ ก็ได้กล่าวถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กที่สำคัญมี 3 ประการ คือ 1. สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด (survival) 2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนารอบด้าน (development) อันเป็นสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอทั้งทางด้านโภชนาการ สาธารณสุขมูลฐาน และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ และ 3. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองทันทีที่เกิด (protection) อันเป็นการปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ รวมไปถึงสิทธิในครอบครัว สิทธิในการมีชื่อ และสัญชาติของตนเอง

ประเทศไทยก็ได้ลงนามเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2535 ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินในทุกด้านเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเด็กครอบคลุมเกือบทุกด้าน รวมทั้งเป็นเหตุผลในการตรากฎหมายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย

1.2 เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว

เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่สำคัญพอสรุปได้ 4 ประการ

ก) เพื่อสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจกว้างขวางกว่าศาลธรรมดา เพราะศาลมีวิธีการที่จะดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมได้ ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ทำผิดกฎหมายอาญา และรวมถึงเด็กที่อยู่ในสถานะสมควรได้รับการสงเคราะห์คุ้มครองเพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิด และศาลยังมีหลักการดำเนินเพื่อระงับรักษาผลประโยชน์เกี่ยวกับสิทธิและทรัพย์สินของผู้เยาว์อีกด้วย

ข) เพื่อนำความยุติธรรมที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะบุคคลมาใช้

การพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวมิได้คำนึงถึงเฉพาะการกระทำความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำเท่านั้น แต่จะมุ่งค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เช่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะของเด็กหรือเยาวชน หรือฐานะของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่มีส่วนผลักดันให้กระทำความผิด ซึ่งศาลจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญนอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงที่ว่าเด็กกระทำความผิดหรือไม่ เพื่อศาลเยาวชนจะได้ตั้งใช้วิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของเด็กหรือเยาวชน

ค) เพื่อนำวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กเป็นรายบุคคล

ศาลเยาวชนและครอบครัว จะนำสาเหตุแห่งการกระทำความผิดประกอบกับข้อเท็จจริงสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับตัวเด็กที่กระทำความผิดแล้วจึงจะพิพากษาสั่งลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก ซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรมสั่งสอนยิ่งกว่าการลงโทษ และวิธีการที่ศาลตั้งนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้อีกในภายหลังแล้วแต่พฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่และในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนร่วมกันกระทำความผิด เช่น ร่วมกันลักทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ ศาลเมื่อพิจารณากับข้อเท็จจริงสิ่งแวดล้อมต่างเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลอาจตั้งใช้วิธีการที่แตกต่างกันได้ ตัวอย่างเช่น นายดำ นายขาว นายเหลือง อายุ 17 ปีเท่ากัน ร่วมกันทำความผิดฐานชิงทรัพย์ เมื่อศาลพิจารณาแล้วอาจพิพากษาแตกต่างกันได้ เช่น

นายคำ จากประวัติข้อเท็จจริงเป็นผู้มีความประพฤติไม่ดี เคยกระทำความผิดมาหลายครั้ง ศาลอาจสั่งจำคุก 1 ปีเลยก็ได้ ส่วนนายขาวพิจารณาจากประวัติสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้ว ศาลพิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจเป็นระยะเวลา 1 ปีก็ได้ ส่วนนายแดง พิจารณาจากประวัติข้อเท็จจริงอื่นแล้ว ศาลอาจสั่งรอกการลงโทษโดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติไว้ก็ได้

ง) เพื่อคุ้มครองสถานภาพของครอบครัว

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนมากมาจากสภาพครอบครัวที่บ้านแตก เช่น ครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ บิดามีภรรยาใหม่ มารดามีสามีใหม่หรือบิดามารดาทะเลาะทู่ตีกันบ่อย ๆ ฯลฯ ศาลเยาวชนจึงมีวิธีการที่คุ้มครองสถานภาพการสมรสเพราะถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของเด็กและเยาวชน โดยให้อำนาจศาลตั้งผู้ประนีประนอมไกล่เกลี่ยให้สามีภรรยาประนีประนอมกัน หรือถ้าไม่สามารถรักษาสถานภาพการสมรสไว้ได้ก็ให้หย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุดโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ (ประเทือง ธนิยผล, ผศ., 2549)

1.3 ทฤษฎีการใช้และการตีความกฎหมาย

- ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กฎหมายกับการตีความกฎหมาย

หลักการใช้กฎหมายเป็นหลักเกณฑ์ในการปรับใช้กฎหมายแก่ข้อเท็จจริงอันเป็นข้อพิพาทเพื่อวินิจฉัยตัดสินข้อพิพาทนั้น หลักเบื้องต้นในเรื่องนี้มีอยู่ว่า การใช้กฎหมายนั้นต้องใช้ให้ต้องด้วยกรณีตามกฎหมายนั้น กล่าวคือ ต้องใช้กฎหมายให้ถูกต้องตรงตามกรณีที่พิพาทกัน การใช้กฎหมายนี้หากพิเคราะห์ดูให้ดีตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะพบว่า แยกออกได้เป็นสองประเภท คือ การใช้กฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร และการใช้กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกฎหมายจัดลำดับการใช้กฎหมายไว้ ให้ใช้กฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายเป็นลำดับแรก ต่อเมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะปรับเอามาใช้ จึงให้ปรับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร อันได้แก่จารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น การเทียบบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง และการใช้หลักกฎหมายทั่วไป

ดังนั้น การใช้กฎหมายจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อพิพาท ข้อกฎหมาย และ คำวินิจฉัย ในทางที่สอดคล้องต้องตรงกัน โดยนักกฎหมายต้องพิเคราะห์ว่าข้อพิพาทที่

เกิดขึ้นนั้นมีข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งข้อพิพาทอย่างไร และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ดำรงอยู่ในข้อเท็จจริงนั้นเป็นอย่างไร จากนั้นจึงพิจารณาว่าความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแห่งข้อเท็จจริงนั้น ๆ ตกอยู่ใต้บังคับของหลักเกณฑ์ทางกฎหมายใด โดยในลำดับแรกต้องเริ่มพิจารณาจากบทกฎหมายตามตัวอักษรเสียก่อน ว่าบทกฎหมายที่ต้องตรงกันกับความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอันดำรงอยู่ในข้อเท็จจริงอันเป็นข้อพิพาทนั้นมีว่าอย่างไร หรือหลักเกณฑ์ใดมีความเหมาะสมต้องตรงแก่ข้อพิพาทมากที่สุด และท้ายที่สุดก็คือการวินิจฉัยว่า เมื่อปรับใช้กฎหมายแก่กรณีแล้วเกิดผลทางกฎหมายอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่อาจมีบทกฎหมายที่นำมาปรับได้หลายบท หรือมีผลทางกฎหมายให้เลือกได้หลายทาง ผู้วินิจฉัยต้องใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจเลือกผลทางกฎหมายที่เหมาะสมแก่ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งข้อพิพาทมากที่สุด (สมยศ เชื้อไทย, 2551)

- การใช้และตีความกฎหมายในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายสองบทขัดกัน

กรณีที่ข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่งสามารถปรับได้กับบทกฎหมายหลายบท และผลในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการปรับบทกฎหมายดังกล่าวมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ โดยที่บทกฎหมายต่าง ๆ เหล่านั้นอยู่ลำดับชั้นเดียวกัน ให้พิจารณาว่าบทกฎหมายบทใดเป็นบทกฎหมายทั่วไป บทกฎหมายบทใดเป็นบทกฎหมายเฉพาะ และให้ถือหลักว่า “กฎหมายเฉพาะย่อมตัดกฎหมายทั่วไปมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน (lex specialis derogate legi generali)”

ในกรณีที่ข้อเท็จจริงใดสามารถปรับได้กับบทกฎหมายหลายบท และไม่ปรากฏว่าบทกฎหมายดังกล่าวมีสัมพันธกันในขณะที่เป็นกฎหมายเฉพาะและกฎหมายทั่วไปย่อมต้องถือว่าบทกฎหมายดังกล่าวอยู่ในฐานะที่เป็นอิสระแก่กัน ผู้ใช้และตีความกฎหมายต้องยอมรับให้มีการเลือกใช้บังคับกฎหมายบทใดบทหนึ่งได้ เช่น ความรับผิดชอบตามกฎหมายและความรับผิดชอบทางละเมิดอาจดำรงอยู่ได้ และในหลายกรณีเราไม่สามารถกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบตามกฎหมายกับความรับผิดชอบทางละเมิดได้ว่าบทกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในเรื่องใดเป็นบทกฎหมายเฉพาะเรื่องใดเป็นบทกฎหมายทั่วไป ดังนี้ ผู้ทรงสิทธิย่อมสามารถเลือกบังคับการตามสิทธิโดยอาศัยบทกฎหมายบทใดบทหนึ่งได้

นอกจากบทกฎหมายสองบทจะสัมพันธ์กันในขณะที่เป็นบทกฎหมายเฉพาะและบทกฎหมายทั่วไป หรือต่างดำรงอยู่อย่างเป็นเอกเทศต่อกันแล้ว ในการใช้กฎหมายสิ่งที่จะต้องคำนึงอีกประการหนึ่งคือ กรณีข้อเท็จจริงใดสามารถปรับได้กับบทกฎหมาย

สองบท โดยที่ผลในทางกฎหมายแตกต่างกัน ได้แก่ กรณีที่กฎหมายบทหนึ่งเป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับก่อนและบทกฎหมายอีกบทหนึ่งเป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับภายหลัง ในกรณีเช่นนี้ผู้ใช้กฎหมายจะต้องเลือกใช้บทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับในภายหลัง ทั้งนี้ตามหลักที่ว่า “กฎหมายที่ออกมามีผลย้อนหลังต่อกฎหมายที่ออกมาก่อนมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน” (Lex posterior derogate legi priori)

บางกรณีองค์กรนิติบัญญัติอาจตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายกรณีกฎหมายขัดกันไว้เป็นการเฉพาะก็ได้ เช่น มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่บัญญัติให้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ เว้นแต่กฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกันความเป็นธรรมและมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ ก็ให้ใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายนั้นซึ่งหมายความว่า ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดกระบวนการออกคำสั่งทางปกครองไว้โดยมีหลักเกณฑ์ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะนำบทบัญญัตินั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการออกคำสั่งทางปกครองไม่ได้ แต่จะต้องใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ แทน (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2552)

1.4 ทฤษฎีการใช้และการยกเลิกกฎหมาย

เนื่องจากปัจจุบัน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 ว่าด้วยมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ได้บัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังเช่นที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติให้อนุโลมบังคับใช้อีกต่อไป พิจารณาโดยใช้ทฤษฎีการใช้และการยกเลิกกฎหมายได้ ดังนี้

ก. วันเริ่มใช้กฎหมาย

ปัญหาเรื่องว่ากฎหมายจะใช้เมื่อใดถ้าพิจารณาคุณเิน ๆ จากหลักที่ว่ากฎหมายจะต้องประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้วจึงจะมีผลบังคับได้ คำตอบก็คือกฎหมายย่อมมีผลใช้ได้เมื่อได้ประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่เมื่อพิจารณาให้ละเอียดแล้วเรื่องยังไม่หมดเพียงเท่านี้ เพราะผู้บัญญัติกฎหมายแต่ละลักษณะย่อมจะต้องพิจารณาถึงเหตุการณ์เฉพาะหน้าว่า เมื่อกำหนดเวลาให้ออกมาแล้วผลที่ได้รับจะตรงกับความมุ่งหมายของกฎหมายหรือไม่ บางเรื่องให้ใช้เข้าไปโดยให้ราษฎรรู้ตัวก่อนอาจจะรับทางหลบเลี่ยงบทบังคับของกฎหมายเสียก่อน เช่น เรื่องเกี่ยวกับการขึ้นภาษีอากร แต่ในบางเรื่องที่จะต้องมีการเตรียมการปฏิบัติงาน เช่น ระเบียบในวิธีพิจารณาความ ถ้าให้บังคับทันที เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ จะเตรียมวางรูปงานไว้ไม่ทัน ก็อาจจะต้องเลื่อนกำหนดเวลาใช้ไว้พอแก่การ ปัญหาเฉพาะหน้าจึงควรจะแยกแยะออกพิจารณาว่า กฎหมายมีวิธีกำหนดเวลาใช้ไว้อย่างไรบ้าง ตามปกติแล้วพระราชบัญญัติทุกฉบับจะเริ่มต้นด้วยมาตรา 1 บัญญัติชื่อของกฎหมายเหมือนคนเราเกิดมาแล้วต้องมีชื่อเพื่อสะดวกแก่การค้นหาและอ้างอิง เสร็จแล้วก็จะตามมาด้วยมาตรา 2 ซึ่งระบุเวลาแห่งการใช้กฎหมายไว้โดยตรง ฉะนั้น การที่จะทราบว่ากฎหมายจะใช้เมื่อใดนั้นต้องดูจากมาตรานี้

วิธีกำหนดเวลาให้เริ่มใช้กฎหมายนั้นมีต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

1) ให้ใช้ทันทีตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เรื่องเช่นนี้กฎหมายอาจกำหนดไว้ให้ชัดแจ้งได้ ถ้าผู้ร่างพิจารณาเห็นว่าการประกาศเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์และจะไม่ก่อความเสียหายอย่างใด ดังเช่น มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477 บัญญัติว่า ให้ใช้พระราชบัญญัตินั้นตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

2) ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เรื่องนี้เป็นความประสงค์ของผู้ร่างกฎหมายที่จะให้ประชาชนรู้ตัวล่วงหน้าเสียก่อนหนึ่งวัน และออกจะเป็นวิธีการธรรมดาที่ใช้กันเป็นประจำ สำหรับกฎหมายในสมัยปัจจุบัน ดังเช่นมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติสถาปนาป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2499 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

3) ให้ใช้ย้อนหลังขึ้นไปก่อนวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

4) ให้ใช้ในอนาคตโดยวิธีกำหนดเวลาหรือการกระทำไว้เป็นเงื่อนไข ซึ่งอาจทำได้เป็น 3 แนวทางคือ

ก. กำหนดวันเดือนปีลงไว้ให้แน่นอนว่า จะให้กฎหมายนั้นใช้ได้ตั้งแต่วันที่เท่าใด ฉะนั้น วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา กับวันที่กฎหมายจะใช้จึงต่างกัน ดังเช่น ในพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2478 แต่ให้ใช้บทบัญญัติแห่งบรรพ 5 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2478

ข. กำหนดเป็นระยะเวลาใดเวลาหนึ่งไว้ภายหลังวันประกาศใช้กฎหมาย เช่น ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499 มาตรา 2 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ค. กำหนดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งไว้เป็นเงื่อนไขในการใช้กฎหมาย นั้น ดังเช่น ให้ใช้เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาอีกฉบับหนึ่ง เช่น ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 3 บัญญัติว่า ให้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางขึ้นในจังหวัดพระนครภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินั้น แต่ในส่วนเขตจังหวัดอื่นจะตั้งศาลนี้ได้เมื่อใดจะได้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา (โพยม จันทรักคะ, 2527)

ข. การยกเลิกกฎหมาย

การที่กฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว ลักษณะของการมีผลใช้บังคับเสมอไปจนกว่าจะมีการยกเลิก เป็นลักษณะหนึ่งของกฎหมาย ตราบใดที่ยังไม่มีการยกเลิกแม้ว่ากฎหมายนั้นจะประกาศใช้มาเป็นเวลานานแสนนานเท่าไร หรือไม่มีการนำมาบังคับอย่างแท้จริง หรือแม้กระทั่งไม่ได้นำมาใช้บังคับเลยก็ตามที ตามหลักการแล้วถือว่ากฎหมายนั้นยังไม่ถูกยกเลิกและยังสามารถนำมาใช้เมื่อไรก็ได้ อย่างที่มีสุภาษิตว่า กฎหมายนอนหลับเป็นบางครั้ง แต่ไม่เคยตาย (The law sometimes sleep, never die)

ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร ไม่ว่าฉบับ พ.ศ. 2490 หรือ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2517 แม้ในการปฏิบัติจะไม่ค่อยมีการนำมาใช้บังคับหรือบางช่วงไม่เคยมีการนำมาใช้บังคับเลยก็ตาม ในทางหลักการแล้วถือว่ากฎหมายนี้ยังมีผลบังคับ เพราะยังไม่ถูกยกเลิก

กฎหมายอาจยกเลิกได้สองทาง

1) การยกเลิกโดยตรง

การยกเลิกกฎหมายโดยตรงนี้ หมายถึงกรณีที่มีการยกเลิกชัดเจนโดยตรง ไม่ต้องมีการขบคิดกันอีกว่า กฎหมายนั้นยังมีผลบังคับอยู่หรือไม่ การยกเลิกโดยตรงนี้มีในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

ก. กฎหมายฉบับนั้นกำหนดการยกเลิกตัวเองเอาไว้ โดยระบุระยะเวลาสิ้นสุดแห่งการใช้กฎหมายนั้น จะกำหนดเป็นระยะเวลาที่ปี กี่เดือน หรือกำหนดเป็นวันที่หรือเหตุการณ์ เช่น บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 195 จะกำหนดการยกเลิกตัวเองไว้ว่า ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งทำหน้าที่รัฐสภา มีอายุจนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ถือว่ายกเลิกโดยตรงมีข้อความในมาตรา 9 เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ใช้ในขณะนั้น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 เพราะระบุให้คำสั่งของคณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมเป็นเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปฟ้องคดีเป็นอย่างอื่นมิได้เป็นการก้าวล่วงอำนาจทางตุลาการของศาลซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 99 กำหนดให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะ คณะกรรมการนี้แม้จะมีชื่อเรียกว่าเป็นกรรมการและการพิจารณา แม้เรียกว่าเป็นการสอบสวนและคำชี้ขาดของคณะกรรมการแม้จะเรียกว่าเป็นคำสั่งก็ตามพิจารณาตามรูปลักษณะแล้วถือว่ามีอำนาจกระทำการได้อย่างศาล คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พ.ศ. 2497 เป็นบทบัญญัติที่มีข้อความขัดต่อรัฐธรรมนูญใช้บังคับมิได้

2) การยกเลิกโดยปริยาย

คือ การยกเลิกกฎหมายที่ไม่มีการระบุอย่างชัดแจ้งโดยตรง เช่น กรณีการยกเลิกโดยตรง แต่เป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นการยกเลิกโดยปริยาย ซึ่งมีในกรณีดังต่อไปนี้

ก. กฎหมายออกมาใหม่ แต่มีเนื้อหาข้อความบทบัญญัติในเรื่องเดียวกับกฎหมายที่ออกมาก่อน แม้กฎหมายใหม่จะมีได้ระบุว่าให้ยกเลิกกฎหมายเก่านั้น ถือว่ากฎหมายเก่าถูกกฎหมายใหม่ยกเลิกโดยปริยาย ไม่ว่ากฎหมายใหม่จะมีบทบัญญัติอย่างเดียวกัน เหมือนกัน หรือแตกต่างไปจากกฎหมายเก่าก็ตาม การนำกฎหมายมาใช้บังคับก็ต้อง

อ้างกฎหมายฉบับหลัง สรุปแล้ว ดูจากเวลาที่ออกกฎหมายเป็นสำคัญ กฎหมายที่ออกมาภายหลังย่อมถูกถือว่ามิใช่ประสงค์จะใช้บังคับและยกเลิกกฎหมายเก่าไปในตัว

ข. กฎหมายที่เป็นแม่บทถูกยกเลิก กฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมายนั้นย่อมถูกยกเลิกไปโดยปริยาย เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ถูกยกเลิก ถือว่าพระราชกฤษฎีกาที่ออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินนี้ถูกยกเลิกด้วย หรือพระราชบัญญัติเทศบาลถูกยกเลิก ถือว่าเทศบัญญัติถูกยกเลิกด้วย เป็นต้น (วิระดา สมสวัสดิ์ และ วิระวุฒณี วัฒนายน, 2524)

1.5 แนวคิดในการมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน

การทำงานสหวิชาชีพ (multi-disciplinary) เป็นการทำงานที่ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ทำงานให้การช่วยเหลือและดูแลเด็ก โดยยึดเด็กเป็นใจกลางของภารกิจ และเน้นการทำงานร่วมกันทั้งกระบวนการโดยอาศัยความรู้ วิธีการ และทักษะตามวิชาชีพเฉพาะของตน มีการประชุมร่วมคิด ร่วมประเมินปัญหาทางออก แนวทางแก้ไข และประสานงานแบ่งงานตามภารกิจที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ตนเอง ในการดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่องทั้งกระบวนการ โดยให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กอย่างครบวงจร อย่างเข้าใจ และมีส่วนร่วมคิด ตัดสินและจัดการปัญหาในกระบวนการเดียวกัน การทำงานสหวิชาชีพจึงเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องรักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายร่วมที่เด็กเป็นฐาน (child-based) กับภารกิจองค์กร (agency-based) หรือภารกิจวิชาชีพ (career-based) และเป็นการผสมผสานความต่างทางความคิด กรอบทักษะทางวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญวิธีการและจุดร่วมเพื่อประโยชน์ของเด็กเป็นศูนย์กลาง งานสหวิชาชีพไม่ใช่ความหมายเชิงอุดมคติ แต่เป็นการหาจุดร่วมที่เป็นรูปธรรมของความร่วมมือ และเป็นการแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสมในกระบวนการคุ้มครองเด็ก

ภารกิจรูปธรรมของงานสหวิชาชีพ สามารถทำงานได้หลายลักษณะ เช่น

- การประสานนักวิชาชีพเพื่อวางแผนการบำบัดฟื้นฟูเด็กทั้งระบบ
- การบำบัดฟื้นฟูในมิติทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ พัฒนาการทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน
- การวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กรายบุคคล (Individual Plan)

- การบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
- การประสานนักกิจกรรมบำบัด นักจิตบำบัด เพื่อประเมินพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของเด็ก
- การนำเด็กเข้าโครงการบำบัดในรูปแบบสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม บำบัด ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด
- การประชุมเพื่อติดตามประเมินความก้าวหน้า การคลี่ปมปัญหาในใจเด็ก

- การวางแผนใหม่ หรือการปรับเปลี่ยนแผนงาน

การทำงานในรูปแบบสหวิชาชีพนั้น มีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดเจน ในกระบวนการทำงานเพื่อคุ้มครองเด็ก คือ สามารถจัดการกับกรณีที่มีความซับซ้อนของปัญหามาก ๆ ได้ ให้มุมมองในการมองปัญหาและทางออกที่กว้างขึ้นและหลากหลายกว่า สามารถได้ข้อมูลและแง่มุมในการรู้จักเด็กและครอบครัวที่มากกว่า หน่วยงานที่แตกต่างกันจะเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหาที่แตกต่างกัน จึงเป็นการดีที่จะได้พบทวนและรับฟังความแตกต่างผู้ทำงานแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นที่รวมของผู้ชำนาญการซึ่งมีความเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติ และมีอำนาจจัดการเต็มที่ในสาขาของตนทำให้จัดการปัญหาได้คล่องตัวและรอบด้าน

ดังนั้น หลักของการทำงานแบบสหวิชาชีพนั้น ถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มย่อยมีอิสระในการติดต่อกันอย่างเปิดเผย ให้ทุกคนในทีมสามารถแสดงศักยภาพความสามารถของตนไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา การแสดงความคิดเห็นและการรับฟังผู้ร่วมทีมและสามารถโต้แย้งกันตามหลักวิชาชีพด้วย มีการร่วมมือกันทำงานโดยทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันและชัดเจนในการทำงานคือเป้าหมายของทีม มีการวางแผนการจัดการต่าง ๆ โดยทุกระบบที่เกี่ยวข้องกันมีความเข้าใจสภาพการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มนั้น แต่ละสาขาวิชาชีพได้ทำความรู้จักตนเองและเข้าใจในความเป็นเอกลักษณ์ทางวิชาชีพของตนเองและผู้อื่นที่จะสามารถดึงมาใช้ในการทำงานร่วมกันได้ ซึ่งในการทำงานเป็นทีมจะต้องเข้าใจในความเหมือนและความแตกต่างกัน โดยปราศจากถูกเหยียดหยามหรือความพยายามปกป้องตนเอง อาศัยหลักวิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ที่คำนึงถึงข้อเท็จจริง การวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาและการแสดงความคิดเห็นตามหลักวิชาชีพของตนโดยมีการกำหนดหน้าที่และวิธีการของแต่ละคนไว้

ชัดเจนบนฐานของความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ วิชาชีพที่ได้รับมอบหมายงานต้องทำความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดในลักษณะงานที่ตนได้รับมอบหมาย และรู้บทบาทของตนเองในการจัดหาบริการด้านนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องรวบรวมข้อเท็จจริงจากการสืบค้นของผู้ประกอบวิชาชีพและไม่สามารถใช้ความรู้สึกส่วนบุคคลได้ การทำงานสหวิชาชีพจะต้องมีการประชุมหรือพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อ การวางแผนและการประเมินผลงาน ซึ่งผู้ที่นำทีมต้องสามารถสรุปประเด็นได้ชัดเจน ต่อเนื่อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วมและคลี่คลายปัญหาโดยใช้หลักวิชาการ เหตุผลและข้อเท็จจริง โดยสามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ในกรณีที่ผู้ร่วมทีมใช้อารมณ์ ความคิด ความเชื่อส่วนบุคคลในการเสนอข้อที่ประชุม (รายงานผลการศึกษาลบสมบุรณ์ โครงการ “การศึกษาความคุ้มครองเด็กภายใต้การทำงานสหวิชาชีพตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542)

สำหรับการสอบสวนเด็กในฐานะ ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติให้ต้องมีทีมงานสหวิชาชีพ อาทิ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน โดยนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และพฤติกรรม ผ่านการศึกษอบรมหลักสูตรวิชาเทคนิคในการสอบถามเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา ฯลฯ รวมทั้งได้เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาแล้ว บุคคลที่เด็กร้องขอเป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจและพนักงานอัยการเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายทำหน้าที่ตรวจสอบให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะทำงานร่วมกันอย่างมีระบบในลักษณะเป็นทีมสหวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวนครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องมีการสอบสวนเด็กนั้นเพิ่มเติมอีก (คู่มือการปฏิบัติงานในการเข้าร่วมคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน, 2552) และจากแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้มีการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542 โดยมีการบัญญัติให้การสอบปากคำผู้เสียหาย หรือพยานที่เป็นเด็กมีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันเด็กจากคำถามก้ำกึ่งที่อาจจะกระทบต่อจิตใจของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือมีความซับซ้อน

ที่จะทำให้เด็กไม่เข้าใจและตอบคำถามได้ไม่ตรงกับความเป็นจริงกฎหมายจึงกำหนด
มาตรการให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการถามปากคำในชั้นสอบสวน
(อุบลดี สอนนำ,2551)

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทย

บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทย ปัจจุบันมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งนี้มีสาระสำคัญดังนี้

1.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เนื่องจากแต่เดิมนั้นการถามปากคำเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในฐานะผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน และการสืบพยานบุคคลที่เป็นเด็กในชั้นศาลนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีปฏิบัติไว้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ โดยในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนยังมีความชำนาญในด้านจิตวิทยาเด็กไม่เพียงพอ รวมทั้งมิได้คำนึง สภาพร่างกายและจิตใจของเด็กที่อ่อนแอเท่าที่ควร และการใช้ภาษาสำหรับเด็กยังไม่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้การถามปากคำเด็กส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กและส่งผลให้การสอบสวนคลาดเคลื่อน ส่วนการสืบพยานในศาลชั้นต้นนั้น นอกจากเด็กจะต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาและตอบคำถามซ้ำในชั้นสอบสวนเสมือนหนึ่งต้องตกเป็นเหยื่ออีกครั้งหนึ่งแล้ว คำถามที่ใช้ถามเด็กยังอาจเป็นคำถามที่ตอกย้ำจิตใจของเด็กซึ่งบอบช้ำให้เลวร้ายยิ่งขึ้น และยังส่งผลให้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบพยานคลาดเคลื่อนอีกเช่นกัน นอกจากนั้นในการจัดบันทึกคำร้องทุกข์ การชี้ตัว การชันสูตรพลิกศพ การไต่สวนมูลฟ้อง และการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็ก ก็อาจจะเกิดผลในลักษณะทำนองเดียวกันได้ จึงมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าวให้มีกระบวนการถามปากคำและสืบพยานสำหรับเด็กเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542) ซึ่งกำหนดไว้ว่า

1. รัฐภาคีจะประกันแก่เด็กที่สามารถมีความคิดเห็นเป็นของตนเองได้แล้ว ซึ่งสิทธิที่แสดงความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเสรีในทุก ๆ เรื่อง ที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กนั้น

2. เพื่อความประสงค์นี้ เด็กจะได้รับโดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสที่จะมีสิทธิมีเสียงในกระบวนการพิจารณาทางตุลาการ และทางปกครองใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็ก ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยผ่านผู้แทนหรือองค์กรที่เหมาะสมในลักษณะที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีปฏิบัติตามกฎหมายภายใน

ทั้งนี้ กระบวนการพิเศษที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะในฐานะผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา ได้แก่

1. สถานที่คุ้มครองเด็ก กฎหมายกำหนดให้แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยปกติแล้ว สถานที่ที่พนักงานสอบสวนใช้ในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยาน สอบสวนผู้ต้องหา หรือชี้ตัว คือ ห้องสอบสวนของสถานีตำรวจต่าง ๆ ไม่ใช่ห้องที่จัดขึ้นเพื่อการสอบสวนเป็นการเฉพาะ มีทั้งพนักงานสอบสวนคดีอื่นและบุคคลอื่นอยู่ด้วย มีสภาพเป็นทางการไม่เป็นส่วนตัว ด้วยสภาพจิตใจและความอ่อนเยาว์ของเด็ก สถานที่ลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เด็กหวาดกลัวและมีผลทำให้เด็กไม่ยอมให้ถ้อยคำหรือถ้อยคำที่ให้อาจบิดเบือนได้ ดังนั้น กฎหมายจึงบัญญัติให้การคุ้มครองเด็กต้องแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพื่อไม่ให้สภาพแวดล้อมขณะกระทำการคุ้มครองมีผลกระทบต่อเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกอับอายและพร้อมที่จะให้ถ้อยคำด้วยดี

ขอบเขตและความหมายของ “แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” นอกจากสถานที่คุ้มครองเด็กจะต้องไม่มีผลกระทบต่อเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกอับอายและพร้อมที่จะให้ถ้อยคำด้วยดีแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังบัญญัติกำหนดสถานที่คุ้มครองเด็กไว้ดังนี้

(1) การจดบันทึกคำร้องทุกข์ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยาน และการสอบสวนผู้ต้องหาให้ “แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก”

(2) การชี้ตัว ให้ชี้ตัว “ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและสามารถป้องกันมิให้บุคคลซึ่งจะถูกชี้ตัวเห็นตัวเด็ก”

(3) การสืบพยานให้ “พยานอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ทั้งนี้ โดยการเบิกความให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาด้วย”

เฉพาะการสืบพยานเท่านั้น ที่กฎหมายกำหนดให้สถานที่ที่คุ้มครองเด็กต้องแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนโดยแยกเป็น 2 ห้อง คือ ห้องที่เด็กอยู่และห้องพิจารณา สำหรับสถานที่ชี้ตัวจะแยกเป็น 2 ห้อง หรือมีเพียงผนังกันห้องเป็น 2 ส่วนก็ได้ เนื่องจากกำหนดไว้เพียงสามารถป้องกันมิให้ผู้ถูกชี้เห็นตัวเด็กเท่านั้น ส่วนสถานที่จดบันทึกคำร้องทุกข์ ถามปากคำ ผู้เสียหายหรือพยาน และสอบสวนผู้ต้องหา ไม่ได้กำหนดไว้ว่าต้องแยกเป็น 2 ห้อง หรือ 2 ส่วน เว้นแต่ “ในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนเดียวหรือคำถามใดอาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรงให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวน” สถานที่คุ้มครองเด็กในกรณีดังกล่าวนี้อาจจะแยกเป็น 2 ห้องหรือ 2 ส่วน โดยเด็ก นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และบุคคลที่เด็กร้องขออยู่ในห้องหนึ่ง หรือส่วนหนึ่ง หรือเพียงแต่ดำเนินการปิดกั้นไม่ให้เด็กได้ยินเสียงถามผ่านของพนักงานสอบสวนก็ได้ ดังนั้น สถานที่ในการถามปากคำเด็กจึงไม่ควรเป็นสถานที่ที่ปะปนกับการถามปากคำผู้ใหญ่ โดยพิจารณาว่าหากผู้เสียหายเป็นเด็กหญิงที่อ่อนเยาว์ และเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ควรให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นหญิง และเด็กเท่านั้นอยู่ในห้องหนึ่งหรืออีกส่วนหนึ่ง ส่วนพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการควรแยกให้อยู่ในอีกห้องหนึ่งหรือส่วนหนึ่งต่างหาก และมีกล้องวงจรปิดถ่ายทอดถึงกัน ทั้งนี้ เพื่อมิให้สถานที่ถามปากคำมีผลกระทบต่อเด็กซึ่งจะทำให้ข้อเท็จจริงบิดเบือนได้

อย่างไรก็ตามสถานที่คุ้มครองเด็กอาจไม่เป็นเช่นที่กล่าวข้างต้น อันเนื่องด้วยขาดแคลนงบประมาณในการก่อสร้าง การตีความ “แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” โดยเคร่งครัด อาจเป็นเหตุให้ไม่มีสถานที่ที่สามารถเข้าร่วมคุ้มครองเด็กได้เลย ดังนั้น ให้พิจารณาว่า สถานที่คุ้มครองเด็กนั้นมีผลกระทบต่อการให้ถ้อยคำของเด็กทำให้ข้อเท็จจริงที่จะได้ถูกบิดเบือนไปหรือไม่เป็นสำคัญ หากไม่มีผลกระทบก็ให้

ถือว่าสถานที่คุ้มครองเด็กนั้นเป็นสถานที่ที่ได้ “แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” แล้ว

2. นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ร่วมอยู่ด้วย

เหตุผลที่การคุ้มครองเด็กต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน โดยนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และพฤติกรรม ผ่านการศึกษาอบรมหลักสูตรวิชาเทคนิค ในการสอบถามเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา ฯลฯ รวมทั้งได้เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาแล้ว บุคคลที่เด็กร้องขอเป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจและพนักงานอัยการเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางกฎหมายทำหน้าที่ตรวจสอบให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะทำงานร่วมกันอย่างมีระบบในลักษณะเป็นทีมสหวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวนครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องมีการสอบสวนเด็กนั้นเพิ่มเติมอีก

3. นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการที่เข้าร่วมอาจถูกเด็ก “ตั้งรังเกียจได้” หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคสาม)

“ตั้งรังเกียจ” ดังกล่าวข้างต้นหมายความว่าแสดงให้ปรากฏซึ่งความเกลียด ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่ต้องการ ฯลฯ จึงมีความหมายกว้างกว่า “ตั้งรังเกียจ” ผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 27 ซึ่งอาจถูกตั้งรังเกียจได้เฉพาะเงื่อนไขตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 11

4. มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำ ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน

เหตุผลที่การคุ้มครองเด็กต้องมีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำ ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน เพื่อมิให้เด็กถูกกระทำซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น เนื่องจากสื่อภาพและเสียงที่บันทึกไว้นั้นใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อภาพและเสียงทำให้การของผู้เสียหายหรือพยาน ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานในชั้นพิจารณาของศาล พยานไม่ต้องเบิกความตอบคำซักถามซ้ำโดยเพียงแต่

ตอบคำถามค้านหรือถามติง รวมทั้งในกรณีไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความศาลต้องรับฟัง
 สื่อภาพและเสียงนั้นเสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้น และรับฟังประกอบ
 พยานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดี (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา
 172 ตร.) ดังนั้น การบันทึกภาพและเสียงจึงควรเน้นให้เห็นสีหน้าท่าทางและอากัปกิริยา
 ของเด็กเป็นสำคัญ ส่วนบุคคลอื่นอาจจะมีภาพและเสียงจึงควรเน้นให้เห็นสีหน้าท่าทาง
 และอากัปกิริยาของเด็กเป็นสำคัญ ส่วนบุคคลอื่นอาจจะมีภาพและหรือเสียงแนะนำตัวให้
 ปรากฏในตอนแรกเท่านั้นก็เพียงพอ

เพื่อให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาด้วยความ
 รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหา
 ทนายความให้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติม
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
 วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก
 ในชั้นสอบสวน มีดังนี้

1. เดิมการชี้ตัวผู้ต้องหาเท่านั้นที่กำหนดให้ใช้กระบวนการพิเศษในการดำเนินการ
 แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ใช้บังคับกับการชี้ตัวบุคคลทุกประเภท(ยกเลิกความในมาตรา
 133ตรี และให้ใช้ความใหม่)

2. เพิ่มเดิมบทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา ดังนี้

2.1 เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหา หรือผู้ใดมาอยู่ต่อหน้าเป็น
 ผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนถามชื่อตัว ฯลฯ แล้ว

(1) แจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้
 กระทำความผิด และ

(2) แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ

2.2 การแจ้งข้อหาจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นได้กระทำความผิด

2.3 ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และ
 เป็นธรรม (ยกเลิกความในมาตรา 134 และให้ใช้ความใหม่)

3. เพิ่มเดิมบทบัญญัติเกี่ยวกับทนายความที่จัดหาให้เด็กในชั้นสอบสวน ในกรณี
 จำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหา โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงาน
 สอบสวนทราบหรือแจ้งแต่ไม่มาพบภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการ

สอบสวนผู้ต้องหาโดยไม่ต้องรอนายความ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย (ยกเลิกความในมาตรา 134 ทวิ และมาตรา 134 ตริ และให้ใช้ความใหม่)

4. การสอบสวนผู้ต้องหาออกจากบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ แล้วเพิ่มเติมให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ตริ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

5. กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำของตนได้ (เพิ่มความเป็นมาตรา 134/3)

6. เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการถามปากคำให้การ และการรับฟังคำให้การ (เพิ่มความเป็นมาตรา 134/4) ดังนี้

6.1 เพิ่มเติมหลักการใหม่ 2 ประการ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา

(1) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(2) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

6.2 เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใด ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

6.3 ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะมีการดำเนินการตาม มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้

กรั้นต่อมา ความปรากฏว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการถามปากคำ การสืบพยาน และการชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหาย หรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมถึงการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย โดยมีมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม แต่เนื่องจากการที่มีได้จำกัดประเภทคดีซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการพิเศษอย่างแท้จริงไว้ จึงทำให้การดำเนินคดีบางประเภทเป็นไปด้วยความล่าช้าโดยไม่จำเป็น ประกอบกับการถามปากคำมีความซ้ำซ้อนในแต่ละขั้นตอน ทำให้ผู้เสียหาย หรือพยานที่เป็นเด็กได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมนานเกินสมควร เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2550) ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวนมีดังต่อไปนี้

(1) กำหนดวิธีการจับกุมที่คำร้องทุกข์ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย เว้นแต่ มีเหตุจำเป็นไม่อาจหาหรือรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการได้ และเด็กไม่ประสงค์จะให้มีหรือรอนบุคคลดังกล่าวต่อไป ก็สามารถดำเนินการจับกุมที่คำร้องทุกข์ได้ (ยกเลิกมาตรา 124 วรรคสี่ และเพิ่มเติม 124/1)

(2) กำหนดประเภทคดีที่ต้องใช้วิธีการพิเศษในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี กำหนดวิธีการ และการแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(3) กำหนดให้การจัดให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีชี้ตัวบุคคลต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจหาหรือรอนบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ และเด็กไม่ประสงค์จะให้มีหรือรอนบุคคลดังกล่าวต่อไปก็สามารถดำเนินการชี้ตัวบุคคลได้ สำหรับการชี้ตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก ต้องไม่ให้เด็กนั้นเห็นตัวผู้ที่ทำการชี้ตัว (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 133 ตรี)

(4) กำหนดให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 134/2) (ศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด, 2552)

มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ในชั้นสอบสวนนั้น เริ่มต้นที่ มาตรา 134/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี ให้รัฐจัดหาทนายความให้” หมายความว่า ในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในวันแจ้งข้อหา กฎหมายให้ความคุ้มครองระดับสูง คือ ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องหาจะต้อง

การทนายความหรือไม่ก็ตาม พนักงานสอบสวนจะสอบถามปากคำผู้ต้องหาในกรณีนี้โดยไม่จัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาไม่ได้ แม้ผู้ต้องหาจะสละสิทธิหรือแจ้งความประสงค์ว่าไม่ต้องการทนายความก็ตาม (ธานีศ เกศวพิทักษ์, 2551)

เมื่อมีการถามเรื่องทนายความแล้ว จึงมีการเริ่มทำการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหา โดยมาตรา 134/2 บัญญัติไว้ว่า “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี” ซึ่งมาตรา 133 ทวิ บัญญัติว่า “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อผู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใดอาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่งด้วย

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถามปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น”

ดังนั้น การสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 กำหนดหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 1) เด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี
 - 2) ต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ 9 ฐานความผิด คือ 1. คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ 2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ 3. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ 4. ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ 5. ชิงทรัพย์ 6. ปล้นทรัพย์ 7. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี 8. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก 9. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
 - 3) ถ้าเป็นคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ
 - 4) ให้นำวิธีการถามปากคำเด็กในฐานะผู้เสียหายหรือพยานมาใช้ด้วย
 - 5) ต้องมีทนายความร่วมในการสอบสวนเด็กซึ่งเป็นผู้ต้องหาด้วย
- บุคคลที่เข้าร่วมในการถามปากคำเด็กซึ่งเป็นผู้ต้องหานั้น ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ พนักงานอัยการ ซึ่งจะต้องมีทนายความร่วมอยู่ด้วยในการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคแรก ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กครั้งนี้ และการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กเพิ่มเติมก็ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ด้วยทุกครั้ง

สำหรับวิธีการถามปากคำเด็กและเยาวชนในฐานะผู้ต้องหา ต้องดำเนินการดังนี้

- 1) ให้แยกกระทำเป็นสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคแรก)
- 2) ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคแรก)
- 3) ในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถาม

ของพนักงานสอบสวนโดยมิให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

4) ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้บุคคลตาม ข้อ 2 ทราบ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคสอง)

5) บุคคลตามข้อ 2 อาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคสาม)

6) การถามปากคำเด็กให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดสดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคสี่)

7) ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุอันสมควรไม่อาจรอบุคคลทั้งหมดตามข้อ 2 ได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็ก โดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งอยู่ร่วมก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน และมีให้ถือว่าการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กในกรณีดังกล่าวได้กระทำไปแล้วไม่ชอบโดยกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคห้า)

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งให้พนักงานสอบสวนร่วมกับคนที่มาพิจารณาว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนหรือไม่ เช่น คดีใกล้จะขาดอายุความหรือกรณีใกล้จะถึงแก่ความตาย เป็นต้น และถ้ามีการสอบสวนเพิ่มเติม แจ้งข้อหาเพิ่มเติม ก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ด้วย

1.2 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ทั้งนี้ ในเรื่องมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเดิมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ

ครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จึงใช้มาตรการการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่มีปัญหาในการตีความการใช้กฎหมายแต่อย่างใด อีกทั้งมาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ก็ยังได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้มีการบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะในมาตรา 75 ซึ่งบัญญัติว่า “ในการสอบสวน ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาพของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงอายุ เพศ และสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดแต่ละราย

ในการแจ้งข้อหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนตามวรรคสอง บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้”

จะเห็นได้ว่ามาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2553 มีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

- 1) การสอบสวนต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่ที่ทำการสอบสวน
- 2) ต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนเข้าใจได้ง่าย
- 3) ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- 4) ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กและเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง
- 5) พนักงานสอบสวนต้องแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การและถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้
- 6) การแจ้งข้อหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้

ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่า ในเรื่องมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กลับมิได้มีการบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมเหมือนแต่เดิม และมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีความแตกต่างจากมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบางประการ คือ ในมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้มีการบัญญัติให้นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวน

เด็กและเยาวชนด้วย เพียงแต่บัญญัติให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กและเยาวชนอยู่ด้วยจะร่วมรับฟังการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนก็ได้เท่านั้น แต่ทั้งนี้มีการบัญญัติเพิ่มเติมให้ในการแจ้งข้อหาและการถามปากคำผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่งถ้าพิจารณาตามหลักการยกเลิกกฎหมายโดยปริยายที่กล่าวไว้ว่าในกรณีที่กฎหมายใหม่ออกมาแต่มีเนื้อหาข้อความบทบัญญัติในเรื่องเดียวกับกฎหมายที่ออกมาก่อน แม้กฎหมายใหม่จะมีได้ระบุว่าให้ยกเลิกกฎหมายเก่านั้น ถือว่ากฎหมายเก่าถูกกฎหมายใหม่ยกเลิกโดยปริยาย ไม่ว่ากฎหมายใหม่จะมีบทบัญญัติอย่างเดียวกันเหมือนกัน หรือแตกต่างไปจากกฎหมายเก่าก็ตาม ซึ่งก็หมายความว่ามาตรการในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ปัจจุบันต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพียงฉบับเดียว ไม่ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีก แต่ทั้งนี้ เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้อยู่ และหากมีการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวก็มีผลในกระบวนการพิจารณาคดี ถ้อยคำใด ๆ ที่เด็กหรือเยาวชนให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ (มาตรา 134/4 วรรคสาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ส่งผลให้มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในปัจจุบันยังมีความสับสนในทางปฏิบัติของผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องในด้านการตีความบังคับใช้กฎหมายซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ปัญหานี้ในบทต่อไป

2. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

2.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

การดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกามีหลายรูปแบบตามกฎหมายของแต่ละรัฐ เนื่องจากในสหรัฐอเมริกาแบ่งการปกครองเป็นมลรัฐ นอกจากกฎหมายของสหพันธรัฐ (Federal Law) แล้ว ในแต่ละมลรัฐได้กำหนดกฎหมายของมลรัฐ (State Law) อันมีความแตกต่างกันไปด้วย (จิตรดา เหลืองภิรมณ์, 4548)

โดยรวมแล้วกระบวนการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชน เริ่มที่เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม (ปกติเป็นตำรวจที่ได้รับการฝึกอบรมสำหรับจับกุมและสอบสวน

คดีเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ) ในข้อหาว่ากระทำความผิดอาญาหรือจับกุมในข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นบุคคลที่ต้องการการควบคุมความประพฤติ ตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีและกักขังเด็กหรือเยาวชนไว้ยังแผนกกักขังเด็กและเยาวชนในสถานี่ตำรวจได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกันตำรวจแจ้งการจับกุมให้ศาลเยาวชนและครอบครัว บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนทราบด้วย หลังจากนั้นตำรวจจะต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งไปยังสถานแรกรับ พนักงานแรกรับซึ่งเรียกว่า Intake officer, Intake worker หรือ Receiving officer แล้วแต่กฎหมายของแต่ละรัฐ จะสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนนั้น และถ้าจำเป็นก็จะสัมภาษณ์บิดามารดาหรือผู้ปกครองด้วย เพื่อพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นควรจะต้องได้รับการพิจารณาคดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ หากเห็นสมควรก็จะพิจารณาต่อไปว่าควรจะต้องเอาเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ในสถานแรกรับในระหว่างการดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริงหรือไม่ โดยปกติพนักงานแรกรับจะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในความควบคุมในกรณีต่อไปนี้มีทำที่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะหลบหนี การพิจารณาคดีหากปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปจะเป็นอันตรายแก่ตัวเด็กหรือเยาวชนหรือต่อสังคมเมื่อเห็นว่าการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานแรกรับมีอำนาจจะดำเนินการเปรียบเทียบคดีหรือดำเนินการแก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปโดยมีเงื่อนไขใด ๆ หรือคุมประพฤติหรือไม่ก็ได้ จากการสำรวจของ Children Bureau ปรากฏว่าครึ่งหนึ่งของเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวเคยได้รับการเปรียบเทียบคดีหรือดำเนินการแก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใด โดยพนักงานแรกรับหรือโดยหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่แล้วระหว่างเด็กหรือเยาวชนอยู่ในสถานแรกรับพนักงานคุมประพฤติที่มีหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงจะทำการสืบประวัติ สิ่งแวดล้อม และรายละเอียดต่าง ๆ พร้อมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเพื่อจัดทำรายงานข้อเท็จจริงเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวโดยทำเป็นคำร้อง และถ้าเห็นสมควรก็จะให้มีการตรวจร่างกายและจิตใจโดยแพทย์และจิตแพทย์ด้วย ศาลจะนำรายงานข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติ ผลการตรวจร่างกายและจิตใจของแพทย์และจิตแพทย์มาพิจารณาประกอบกับสำนวนการสอบสวนของตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนั่นเอง (พรหมเพ็ญ, 2548)

การศึกษาแนวทางชั้นสอบสวนสำหรับผู้ถูกกล่าวหาเด็กของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการศึกษาเน้นแนวทางมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin)

ซึ่งในเรื่องอายุเด็กผู้กระทำความผิดในแต่ละมลรัฐกำหนดอายุของเด็กแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกฎหมายเด็กของแต่ละรัฐจะกำหนด ในเรื่องอายุขั้นต่ำนั้นบางรัฐกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ดังเช่นในมลรัฐวิสคอนซิน แต่บางมลรัฐจะไม่กำหนดอายุขั้นต่ำ เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดวิธีปฏิบัติต่อเด็กกระทำผิดใช้ระบบเดียว (single system) กล่าวคือ ศาลเด็กจะมีอำนาจในกรณีเด็กกระทำผิด (juvenile delinquent) ทั้งเด็กที่กระทำความผิดกฎหมาย (illegal criminal acts) และเด็กประพฤติไม่สมควรแก่วัย (status offender) เช่น เข้าไปในสถานเริงรมย์เวลากลางคืน (วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, 2545)

ก) องค์กรที่ใช้อำนาจในการสอบสวน

สำหรับองค์กรที่ใช้อำนาจในการสอบสวนเด็กที่เกี่ยวข้องของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) มีทั้งหมด 3 องค์กร ได้แก่

1) ตำรวจ

ในสหรัฐอเมริกา ตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่เบื้องต้นในการดูแลเด็กที่กระทำความผิด ตำรวจมีอำนาจสืบคดีหรือกักขังเด็ก แต่ไม่มีอำนาจระงับคดีได้ ซึ่งปกติจะมีตำรวจที่ได้รับการฝึกให้จับกุมและสอบสวนคดีเด็กโดยเฉพาะ เมื่อจับกุมเด็กแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจมีทางเลือก 5 ทาง คือ

ประการแรก คือ สอบถามเด็กแล้วมอบตัวให้ชุมชน

ประการที่สอง คือ ส่งตัวเด็กให้แก่กรมบริการเยาวชน (Department of Youth Services) ซึ่งมีอยู่ในทุกมลรัฐและตามเมืองต่าง ๆ หรือส่งให้หน่วยดูแลทางจิตหรือองค์การทางสังคมสงเคราะห์

ประการที่สาม คือ หากเด็กมีความประพฤติเสียหายอาจนำตัวมาสถานีตำรวจและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ถ้าเห็นว่าจำเป็นก็นำตัวไปดูแลจนกระทั่งปล่อยตัวไปโดยตำรวจเป็นผู้กำกับดูแล

ประการที่สี่ คือ หากกรณีร้ายแรงก็ต้องส่งตัวเด็กไปยังศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นการนำเด็กเข้าสู่ระบบของศาล และ

ประการที่ห้า คือ กรณีส่งตัวไปศาลโดยให้มีการควบคุมไว้ที่สถานควบคุม (detention facilities) ซึ่งท้องที่บางแห่งที่ไม่มีสถานควบคุม จึงต้องควบคุมไว้ที่เรือนจำ (county jail) หรือสถานีตำรวจ อย่างไรก็ตาม วิธีนี้เป็นวิธีสุดท้ายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2) พนักงานแรกรับ

พนักงานแรกรับเป็นประเภทหนึ่งของพนักงานคุมประพฤติในสหรัฐอเมริกา โดยมากแบ่งพนักงานคุมประพฤติเป็น 4 ประเภท คือ

1. พนักงานแรกรับ เรียกว่า intake officer บางมลรัฐก็ใช้คำที่แตกต่าง กัน เช่น intake worker, receiving officer

2. พนักงานสืบเสาะข้อเท็จจริง เรียกว่า court investigator หรือ probation officer ระหว่างที่เด็กอยู่ในสถานแรกรับ พนักงานคุมประพฤติประเภทนี้ มีหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริง ทำการสืบประวัติ สิ่งแวดล้อมและรายละเอียดต่าง ๆ และ สาเหตุการกระทำผิด เพื่อจัดทำรายงานข้อเท็จจริง (social study) เสนอต่อศาลเยาวชน และครอบครัว โดยทำเป็นคำร้อง (petition) และถ้าศาลเห็นสมควรจะให้มีการตรวจ ร่างกายและจิตใจโดยแพทย์และจิตแพทย์ด้วย โดยศาลจะนำรายงานข้อเท็จจริงของ พนักงานคุมประพฤติดูถึงการตรวจร่างกายและจิตใจมาประกอบสำนวนการสอบสวน ของตำรวจด้วย

3. พนักงานสืบเสาะข้อเท็จจริงในคดีที่เด็กหรือเยาวชนปฏิเสธข้อกล่าวหา เรียกว่า court hearing officer หรือ court officer

4. พนักงานควบคุมและสอดส่องความประพฤติ เรียกว่า field probation officer หรือ probation counselor

ในมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกามีหน่วยงานที่ให้บริการเชื่อมต่อ (Intake Service) ของศาลคล้ายกับสถานพินิจของไทย แต่มีภาระหน้าที่และอำนาจมาก ในการพิจารณาให้เด็กออกจากระบบศาล เช่น พิจารณาร่วมกับตำรวจและพนักงานอัยการ ที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีสำหรับเด็กที่เห็นว่าไม่ได้กระทำความผิด หรือในคดีที่กระทำความผิดต่อรัฐบัญญัติ ซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อย ก็ใช้วิธีการดักเตือนแล้วปล่อยตัวไป หรือดำเนินการให้เยาวชน ได้รับการปล่อยตัว โดยให้ยอมรับเงื่อนไขต่อศาลว่าจะไม่ก่อเหตุภายใต้การดูแลของอาสาสมัคร หรือพนักงานคุมประพฤติ ถ้าก่อเหตุจะถูกดำเนินคดีโดยไม่ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงว่า จำเลยกระทำความผิดหรือไม่ เรียกว่าการออกคำสั่งด้วยความยินยอม (consent decree)

ในมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ก็มีหน่วยงานที่ให้บริการเชื่อมต่อของ ศาลเช่นกัน โดยพนักงานแรกรับมีทั้งอำนาจและหน้าที่อย่างกว้างขวางและทำงานตลอด ยี่สิบสี่ชั่วโมง หน้าที่โดยทั่วไปพนักงานแรกรับจะสอบสวนเด็กและสอบสวนบิดามารดา

หรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งความสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องทุกข์เท่านั้นและไม่ควรจะสอบถามข้อมูลอื่นอีก เว้นแต่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กผู้กระทำผิดจะให้ความยินยอมในเรื่องการร้องพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กควรมีสติที่จะปฏิเสธในการให้ความร่วมมือในการสอบสวนเมื่อมีการรับตัวเข้ามา และพนักงานแรกรับไม่ควรมีสติบังคับบุคคลดังกล่าว และในการสอบสวนนั้นพนักงานแรกรับควรจะอธิบายให้เข้าใจว่าการสัมภาษณ์ต้องเป็นไปโดยสมัครใจ และเรื่องที่ได้รับการร้องทุกข์ควรจะได้รับ การเสนอต่อพนักงานอัยการและครอบครัวมีสิทธิที่จะไม่พูดอะไรเช่นกัน

3) พนักงานอัยการ

โดยทั่วไป ในสหรัฐอเมริกาผู้ต้องหาจะถูกดำเนินคดีโดยรัฐ พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนและฟ้องร้องก่อนนำคดีสู่การพิจารณาของศาล พนักงานอัยการจะร่วมสอบสวนคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการเป็นองค์กรที่มีอำนาจมากในสหรัฐอเมริกาแม้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นตำรวจจะเป็นผู้ที่เริ่มสอบสวน มีอำนาจจับกุมและให้ตำรวจดำเนินการสอบสวนคดีต่อไปหรือดำเนินการสอบสวนด้วยตนเองก็ได้ เช่น กรณีตำรวจถูกกล่าวหาว่ารับสินบนและไม่ยอมทำการสอบสวน

พนักงานอัยการท้องถิ่น (District Attorney) ของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) เป็นผู้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อดำเนินคดีต่อไป หรือพนักงานอัยการอาจพิจารณาปิดคดี หรือส่งเรื่องกลับคืนไปให้พนักงานแรกรับ หรือส่งเรื่องไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสอบสวนก็ได้ ในสหรัฐอเมริกาพนักงานอัยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น ในมลรัฐอริโซนา (Arizona) เรียกว่า Court Attorney มลรัฐโคโลราโด (Colorado) เรียกว่า Prosecutor Attorney มลรัฐอิลลินอยส์ (Illinois) เรียกว่า State's Attorney มลรัฐฟลอริดา (Florida) เรียกว่า Court Prosecutor กรณีเด็กปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือมีข้อยุ่งยากเกี่ยวกับกฎหมายพนักงานคุมประพฤติประจำศาล (Court Hearing Officer) จะทำหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงโดยปรึกษาข้อกฎหมายกับพนักงานอัยการประจำศาลด้วย

ข) หลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับผู้ถูกกล่าวหาเด็ก

ในสหรัฐอเมริกา มีคดีที่ถือเป็นการวางหลักเกี่ยวกับสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาไว้คือ In re gault 387 U.S.; 87 S.Ct. 1428; 18 L.Ed.2d 527 (1967) ทำให้

ทราบว่าเด็กมี Due Process of Law คดีนี้ข้อเท็จจริงมีว่านาย Gerald Gault อายุประมาณ 15 ปี ถูกกล่าวหาว่าก่อคดีโทรศัพท์ลามก ข้อหานี้หากจำเลยเป็นผู้ใหญ่จะมีโทษปรับไม่เกิน 50 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 2 เดือน แต่ศาลคดีเด็กของมลรัฐอริโซนา (Arizona) ให้ส่งตัว Gault ไปรับการฝึกและอบรมจนบรรลุนิติภาวะและไม่ให้จำเลยมีทนายความแก้ต่าง และท้ายที่สุดศาลสูงของสหรัฐอเมริกาไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลคดีเด็กของมลรัฐ โดยให้เหตุผลว่า Gault ไม่ได้ได้รับ Due Process of Law ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 (5 Amendment of the U.S. Constitution) ที่รับประกันว่าไม่มีใครรวมทั้งเด็กจะถูกตัดสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินโดยปราศจาก Due Process of Law คำตัดสินนี้ทำให้มั่นใจว่าเด็กได้รับ Due Process of Law ในศาลคดีเด็ก และแสดงถึงสิทธิต่างๆ ที่เด็กต้องมีเมื่ออยู่ในศาลคดีเด็ก จากคดีนี้ศาลได้วางหลักในเรื่องสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาไว้ทั้งชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณา ชั้นสอบสวนให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหา (right to notice of charges) สิทธิที่จะปรึกษา (right to counsel) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์แก่ตนเอง และสิทธิที่จะไม่ให้การ (privilege against self-incrimination and the right to remain silent) และในชั้นพิจารณาเด็กมีสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานและสิทธิที่จะถามค้าน (right to confront and cross-examine)

ตาม Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ได้กำหนดสิทธิต่าง ๆ ซึ่งศาลวางหลักไว้ในคดี In re gault แก่เด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาด้วย นอกจากสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในชั้นสอบสวนที่ศาลได้วางหลักไว้ในคดี In re gault แล้ว ยังได้สิทธิอื่น ๆ นอกจากสิทธิในคดี In re gault ที่สำคัญมีดังนี้

1) สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหา (right to notice of charges)

สิทธิข้อนี้คำพิพากษาของคดี In re gault ได้รับรองไว้ เด็กและครอบครัวของเด็กต้องได้รับการบอกกล่าวว่าเขาถูกกล่าวหาในข้อหาใดก่อนเพื่อการเตรียมต่อสู้คดี การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นขั้นตอนก่อนการเริ่มถามปากคำ อันเป็นคนละกรณีกับการแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ควบคุมเด็กตามกฎหมาย ในมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ตาม Juvenile Justice Code กำหนดให้เด็กและครอบครัวของเด็กที่ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งให้ทราบถึงข้อกล่าวหาเช่นกัน โดยหากเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมเด็กมิได้ปล่อยตัวเด็กไปทันที แต่เตรียมส่งตัวเด็กให้พนักงานแรกจับ เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมเด็กต้องบันทึกเป็น

ลายลักษณ์อักษรถึงข้อเท็จจริงที่สนับสนุนเหตุผลของการจับกุมตัวเด็กและจะต้องให้สำเนาเอกสารดังกล่าวแก่เด็กและพนักงานแรกรับคนละชุด

2) สิทธิที่จะปรึกษา (right to counsel)

เด็กจะได้รับการแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะปรึกษานายความ และหากเด็กไม่มีเงินจ้างนายความศาลต้องแต่งตั้งให้เด็ก คำพิพากษาคดี In re gault ได้รับรองสิทธิข้อนี้ด้วย ใน Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ให้สิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาที่มีที่ปรึกษาได้โดยอาจร้องขอให้ศาลแต่งตั้งให้ตนได้ นอกจากนี้ เด็กที่อายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปอาจสละสิทธิข้อนี้ได้โดยต้องรู้และสมัครใจ (knowingly and voluntarily)

3) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิกัมย์แก่ตนเองและสิทธิที่จะไม่ให้การ (privilege against self-incrimination and the right to remain silent)

เด็กต้องได้รับแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามหรือให้การใด ๆ ที่อาจเป็นปฏิกัมย์กับตัวเอง สิทธินี้เป็นอีกสิทธิหนึ่งที่คำพิพากษาคดี In re gault ให้การรับรองซึ่งสิทธินี้ Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ได้ให้การรับรองไว้เช่นกัน

4) สิทธิที่จะถูกควบคุมตัวแยกจากผู้ใหญ่

ในสหรัฐอเมริกากำหนดหลักการเกี่ยวกับการควบคุมตัวไว้ว่า เด็กซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาจถูกควบคุมในสถานที่สำหรับเด็ก หรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมตามที่อัยการสูงสุด (Attorney General) จะกำหนดเท่านั้น หากเป็นไปได้ควรควบคุมตัวเด็กในบ้านอุปถัมภ์ (foster home) หรือสถานที่ในชุมชนหรือใกล้เคียงกับชุมชนที่เด็กเคยอาศัยอยู่ อัยการสูงสุดจะต้องไม่ควบคุมหรือจำกัดบริเวณเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในสถานที่ใด ๆ ที่เด็กจะสามารถพบปะติดต่อกับนักโทษหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสม่ำเสมอ และหากเป็นไปได้ไม่ควรควบคุมตัวเด็กที่ถูกกล่าวหาพร้อมกับเด็กที่ถูกพิพากษาแล้วว่าได้กระทำความผิด เด็กที่อยู่ในความควบคุมจะต้องได้รับอาหาร ความอบอุ่น แสงสว่าง สุขอนามัย เติงนอน เสื้อผ้า สันทนาการ การศึกษา และการรักษาพยาบาลที่จำเป็นต่อร่างกายและจิตใจ หรือการดูแลรักษาอื่น ๆ อย่างเพียงพอ

ใน Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ให้เป็นอำนาจของพนักงานแรกรับเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการควบคุมตัวเด็ก และความเข้มงวดที่แตกต่างกันอาจเป็นบ้านของเด็กเองภายใต้ความดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

หรือบ้านอุปถัมภ์ (foster home) หรือสถานที่ต้องอยู่ในห้องที่แยกต่างหากจากผู้ใหญ่ที่ถูกกักขังไว้เรือนจำ (county jail) โดยต้องอยู่ในห้องที่แยกต่างหากจากผู้ใหญ่ที่ถูกกักขังไว้

5) สิทธิที่เด็กจะได้กลับไปอยู่กับบิดามารดา

ในหลายมลรัฐในสหรัฐอเมริกา เช่น ในมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ห้ามใช้วิธีการประกันตัวสำหรับเด็ก เนื่องจากถือตามหลักว่าเด็กต้องได้รับการปล่อยตัวโดยมอบให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กอย่างรวดเร็วทันทีที่เป็นไปได้ แต่บางมลรัฐ เช่น มลรัฐโคโลราโด (Colorado) ก็ยอมให้นำวิธีการประกันตัวมาใช้กับเด็ก เพราะกฎหมายคดีเด็กของมลรัฐเหล่านั้นมีข้อจำกัดไม่ให้ควบคุมเด็กไว้ในระหว่างรอการพิจารณาคดี

6) การตั้งเกณฑ์อายุเด็กที่รับผิดทางอาญาได้

ในสหรัฐอเมริกา มีการตั้งเกณฑ์อายุเด็กที่รับผิดทางอาญาได้แตกต่างกันไปตามกฎหมายในแต่ละมลรัฐจะกำหนด ซึ่งมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) กำหนดไว้ที่สิบปี

ค) การปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ถูกกล่าวหาเด็ก

เมื่อเด็กถูกตำรวจจับกุม ซึ่งในสหรัฐอเมริกาไม่จำกัดเฉพาะเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงเด็กที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมด้วย หลังจากจับกุมแล้วตำรวจจะควบคุมได้ไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง รวมถึงตำรวจมีหน้าที่แจ้งการจับกุมให้ศาลและบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กทราบด้วย

1) การสัมภาษณ์ (Questioning)

การสัมภาษณ์เด็กมีหลายวัตถุประสงค์ ในเบื้องต้นเพื่อให้ได้รับรายละเอียดหรือองค์ประกอบเกี่ยวกับการกระทำผิดตามที่กล่าวหา เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงสำคัญเกี่ยวกับเด็กและสถานการณ์ในภาพรวม และที่สำคัญเพื่อวางแผนการบำบัดเพื่อเด็กและครอบครัวของเด็กด้วย

ในการดำเนินการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการกระทำผิดอาญาของเด็กที่มีสิ่งที่จะต้องคำนึง 3 ข้อ คือ

(1) ศาลเยาวชนมีพื้นฐานในการพิจารณาคดีหรือไม่

(2) ถ้าศาลมีพื้นฐานดังกล่าว ควรนำเด็กส่งไปให้ศาลหรือองค์กรที่ให้บริการทางสังคมหรือสังคมสงเคราะห์ หรือควรให้ขึ้นอยู่กับครอบครัว

(3) ถ้าคดีจะต้องนำส่งศาล จำเป็นหรือไม่ที่ต้องดำเนินการควบคุมตัวเด็กกรณีที่เด็กยังเขว้าว้ายมาก เจ้าหน้าที่ผู้สัมภาษณ์ควรกระทำต่อหน้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็ก ในบางมลรัฐจะต้องมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองอยู่ด้วย แต่บางรัฐไม่ให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองอยู่ด้วยขณะสัมภาษณ์ เพราะมีความเห็นว่าบุคคลที่ดีที่สุดในการศึกษา คือ หน่วยงาน หาใช่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ และในบางครั้งพ่อแม่กลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการสอบสวนของเจ้าหน้าที่

2) กระบวนการแรกเริ่ม (Intake)

ในมลรัฐส่วนใหญ่รวมถึงมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) การแรกเริ่ม คือ การตัดสินใจว่าการกระทำของเด็กสามารถเบี่ยงหรือผันออกจากกระบวนการทางศาลหรือไม่ เจ้าหน้าที่งานแรกเริ่มจะดำเนินการสัมภาษณ์เด็ก พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง คำถามจะเกี่ยวกับความเข้าใจถึงพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายนั้น เจ้าหน้าที่จะพิจารณาว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแค่ครั้งเดียวหรือว่าการกระทำของเด็กเป็นสัญญาณของความยุ่งยากที่มากขึ้นแล้วจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ จุดประสงค์คือ วางแผน (planning) ปรึกษา (counseling) และเยียวยา (treatment) เด็กที่เข้ามาสู่ความดูแลของศาล ผู้ที่ใช้ดุลพินิจผันตัวเด็กออกไปจากกระบวนการทางศาลคือพนักงานแรกเริ่มซึ่งมีดุลพินิจที่กว้างขวางมาก

ในขั้นตอนที่ไม่ใช่ศาล พ่อแม่ หรือผู้ปกครองเด็กจะเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่เพื่อตัดสินใจว่าการแก้ปัญหาของเด็กจะใช้การคุมประพฤติอย่างไม่เป็นทางการ การชดเชยค่าเสียหายหรือใช้วิธีการอื่น ๆ พนักงานแรกเริ่มเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานบริการในศาลและกลุ่มของเจ้าพนักงานคุมประพฤติที่จะตัดสินใจว่าคดีนี้เหมาะสมที่จะส่งไปให้ศาลพิจารณาหรือไม่ ในขั้นแรกเริ่มนี้จากหลักการที่ได้จากคดี *In re Gault* ให้สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหาในขั้นแรกเริ่ม แต่ไม่รวมถึงการมีทนายความด้วย เพราะไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาพิพากษา อย่างไรก็ตาม ในหลายๆ มลรัฐเด็กอาจร้องขอทนายความในขั้นนี้ได้ ข้อมูลต่างๆ ทั้งหมดที่ได้ถูกเก็บอภิปรายกับพนักงานแรกเริ่มระหว่างสัมภาษณ์ในขั้นแรกเริ่มจะเป็นความลับส่วนตัว ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานระหว่างพิจารณาพิพากษาได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ให้แก่อื่น เช่น จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในขั้นพิจารณาได้

ขั้นแรกเริ่มนี้ไม่มีมาตรฐานการพิสูจน์ที่กำหนดไว้แน่นอน แต่ถือเป็นการอภิปรายกันอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระระหว่างพนักงาน

แรกรับ เด็ก และพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในบางครั้งรวมถึงพยานผู้ร้องทุกข์ ซึ่งอาจจะเป็นเพื่อนบ้านหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ พ่อแม่อาจอ้างทนายความได้หากต้องการ แต่ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาเคยตัดสินว่าในชั้นแรกรับนี้ไม่จำเป็นต้องมีทนายความ โดยหากมีทนายความในชั้นนี้ ทนายความจะมีบทบาทในการช่วยอธิบายกระบวนการให้เด็กและพ่อแม่หรือผู้ปกครอง รวบรวมและเสนอบันทึกการแพทย์ บันทึกทางสังคม และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขเยียวยา เพื่อให้พนักงานแรกรับมีแนวโน้มปรับการแก้ไขบำบัดให้สัมพันธ์กับข้อเท็จจริง

กรณีที่ เป็นคดีเล็กน้อย พนักงานแรกรับจะดำเนินการเปรียบเทียบคดีหรือดำเนินการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วปล่อยตัวเด็กไปโดยมีเงื่อนไขใด ๆ หรือคุมประพฤติหรือไม่ก็ได้

3) กระบวนการควบคุมตัว (Detention)

เมื่อเด็กถูกจับ การพิจารณาเกี่ยวกับการคุมขังจะต้องมีขึ้นภายในระยะเวลาที่ระบุได้แล้วแต่กฎหมายแต่ละมลรัฐ สำหรับมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) กำหนดให้การพิจารณาเกี่ยวกับการคุมขัง (detention hearing) ต้องมีขึ้นภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงภายหลังจากสิ้นสุดวันที่มีคำตัดสินว่าจะควบคุมเด็ก แต่ไม่รวมถึงวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดตามกฎหมาย

การแจ้งข้อหาทั้งปากเปล่าและลายลักษณ์อักษร ต้องมีพ่อแม่ของเด็กหรือผู้แทนทราบ ซึ่งหากพวกเขามีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง การแจ้งข้อหาต้องระบุเวลา สถานที่ และจุดประสงค์ของการนั่งพิจารณาคดี การนั่งพิจารณาเกี่ยวกับการควบคุมเพื่อตัดสินว่าเด็กจะปรากฏตัวในการนั่งพิจารณาหรือไม่ แต่ไม่ใช่การพิจารณาพิพากษาคดี (trial) หากเด็กกระทำอาชญากรรมอื่นขณะถูกปล่อยตัวไป โอกาสที่จะได้ปล่อยตัวก็ลดลง ระหว่างการพิจารณาผู้พิพากษาจะแนะนำทุกฝ่ายถึงสิทธิที่มีที่ปรึกษา (right to counsel) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์แก่ตนเองและสิทธิที่จะไม่ให้การ (privilege against self-incrimination and the right to remain silent) และแนะนำถึงสาระ (content) ของคำร้องทุกข์กล่าวโทษเด็ก

โดยทั่วไป การควบคุมตัว มี 3 แบบ

(1) Outreach Detention การควบคุมตัวเด็กที่จะอาศัยที่บ้านภายใต้การควบคุมตัวของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง มีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดโดยเจ้าหน้าที่ศาล

ในบางแห่งจะนำกลไกทาง electronics มาใช้เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการคุมขัง รูปแบบนี้เด็กต้องปฏิบัติตามกฎที่ระบุเจาะจงไว้ หากมีการฝ่าฝืนกฎเด็กอาจถูกส่งไปยังศาลและถูกคุมขังในสถานที่ที่แน่นหนามากขึ้น

(2) Less Secure Detention การควบคุมตัวในสถานที่ซึ่งไม่มีหน้าต่างที่ลงกลอนไว้หรือห้องเล็กที่ล็อกไว้ ผู้อาศัยจะถูกควบคุมใกล้ชิด

(3) Secure Detention การควบคุมตัวรูปแบบนี้เด็กจะต้องอยู่ในสถานที่ซึ่งล็อกไว้ทั้งยี่สิบสี่ชั่วโมง ทั้งเจ็ดวันต่อสัปดาห์ เด็กต้องทำตามกฎที่เคร่งครัดและเข้าเรียนตามที่จัดไว้ตามโครงสร้างของที่นั่น ชีวิตประจำวันจะถูกกำหนดไม่ว่าเวลากินอาหาร น้ำ หรือนอน การควบคุมวิธีนี้จะแพงที่สุดในการสร้างและการจัดการ

ปกติเด็กจะถูกควบคุมตัวในสถานที่พิเศษสำหรับเด็ก แต่ผู้พิพากษาอาจสั่งให้ขังเด็กในคุกก็ได้ หากพิจารณาจากความประพฤติ เช่น เด็กหนุ่มคนหนึ่งขณะอยู่ในคุกที่ขังนักโทษระหว่างรอคำพิพากษาของศาลเด็ก (lockup) ในขณะที่กำลังรอการนำตัวไปควบคุม (juvenile detention) ได้หนีผ่านทางระบบพัดลมบนเพดานและเดินตามทางในเพดาน จนถึงจุดที่ประทะและตกลงจากเพดานลงมาในห้องพิจารณาคดีของศาลเด็ก ผู้พิพากษาเห็นว่าเด็กคนนี้จะควรอยู่ในสถานที่ซึ่งแน่นหนาเช่นคุกของเมือง (county jail) ผู้พิพากษาเป็นผู้มีอำนาจตัดสินเกี่ยวกับการควบคุมตัวเด็ก ผู้พิพากษาต้องตัดสินภายในเวลาที่สมควร และต้องพิจารณาว่ามีเหตุอันสมควรหรือไม่ ในบางมลรัฐ เช่น มลรัฐโคโลราโด (Colorado) เด็กจะถูกปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกัน มิฉะนั้น ผู้พิพากษาอาจออกคำสั่งควบคุมตัวหรือออกหมายให้ควบคุมในสถานที่แน่นหนา การพิจารณาเกี่ยวกับการควบคุมตัวเด็ก ผู้พิพากษาต้องมีเหตุผลอันสมควรที่เชื่อว่าเด็กกระทำความผิดตามที่ถูกล่าวหาและ (1) ความผิดนั้นเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ (felony) และการปล่อยตัวเด็กจะก่อให้เกิดอันตรายอันไม่สมควรต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือชีวิตหรือสุขภาพของเด็ก หรือ (2) เด็กถูกข่มขู่ให้ไปจากเขตอำนาจศาลหรืออาจเป็นปัจจัยอื่น หรือ (3) เด็กหลบหนีจากศาลแล้ว หรือ (4) เด็กเป็นผู้หลบหนีจากเขตอำนาจศาลนอกมลรัฐ หรือ (5) เด็กไม่ปรากฏตัวในศาลหลังจากได้รับหมายที่กล่าวหาว่าเด็กกระทำความผิดอาญาในระหว่างที่ถูกคุมขัง ทนายความอาจร้องขอให้ผู้พิพากษาพิจารณาพยานหลักฐานอีกครั้งได้ ถ้าทนายความหาผู้ที่สามารถรับผิดชอบในการดูแลเด็กได้ เด็กอาจถูกปล่อยตัวให้ไปอยู่ในความดูแลของผู้ดูแลชั่วคราว (caretaker's custody) ก่อนได้ ในคดีหนึ่งทนายความทำคำร้องขอต่อศาล

และโต้แย้งว่าเหตุใดสถานที่คุมขังจึงไม่เหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษของลูกความ ผู้พิพากษาจึงปล่อยตัวเด็กให้อยู่ในความควบคุมและดูแลของทนายความ มาตรฐานการพิสูจน์ของผู้พิพากษา คือ ความโปร่งใสและความมั่นใจ (clear and convincing) ไม่ต้องใช้เวลาพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัย beyond a reasonable doubt) เพราะมิใช่การพิจารณาคดี (trial) หากว่าพบเหตุอันสมควรที่เพียงพอ แต่ไม่ต้องการควบคุมตัวเด็กตลอดเวลา ศาลสามารถสั่งปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข (conditional release) ให้ควบคุมเด็กในความดูแลของพ่อแม่หรือผู้ดูแลภายใต้การควบคุมของศาลโดยมีการจำกัดการเดินทาง (travel) การคบเพื่อน (companions) และเวลาเข้านอน (bedtimes)(จิตรลดา เหลืองภิรมย์, 2548)

จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกา พนักงานอัยการจะร่วมสอบสวนคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการเป็นองค์กรที่มีอำนาจมากในสหรัฐอเมริกาแม้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นตำรวจจะเป็นผู้ที่เริ่มสอบสวน มีอำนาจจับกุมและให้ตำรวจดำเนินการสอบสวนคดีต่อไปหรือดำเนินการสอบสวนด้วยตนเองก็ได้ เช่น กรณีตำรวจถูกกล่าวหาว่ารับสินบนและไม่ยอมทำการสอบสวน ซึ่งทำให้อำนาจพนักงานอัยการร่วมสอบสวนคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะ โดยทั่วไป ในสหรัฐอเมริกาผู้ต้องหาจะถูกดำเนินคดีโดยรัฐ พนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนและฟ้องร้องก่อนนำคดีสู่การพิจารณาของศาล แต่ทั้งนี้ในการสอบปากคำเด็กที่เป็นผู้เสียหายโดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยปกติเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการจะสอบปากคำเด็กผ่านนักจิตวิทยา ซึ่งในสหรัฐอเมริกาพบว่า พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการทั้งหญิงและชายก็เป็นผู้สอบสวนที่มีประสิทธิภาพได้เหมือนกัน กล่าวคือ ความแตกต่างในเรื่องเพศไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนคดีประเภทนี้แต่อย่างใด แต่ความเป็นจริงแล้วขึ้นอยู่กับว่าบุคคลดังกล่าวมีความเข้าใจในตัวเด็กหรือมีความรู้สึกละเอียดอ่อนกับเด็กและเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กหรือมีความสามารถที่จะสื่อสารกับเด็กได้ดีเพียงใดต่างหาก และการสอบปากคำจะเริ่มเมื่อเด็กมีความพร้อม และในระหว่างการสอบปากคำจะมีการบันทึกวิดีโอเทปทั้งภาพและเสียงการสัมภาษณ์เด็กและร่องรอยการทำร้ายเด็กที่ปรากฏตามใบหน้าและส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยกล้องบันทึกภาพจะติดอยู่หลังกระจกซึ่งมองผ่านได้ด้านเดียว ทำให้เด็กมองไม่เห็นกล้อง ซึ่งการบันทึกเทปดังกล่าวทำให้มีการสอบปากคำเด็กผู้เสียหายหรือพยานน้อยครั้งลง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการจำกัดจำนวนครั้งที่เด็กจะต้องให้การ

เนื่องจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และพยานผู้เชี่ยวชาญสามารถวิธีโอเทปและประเมินคดีได้ โดยจัดการถามคำถามที่มีมากเกินไปจนจำเป็นหรือไม่มีความสำคัญออก โดยภาพและเสียงที่ได้จากการสอบปากคำเด็กถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญของคดีซึ่งกฎหมายในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกายินยอมให้ใช้วิธีโอเทปเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานในศาลโดยไม่ต้องนำเด็กมาให้การในศาลเด็ก แต่ในบางมลรัฐพนักงานอัยการให้ถือว่าการบันทึกวิธีโอเทปเป็นวิธีเสริมการให้ปากคำของเด็กในห้องพิจารณา มิใช่ใช้วิธีโอเทปแทนการให้ปากคำของเด็ก ซึ่งมลรัฐที่สนับสนุนการบันทึกวิธีโอเทปเห็นว่าวิธีนี้น่าจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินคดีได้ดีกว่า เช่น ในเมืองซานดิเอโก มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองพอร์ตแลนด์ มลรัฐโอเรกอน และเมืองมิดเดิลเช็ก มลรัฐแมดชาซูเซต ซึ่งเป็นเมืองที่มีการรายงานว่าประสบความสำเร็จในการใช้วิธีโอเทปในการบันทึกคำของเด็ก กล่าวคือมีสถิติถึง 80% ที่ผู้กระทำยอมรับผิด (ชนรัตน์ ทั้งทอง, 2545) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีการใช้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กเช่นกันแต่ใช้ในกระบวนการสอบสวนเด็กที่เป็นผู้เสียหายในบางฐานความผิดซึ่งไม่ใช่ทั้งหมด แต่สำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็ได้มีกระบวนการที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ถือว่าเป็นกระบวนการที่คุ้มครองสิทธิเด็กอย่างสูงสุดเช่นกัน

2.2 การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายญี่ปุ่น

ในบรรดาประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราของอาชญากรรมต่ำมาก กฎหมายที่ใช้กับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่นเรียกว่า Shoneho หรือ The Juvenile Law กฎหมายฉบับที่ใช้ปัจจุบันถูกบัญญัติขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) ตาม The Juvenile Law หรือ Shoncho มาตรา 1 ถือเป็นหัวใจของกฎหมายฉบับนี้ คือ มุ่งที่จะแก้ไขและปรับปรุงเด็ก กฎหมายฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง โดยครั้งล่าสุดได้แก้ไขบางส่วน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2001 ปัจจัยหลักที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้คือ เมื่อปี ค.ศ. 1997 เกิดคดีที่วิพากษ์วิจารณ์กันไปทั่วประเทศว่ากฎหมายเด็กที่ให้อยู่ปกป้องเด็กที่กระทำความผิดมากเกินไป คดีนี้เรียกกันว่า Kobe Case ข้อเท็จจริงมีว่าในเขต Suma ของเมืองโกเบ (Kobe) Jun Hase เด็กอายุ 11 ปี ถูกรายงานว่าหายจากบ้าน หลังจากนั้นสามวันมีผู้พบศีรษะของ Jun ที่หน้าโรงเรียน โดยที่ศีรษะมีจดหมายสั้น ๆ บรรยายถึงความเกลียดชังโรงเรียนและ

สังคม ในวันเดียวกัน มีผู้พบร่างของ Jun บริเวณเนินเขาซึ่งไม่ไกลจากโรงเรียนมาก และอีกประมาณหนึ่งอาทิตย์ต่อมาหนังสือพิมพ์ Kobe Shimbun ได้รับจดหมายรูปแบบเดียวกับที่พบจากศิระของJun

ก) องค์กรที่ใช้อำนาจชั้นสอบสวนเด็ก

1) ตำรวจ

ในญี่ปุ่น กฎหมายที่ใช้กับตำรวจญี่ปุ่น คือ The Police Law มีขึ้นในปี ค.ศ. 1945 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of Law) และความเป็นอิสระของท้องถิ่น (Local Autonomy) จุดประสงค์เพื่อจัดการโครงสร้างตำรวจให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่ฐานของประชาธิปไตย โครงสร้างของตำรวจประกอบด้วย

1. The National Police เป็นหน่วยงานที่ดูแลระดับประเทศ
2. The Prefectural Police เป็นหน่วยงานที่ดูแลระดับเขตปกครอง

จุดเด่นอีกประการของตำรวจญี่ปุ่น คือ ระบบ Koban (Koban System) วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นปลอดภัยและสงบสุข มีการติดต่อประจำวันระหว่างผู้ที่อาศัยในพื้นที่นั้นกับตำรวจ ระบบนี้ใช้กันในเยอรมันและสิงคโปร์ด้วย

กระบวนการสอบสวนเด็กของตำรวจจะถูกดำเนินการตามความเชื่อของการมุ่งพัฒนาเด็ก (the spirit of contributing to the sound development of juveniles) และครอบคลุมถึงบุคลิกภาพ ความประพฤติ บันทึกภูมิหลัง การศึกษา ภูมิหลังครอบครัว เพื่อน หรือผู้ร่วมกระทำผิด รวมทั้งข้อเท็จจริง สาเหตุและแรงคลไจในการกระทำผิด

2) พนักงานอัยการ

ในญี่ปุ่น พนักงานอัยการมีบทบาทอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมและดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ในกระทรวงยุติธรรม พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญา และฟ้องร้องในญี่ปุ่น เอกชนไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเอง

การสอบสวนคดีเด็ก พนักงานอัยการต้องทบทวนและตรวจสอบพยานหลักฐานที่ตำรวจส่งมาให้อีกครั้งอย่างละเอียด และอำนาจสำคัญอีกประการคือ พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ควบคุมตัว (detention) หากมีสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (unavoidable circumstances)

ข) หลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับผู้ถูกกล่าวหาเด็ก

การคุ้มครองสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในญี่ปุ่นก็ได้รับการรับรองไว้เป็นพิเศษกว่าผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้ใหญ่เช่นกัน เนื้อหาการคุ้มครองโดยสาระสำคัญทั่วไปคล้ายกับประเทศอื่น แต่ญี่ปุ่นมีความแตกต่างในเรื่องห้ามนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลใดๆ ที่จะบ่งบอกตัวเด็กได้ ซึ่งแม้ไม่มีบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืน แต่ทว่าสื่อมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แม้ในช่วงหลังจากเกิดคดี Kobe Case สื่อมวลชนจะเริ่มไม่เคร่งครัดเท่าเดิม และศาลจะผ่อนผันมากกว่าเดิม อีกทั้งยังไม่มีบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืนก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นละเมิดสิทธิเด็กในเรื่องนี้เป็นการทั่วไปนัก

สิทธิที่ The Juvenile Law ให้การรับรอง มีดังนี้

1) การตั้งเกณฑ์อายุเด็กที่มีความรับผิดชอบอาญาได้

ตาม The Penal Code ของญี่ปุ่น เด็กอายุน้อยที่สุดที่จะมีความรับผิดชอบอาญาได้ คือ อายุ 14 ปี

2) สิทธิที่จะไม่ให้การใดๆ และไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์แก่ตนเอง

ตาม The Juvenile Law เด็กที่ถูกกล่าวหาสิทธิที่จะไม่ให้การใดๆ และมีสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์แก่ตนเอง เช่นเดียวกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้ใหญ่

3) การควบคุมแยกจากผู้ใหญ่และเด็กอื่น ๆ

ระหว่างชั้นสอบสวน หากมิได้ปล่อยตัวไปแต่ถูกควบคุมตัวในระหว่างนั้น เด็กต้องถูกแยกจากการควบคุมตัวร่วมกับผู้ใหญ่ จุดประสงค์เพื่อมิให้เกิดการเลียนแบบผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้แล้ว เด็กก็จะไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในห้องเดียวกับผู้ถูกกล่าวหาเด็กคนอื่นๆ ด้วย เพื่อไม่ให้ติดต่อกัน ในประเด็นนี้เกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือรูปคดี

4) สิทธิในการห้ามเผยแพร่ข้อมูลที่อาจบ่งชี้ถึงเด็ก

ในญี่ปุ่น ห้ามสื่อมวลชนนำเสนอรูปภาพ ชื่อ อายุ ที่อยู่ หรือข้อมูลอื่นที่อาจนำไปสู่การระบุตัวเด็กได้ วัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และเข้าสู่สังคมได้โดยไม่ถูกสังคมรังเกียจหรือรื้อฟื้นเรื่องในอดีตมาตอกย้ำเด็ก รวมถึงในชั้นพิจารณาด้วย และกฎหมายยังกำหนดให้นั่งพิจารณาเป็นการลับ โดยบรรยากาศก็ต้องเป็นไปด้วยความละมุนละม่อมและอบอุ่น

5) สิทธิมีผู้อยู่ด้วยระหว่างสอบสวน

ระหว่างการสอบสวนเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาตาม The Juvenile Police Activity Principles ซึ่งใช้กันเป็นมาตรฐานในการสอบสวนเด็กของตำรวจญี่ปุ่น กำหนดไว้ใน Article 9 Section 3 ว่าโดยหลักแล้วการสอบสวนเด็กต้องกระทำต่อหน้าผู้ปกครอง (guardian) ที่อยู่กับเด็กหรือบุคคลอื่นที่เหมาะสม

ค) การปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ถูกกล่าวหาเด็ก

โดยพื้นฐานแล้ว การสอบสวนเด็กเหมือนการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้ใหญ่มีข้อแตกต่าง คือ หากคดีที่สามารถลงโทษปรับหรือโทษที่น้อยกว่าได้ ตำรวจต้องส่งตัวเด็กให้ศาลเยาวชนโดยตรง การสอบสวนคดีเด็กควรกระทำอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเด็กเติบโตเร็วและเปลี่ยนแปลงทั้งความคิดและจิตใจด้วย การดำเนินการซักคำโดยไม่มี ความจำเป็นทำให้ไม่ได้รับประสิทธิภาพ

ตำรวจจะดำเนินการสอบสวนตาม The Juvenile Law ประกอบกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายหรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการสัมภาษณ์เด็ก ตำรวจต้องไม่เพียงค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องของการกระทำความผิดอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นของมาตรการแก้ไขและความจำเป็นของการปกป้องเด็ก ทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดและความจำเป็นของการปกป้องต้องกระจำง ในการสอบสวนเด็กตำรวจผู้สอบปากคำต้องระวังคำถามที่ใช้อาจทำให้เด็กถูกโน้มน้าวได้

ภายหลังการจับกุม หากเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องควบคุมตัวไว้ ต้องปล่อยตัวทันที หากเห็นว่ามีจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ ผู้ถูกกล่าวหาต้องส่งตัวให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยพยานหลักฐานภายในสี่สิบแปดชั่วโมง ฉะนั้น ตำรวจมีเวลาสัมภาษณ์ได้ภายในระยะเวลาดังกล่าวและห้ามติดต่อกับผู้ถูกกล่าวหาคนอื่น ต้องแยกเด็กและผู้ใหญ่ หากคดีที่มีเด็กรวมกันจำนวนมากก็ต้องไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในห้องเดียวกันและแต่ละคนจะถูกดำเนินการแยกจากกัน ในคดีที่เด็กถูกควบคุมตัว (keep in custody) โดยหลักแล้วผู้ปกครองหรือผู้แทนต้องได้รับการติดต่อโดยไม่ชักช้า ผู้ปกครองหรือผู้แทนต้องสามารถให้คำแนะนำหรือแนวทางแก่ระหว่างที่ฟื้นฟู แก่ใจ เยียวยาและอบรมได้หลังจากที่คดีปิดแล้ว

แม้ว่า ทั้งตำรวจและพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาแยกจากกัน อย่างอิสระก็ตาม เมื่อตำรวจไม่มีอำนาจจับกุม แต่พนักงานอัยการมีอำนาจทำได้ตาม

กฎหมาย ดังนั้น ตำรวจจะเสนอก็คือต่อพนักงานอัยการพร้อมด้วยเอกสารและพยานต่าง ๆ ทั้งหมดซึ่งพนักงานอัยการต้องตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้ง และสามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกกล่าวหาและพยานสำคัญด้วยตนเองได้ หากจำเป็นพนักงานอัยการสามารถแนะนำตำรวจให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ พนักงานอัยการมีเวลาอีกยี่สิบสี่ชั่วโมงในการถามคำถามเด็ก พนักงานอัยการสามารถขอขยายได้อีกสิบวัน และหากมีความจำเป็นอย่างมากพนักงานอัยการอาจร้องขอขยายระยะเวลาได้อีกครั้งเป็นอีกสิบวัน

สำหรับคดีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ใหญ่ ตำรวจจะเริ่มทำการสอบสวนคดีทั่ว ๆ ไป และพนักงานอัยการจะเริ่มสืบสวนเฉพาะคดีสำคัญประเภทคืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (white collar crime)

ส่วนการร้องขอให้คุมขังเด็กใน The Juvenile Law กำหนดให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลได้ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (unavoidable circumstances) ซึ่งพิจารณาจากลักษณะของการกระทำผิดและการป้องกัน หากต้องทำการควบคุมเด็กให้ควบคุมที่ The Juvenile Classification Home แทนสถานควบคุมหรือคุกของตำรวจ (จิตรลดา เหลืองภิรมย์, 2548)

จะเห็นได้ว่าในบรรดาประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราของอาชญากรรมต่ำมาก สำหรับกฎหมายที่ใช้กับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่น เรียกว่า Shoneho หรือ The Juvenile Law ในกระบวนการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดสำหรับญี่ปุ่นแล้ว การสอบสวนเด็กเหมือนการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้ใหญ่มีข้อแตกต่าง คือ หากคดีที่สามารถลงโทษปรับหรือโทษที่น้อยกว่าได้ ตำรวจต้องส่งตัวเด็กให้ศาลเยาวชนโดยตรง การสอบสวนคดีเด็กควรกระทำอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเด็กเติบโตเร็วและเปลี่ยนแปลงทั้งความคิดและจิตใจด้วยการดำเนินการชักช้าโดยไม่มีคามจำเป็นทำให้ไม่ได้รับประสิทธิภาพ และตำรวจจะดำเนินการสอบสวนตาม Juvenile Law ประกอบกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายหรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการสัมภาษณ์เด็กตำรวจต้องไม่เพียงค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องของการกระทำความผิดอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นของมาตรการแก้ไขและความจำเป็นของการปกป้องเด็ก ทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดและความจำเป็นของการปกป้องต้องกระจำ และในการสอบสวนเด็กตำรวจผู้สอบปากคำต้องระวังคำถามที่ใช้อาจทำให้เด็กถูกโน้มน้าวได้ ทั้งนี้ในการสอบสวนเด็ก

ผู้กระทำความผิด ทั้งตำรวจและพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาแยกจากกัน อย่างอิสระ แต่พนักงานตำรวจไม่มีอำนาจจับคดีในขณะที่พนักงานอัยการมีอำนาจ ซึ่งตำรวจจะเสนอคดีต่อพนักงานอัยการพร้อมด้วยเอกสารและพยานต่าง ๆ ทั้งหมดซึ่งพนักงานอัยการต้องตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้ง และสามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกกล่าวหา และพยานสำคัญด้วยตนเองได้ หากจำเป็นพนักงานอัยการสามารถแนะนำตำรวจให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ พิจารณาจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในเรื่องการสอบสวนเด็กผู้กระทำความผิดของประเทศญี่ปุ่นซึ่งนับว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีอาชญากรรมต่ำมากแล้ว จะเห็นได้ว่าสำหรับการสอบสวนเด็กผู้กระทำความผิดอาญานั้น ต้องกระทำอย่างรวดเร็ว ไม่ชักช้าโดยไม่มีความจำเป็นเพราะเห็นว่าจะทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ และในการสอบสวนอาจทำการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตำรวจ หรือพนักงานอัยการซึ่งมีอำนาจสอบสวนแยกเป็นอิสระต่างหากจากกัน ทั้งนี้ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการอย่างมากในการสอบสวนเพราะในกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นพนักงานอัยการมีบทบาทอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมและดำรงตำแหน่งสำคัญในกระทรวงยุติธรรม และพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาและฟ้องร้องซึ่งในญี่ปุ่นเอกชนไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเอง ในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมีข้อสังเกตว่าไม่ได้มีการใช้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน แต่ก็ให้สิทธิมีผู้อยู่ด้วยระหว่างสอบสวน คือ การสอบสวนต้องกระทำต่อหน้าผู้ปกครองที่อยู่กับเด็กหรือบุคคลอื่นที่เหมาะสม และญี่ปุ่นมีพนักงานสอบสวนที่มีความสามารถเข้าใจในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการสัมภาษณ์ไม่เพียงแต่ค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องการกระทำความผิดอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นของมาตรการแก้ไขและความจำเป็นของการปกป้องเด็กด้วย จะเห็นได้ว่าในกระบวนการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดของญี่ปุ่นก็มีหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยพิจารณาถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเช่นเดียวกับอีกหลายประเทศ โดยมองว่าการสอบสวนต้องกระทำอย่างรวดเร็ว ไม่ชักช้าโดยไม่มีความจำเป็นซึ่งจะทำให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและให้ประโยชน์กับตัวเด็กอย่างแท้จริง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีการบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะในมาตรา 75 แตกต่างจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่ไม่มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะแต่ได้บัญญัติให้การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในขณะนั้นจึงดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่อยมา เมื่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกาศใช้จึงมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีบทบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะที่มาตรา 75 ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ยังมีบทบัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดอยู่ทั้งนี้ สำหรับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้มีบทบัญญัติมีเนื้อหาเป็นอย่างเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีความแตกต่างจากมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ มาตรา 75 ไม่ได้มีการบัญญัติให้มีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็ก

ร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนด้วย เพียงแต่บัญญัติให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะร่วมรับฟังการสอบสวนเด็กหรือ เยาวชนก็ได้เท่านั้น แต่ทั้งนี้ มีการบัญญัติเพิ่มเติมให้ในการแจ้งข้อหาและถามปากคำผู้ต้องหา ที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ดังนั้น จึงเกิดปัญหา ในการตีความเรื่องการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่า แท้จริงแล้วควรดำเนินการสอบสวนโดยใช้มาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 แต่ฉบับเดียว หรือใช้ โดยอนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ประกอบด้วย และการสอบสวน แบบไหนจึงจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง จากการศึกษาทำการวิจัยเรื่องดังกล่าวได้มีการทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงาน เกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยได้ผลการวิจัยดังนี้

- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามที่ชี้ถึงแนวทางการกำหนดวิธีการ สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่ามีความเหมาะสมหรือความชอบธรรมในการ บังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติหรือไม่

เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 และให้มีผลใช้ บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน ซึ่งมีเหตุผลในการประกาศใช้คือ ในปัจจุบันได้มีการแยก ศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานธุรการ ของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และโครงสร้าง ใหม่ ประกอบกับสมควรปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว รวมทั้งในส่วนของกระบวนการ พิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ จึง จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายซึ่งไม่สามารถที่จะนำมาปรับใช้ได้กับบางกรณี หรือเกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงทำให้ไม่สามารถบังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยเห็นสมควรว่าควรที่จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และเป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยในเบื้องต้นคณะผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการกำหนดวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่ามีความเหมาะสมหรือความชอบธรรมในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติได้จริงหรือไม่ โดยได้ทำการสอบถามจากบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กล่าวคือ ผู้พิพากษา อัยการ พนักงานสอบสวน โดยบุคคลเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติงานจริงตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถที่จะบังคับใช้กฎหมายได้จริงเนื่องจากมีปัญหาในทางปฏิบัติไม่ว่าจะเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายจึงทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้ก็จะส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดและกระบวนการยุติธรรมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยความไม่ชัดเจนหรือความไม่ครอบคลุมของพระราชบัญญัตินี้มีด้วยกันสี่ประการ คือ

1. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประกอบกันหรือไม่
2. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรมีทีมสหวิชาชีพ อาทิ พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนด้วยหรือไม่
3. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ไม่มีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนมีผลเป็นการกระทบต่อสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่
4. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553มีปัญหาที่ควรแก้ไขหรือไม่

จึงได้จัดทำแบบสอบถามโดยมีคำถามดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความเห็นอย่างไร

- (ก) การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวนตาม มาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ.2553 ฉบับเดียว (สอบสวนโดยไม่มีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมอยู่ด้วย)
- (ข) การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวน ตามมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ.2553 ประกอบกับ มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133ทวิ ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. ท่านเห็นว่าควรให้มีทีมงานสหวิชาชีพ(พนักงานอัยการ, นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา, บุคคลที่เด็กร้องขอ) เข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่

- (ก) ไม่ควร
- (ข) ควรมีครบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พนักงานอัยการ, นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา, บุคคลที่เด็กร้องขอ)
- (ค) ควรมีเฉพาะ(โปรดระบุ).....

3. ท่านเห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกับการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กควรใช้มาตรการการสอบสวนแบบเดียวกันหรือไม่

- (ก) ควรใช้มาตรการการสอบสวนแบบเดียวกัน
- (ข) ไม่ควร

4. ก่อนมีการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ได้บัญญัติให้ในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปีในวันถามปากคำ พนักงานสอบสวนต้องถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดหาทนายความให้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้บทบัญญัติว่า ผู้ต้องหาอายุ ไม่เกิน 18 ปี ซึ่งขัดแย้งกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่ให้ค่านิยามว่า เยาวชน คือ ผู้มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ท่านเห็นว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติงานและควรแก้ไขหรือไม่

(ก) ไม่เป็นปัญหา

(ข) เป็นปัญหา

5. การที่มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 ได้บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่ง มาตรา 75 มิได้บัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวไว้ว่ากรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ด้วยในวันแจ้งข้อหาหรือในการสอบปากคำถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นได้มากน้อยเพียงใด และจะกระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ท่านเห็นว่าควรบัญญัติผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวเพิ่มเติมในมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หรือไม่

(ก) ควรบัญญัติเพิ่มเติม

(ข) ไม่ควร

6. ท่านเห็นว่า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวหรือไม่

(ก) ควรรวบรวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

(ข) ไม่ควร

7. ท่านเห็นว่า ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่ (เช่น มีองค์กรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกลางในแต่ละจังหวัด โดยจัดให้มีพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กประจำอยู่และมีการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษากฎหมายประจำไว้ที่นี่)

(ก) ควรมี

(ข) ไม่ควร

โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

จากแบบสอบถามพบว่า

คำถามข้อที่หนึ่ง พนักงานสอบสวน มีความเห็นส่วนใหญ่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 แต่เพียงฉบับเดียว แต่พนักงานอัยการและผู้พิพากษา มีความเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ประกอบกับมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย ในส่วนที่เห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ประกอบกับมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย นั้น มีพนักงานอัยการท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมเป็นที่น่าสนใจว่า “เนื่องจากการกระทำผิดดังกล่าวมีโทษทางอาญา เจตนารมณ์ของกฎหมายก็เพื่อคุ้มครองเด็กผู้กระทำความผิด เช่น ให้อยู่ในสถานที่เหมาะสม ดังนั้น การที่มีบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ทำให้การสอบปากคำเด็กตลอดจนการแจ้งข้อกล่าวหาถูกต้องครบถ้วน และบางคำถามที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็กก็ควรมีแนวทางที่จะใช้คำถามที่เหมาะสม แต่เนื่องจากที่ปรึกษากฎหมายไม่อาจใช้คำถามที่เหมาะสมและไม่ทราบข้อหาได้ดีทำให้ต้องสอบสวนเพิ่มเติมอีกทำให้ระยะเวลาการทำงานต้องขยายออกไปอีก”

คำถามข้อที่สอง พนักงานสอบสวนมีความเห็นส่วนใหญ่ออกเป็นสองแนวทาง โดยแนวทางที่หนึ่งเห็นว่าไม่ควรให้มีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ส่วนแนวทางที่สองเห็นว่าควรมีเฉพาะบุคคลบางคนในทีมงานสหวิชาชีพก็เป็นการเพียงพอในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว

กรณีของพนักงานอัยการมีความเห็นส่วนใหญ่ไปในแนวทางที่ว่าในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรมีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย

กรณีของผู้พิพากษาเสียงส่วนใหญ่ก็เห็นว่าควรมีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด

สำหรับความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจกรณีเห็นว่าการให้มิสทวิชชีพเข้าร่วมในการสอบสวนครบถ้วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีความเห็นอยู่ว่า “แต่ละบุคคลที่เข้าร่วมในการสอบสวนต่างมีบทบาทในด้านกฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ก็จะมีบทบาทในการสื่อสารทำความเข้าใจกับเด็กหรือเยาวชนในสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาในระหว่างการสอบสวน ส่วนบุคคลที่เด็กร้องขอก็มักจะเป็นบุคคลที่เด็กให้ความไว้วางใจเพื่อให้เด็กเกิดความสบายใจในการสอบสวนและตอบคำถามของพนักงานสอบสวนได้”

ทั้งนี้ ก็มีความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจในกรณีที่เห็นว่าควรมีสทวิชชีพเข้าร่วมในการสอบสวนแต่ให้มีเฉพาะบางวิชาชีพเท่านั้น เช่น

“ควรมีเฉพาะบุคคลที่เด็กร้องขอ เนื่องจากปัจจุบันการเข้าร่วมการสอบสวนของนักสังคมสงเคราะห์และพนักงานอัยการต้องเดินทางไปสถานที่ตำรวจซึ่งการทำหน้าที่เป็นไปเพื่อให้ชอบด้วยกฎหมายมิได้คำนึงถึงประโยชน์ของเด็ก และอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ค่าใช้จ่ายก็ไม่เพียงพอในการดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วน และการถามตอบเด็กต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ต้องอาศัยเวลาและความเอาใจใส่ของทุกฝ่าย”

“ควรมีเฉพาะบุคคลที่เด็กร้องขอกับนักสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากพนักงานอัยการสามารถตรวจสอบได้จากเอกสารการสอบปากคำและการบันทึกภาพขณะสอบปากคำแล้ว”

“ควรมีเฉพาะพนักงานอัยการกับนักสังคมสงเคราะห์ ไม่ต้องมีบุคคลที่เด็กไว้วางใจ เพราะบางครั้งในการสอบปากคำเด็ก เด็กก็จะไม่กล้าพูดความจริงต่อหน้าพ่อแม่เพราะกลัวพ่อแม่จะดูค่าเลยต้องให้การเบี่ยงเบนจากความจริง”

คำถามข้อที่สาม พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ต่างมีความเห็นส่วนใหญ่ไปในแนวทางเดียวกันว่า ควรใช้วิธีการหรือมาตรการการสอบสวนรูปแบบเดียวกันมาใช้ระหว่างเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกับการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก แต่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่กลับเห็นว่าไม่ควรใช้วิธีการหรือมาตรการการสอบสวนรูปแบบเดียวกันมาใช้ระหว่างเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกับการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก

ทั้งนี้จากคำถามดังกล่าวมีความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจในกรณีที่เห็นว่าควรมีการสอบสวนรูปแบบเดียวกันว่า

“การดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”

“ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือพยาน ต่างก็เป็นเด็กหรือเยาวชนเหมือนกัน ซึ่งก็ควรจะมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งกรณีนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ก็ระบุให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอยู่แล้ว”

“เพราะเป็นเด็กและเยาวชนเหมือนกันมีวุฒิภาวะใกล้เคียงกัน”

สำหรับความเห็นเพิ่มเติมที่เห็นว่าไม่ควรให้มีการสอบสวนรูปแบบเดียวกันมีการให้เหตุผลว่า

“เยาวชนบางคนมีวุฒิภาวะ ความคิดเห็นแตกต่างจากเด็กเป็นอย่างมาก”

“ในการสอบสวนพยานไม่จำเป็นต้องมีอัยการ นักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมมีเพียงบุคคลที่เด็กไว้วางใจก็เพียงพอแล้วเป็นการลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานสอบสวน”

คำถามข้อที่สี่ กรณีของพนักงานสอบสวนและผู้พิพากษามีความเห็นส่วนใหญ่ไปในแนวทางเดียวกันว่าแม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ จะใช้คำที่แตกต่างกันก็ไม่ถือว่าเป็นการแตกต่างกันในสาระสำคัญที่จะมีผลกระทบในทางปฏิบัติและเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแก้ไข โดยมีเหตุผลสนับสนุนเพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า

“เพราะการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มีผลคุ้มครองเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ด้วย”

ส่วนกรณีของพนักงานอัยการกลับมีความเห็นเสียงส่วนมากไปในแนวทางที่ขัดแย้งกับพนักงานสอบสวนและผู้พิพากษา โดยเห็นว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและสมควรที่จะได้รับการแก้ไขเพราะเกิดความไม่ชัดเจนแก่เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยมีเหตุผลสนับสนุนเพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า

“เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นเยาวชนไว้ขัดแย้งกัน จึงควรจะมีการแก้ไขกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ให้กำหนดถึงสิทธิของผู้ต้องหาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ”

“ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ”

คำถามข้อที่ห้า ทั้งผู้พิพากษาและพนักงานสอบสวนต่างมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าควรที่จะบัญญัติกฎหมายออกมาให้มีความชัดเจนถึงผลที่เกิดจากการปฏิบัติที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการโต้แย้งหรือการบังคับใช้กฎหมายที่ผิดพลาด หรือการอาศัยประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายโดยมีเหตุผลสนับสนุนความเห็นดังกล่าวเพิ่มเติม ดังนี้

“เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและการตีความ เพราะถึงแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 วรรคท้าย จะกำหนดถึงผลการไม่นำความเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนที่ เป็นผู้ต้องหาไว้ว่าจะนำถ้อยคำนั้นมารับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ แต่ความความก็อาจจะไม่ใช่ที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ซึ่งก็อาจจะมีการตีความว่าผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ได้”

“เนื่องจากเป็นเรื่องทางอาญาจึงควรมีบทบัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร”

“เพราะจะทำให้พนักงานสอบสวนมีความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น”

สำหรับความเห็นเพิ่มเติมที่เห็นว่าไม่ควรบัญญัติเพิ่มเติม มีดังนี้

“เนื่องจากบทตัดพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 มีบทบัญญัติอยู่แล้วจึงไม่ควรบัญญัติเป็นบทตัดพยานเพิ่มเติม”

“สามารถใช้มาตรา 6 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 และมาตรา 134/4 วรรคท้าย มาใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งได้อยู่แล้ว”

คำถามข้อที่หก ทั้ง 3 องค์กรต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตราการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็กและเยาวชนที่มีฐานะที่ด้อยกว่าคนปกติ ทั้งยังเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติมาเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนดังกล่าวด้วย โดยมีเหตุผลเพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า

“เพื่อให้เกิดความสะดวกและเป็นแนวทางเดียวกันในการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาแล้วควรรวบรวมไว้ให้ครอบคลุมถึงการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายหรือพยานด้วย”

“เพื่อจะได้ไม่เกิดความสับสนและลักลั่นในการบังคับใช้”

แต่ก็มีอีกเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียว โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าดังนี้

“ไม่จำเป็นเพราะพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ เป็นเรื่องเฉพาะ ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้กับคดีอาญาทั่วไป”

“เพราะแตกต่างจากกฎหมายยาเสพติดมีเจตนารมณ์ให้ผู้ทำผิดต้องรับโทษ เนื่องจากมีผลกระทบโดยรวมต่อสังคม แต่กฎหมายเกี่ยวกับเด็กมีเจตนารมณ์ให้เด็กกลับคืนสู่สังคม และสังคมยอมรับได้และดำเนินชีวิตเป็นบุคคลที่ดีต่อไป”

คำถามข้อที่เจ็ด ทั้ง 3 องค์กรต่างมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าควรจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากว่าคดีเด็กและเยาวชนมีขั้นตอนในการดำเนินคดีมากกว่าคดีของผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด ทั้งยังมีการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นเป็นตอนส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีเหตุผลสนับสนุนเพิ่มเติมดังนี้

“เพราะคดีเด็กและเยาวชนมีขั้นตอนมากกว่าคดีที่มีผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด หากมีองค์กรที่มีความพร้อมจะทำให้การดำเนินการสะดวกขึ้น”

“จะได้ไม่ปะปนกับการสอบสวนคดีทั่วไปและไม่ทำให้พนักงานสอบสวนต้องสับสนกับการนำกฎหมายหลายฉบับมาใช้ในการสอบสวน”

“ปัจจุบันการสอบสวนเด็กในแต่ละจังหวัดก็มาดำเนินการที่สำนักงานอัยการจังหวัดนั้น ๆ อยู่แล้ว ซึ่งหากมีการแยกออกมาเป็นหน่วยงานต่างหากก็ได้จะเป็นประโยชน์”

“หลักการดี แต่อาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติได้เพราะในบางจังหวัดมีพื้นที่ที่กว้างใหญ่และบางท้องที่ของจังหวัดนั้น ๆ อยู่ห่างไกลตัวจังหวัดการเดินทางลำบาก อันอาจจะก่อให้เกิดความยากลำบากในการเดินทางเข้ามายังศูนย์กลางซึ่งมักจะตั้งอยู่ในตัวจังหวัด ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการนำเด็กหรือเยาวชนมาเข้ารับการสอบสวน”

“ถ้ามีได้ก็จะดี เนื่องจากจะเกิดประสิทธิภาพและมีการตรวจสอบกันได้”

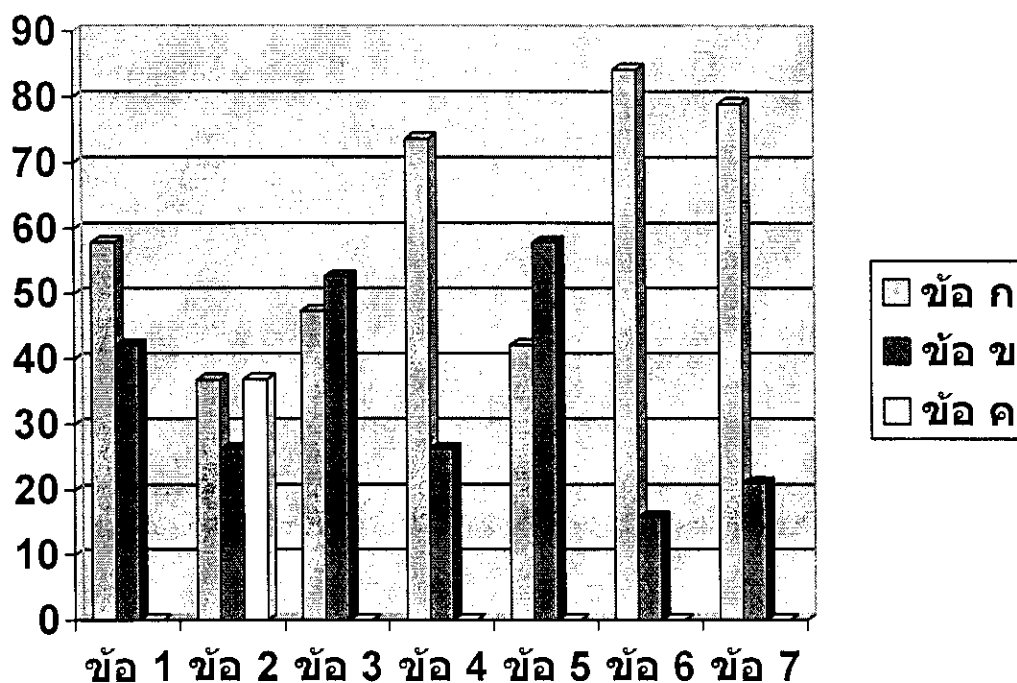
“เพื่อให้กระบวนการคุ้มครองเด็กในการสอบปากคำได้รับความคุ้มครองอย่างจริงจัง โดยเฉพาะคดีทางเพศ”

แต่ก็มีความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมที่น่าสนใจในกรณีไม่ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรดังกล่าวไว้ ดังนี้

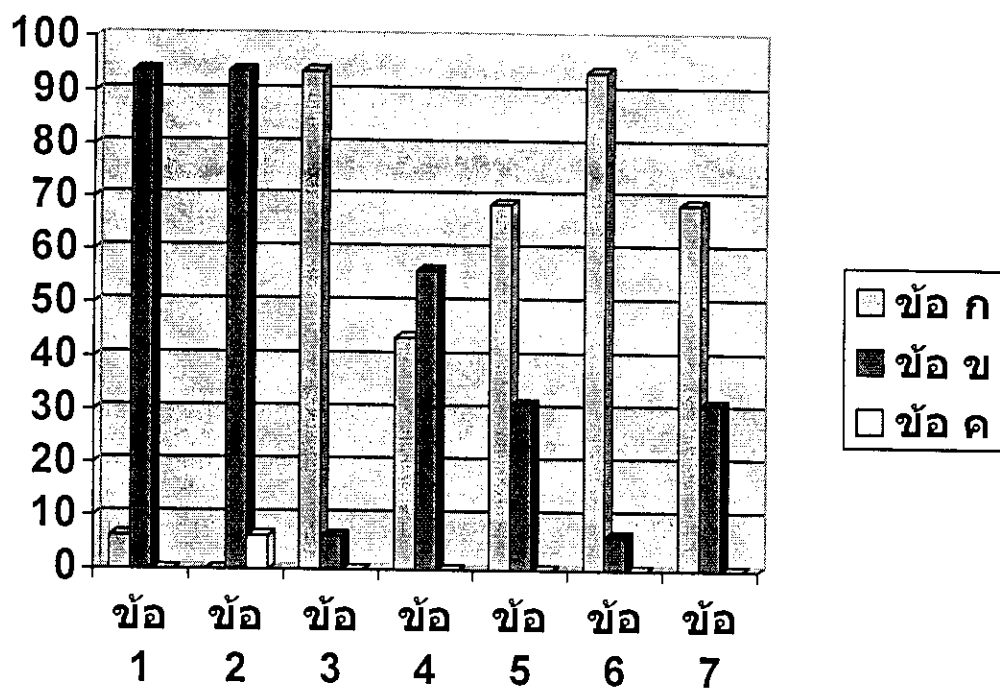
“เพราะอาจมีการแนะนำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีการสอบสวนได้ หรืออาจจะมีการเรียกรับเงินสินบน”

“เพราะที่ทำงานของตำรวจหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ดำเนินงานอยู่แล้ว แต่ควรจัดให้สำนักงานอัยการทุกจังหวัดเป็นศูนย์สอบเด็กและมีเครื่องมือตลอดจนห้องสอบเด็กให้เกิดมาตรฐานสากล”

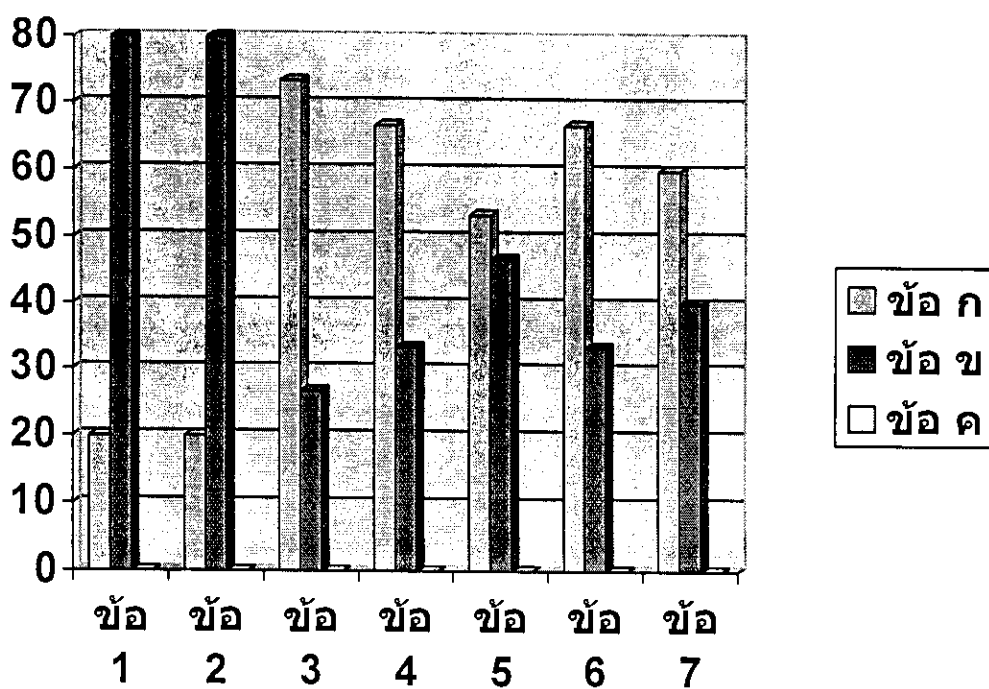
กรณีพนักงานสอบสวน

กรณีพนักงานอัยการ

กรณีผู้พิพากษา

ตารางเปรียบเทียบคิดเป็นร้อยละ

คำถาม	ข้อ ก.	ข้อ ข.	ข้อ ค.
ข้อที่ 1. ท่านมีความเห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควร ดำเนินมาตรการการสอบสวนตามมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาความอาญาเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ฉบับเดียว (สอบสวนโดยไม่มีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมอยู่ด้วย) หรือนำประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มาใช้บังคับประกอบ	มาตรา 75	มาตรา 75 ประกอบ ป.วิ.อ.	
	57.89	42.10	
	20	80	
	6.25	93.75	
ข้อที่ 2. ท่านเห็นว่าควรให้มีทีมงานสหวิชาชีพ (พนักงานอัยการ, นักสังคม สงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา, บุคคลที่เด็กร้องขอ) เข้าร่วมในการสอบสวนเด็ก และเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่	ไม่ควร	ควรมีครบ	ควรมีเฉพาะ บางวิชาชีพ
	36.84	26.32	36.81
	20	80	0
	0	47.75	6.25
ข้อที่ 3. ท่านเห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกับการ สอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กควรใช้มาตรการการสอบสวนแบบ เดียวกันหรือไม่	ใช่ มาตรการ เดียวกัน	ไม่ควร	
	47.36	52.63	
	73.33	26.67	
	93.75	6.25	
ข้อที่ 4. ก่อนมีการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ได้บัญญัติให้ในคดีที่ผู้ต้องหาอายุ ไม่เกิน 18 ปีในวันถามปากคำ พนักงานสอบสวนต้องถามผู้ต้องหาว่ามี ทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดหาทนายความให้ ซึ่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาให้บทบัญญัติว่า ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งขัดแย้งกับ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่ให้คำนิยามว่า เยาวชน คือ ผู้ มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ท่านเห็นว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติงานและควร แก้ไขหรือไม่	ไม่เป็น ปัญหา	เป็น ปัญหา	
	73.68	26.31	
	66.67	33.33	
	43.75	56.25	

คำถาม	ข้อ ก.	ข้อ ข.	ข้อ ค.
ข้อที่ 5.การที่มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 ได้บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่ง มาตรา 75 มิได้บัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวไว้ว่ากรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ด้วยในวันแจ้งข้อหาหรือในการสอบปากคำ ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นได้มากน้อยเพียงใด และจะกระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ท่านเห็นว่าควรบัญญัติผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวเพิ่มเติมในมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หรือไม่	ควร	ไม่ควร	
1. พนักงานสอบสวน	42.10	57.89	
2. ผู้พิพากษา	53.33	46.67	
3. พนักงานอัยการ	68.75	31.25	
ข้อที่ 6.ท่านเห็นว่า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวหรือไม่	ควร	ไม่ควร	
1. พนักงานสอบสวน	84.21	15.78	
2. ผู้พิพากษา	66.67	33.33	
3. พนักงานอัยการ	93.75	6.25	
ข้อที่ 7.ท่านเห็นว่า ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่ (เช่น มีองค์กรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกลางในแต่ละจังหวัด โดยจัดให้มีพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและมีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กประจำอยู่และมีการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษากฎหมายประจำไว้ด้วย)	ควร	ไม่ควร	
1. พนักงานสอบสวน	78.94	21.05	
2. ผู้พิพากษา	60	40	
3. พนักงานอัยการ	68.75	31.25	

และในการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดในความเห็นแรกได้กล่าวไว้ว่า

เรื่องที่มีความเห็นกันว่าจะใช้กฎหมายใดบังคับใช้ในเรื่องนี้จริง ๆ แล้ว เป็นเรื่อง “หลักการใช้กฎหมาย” ไม่ใช่เป็นเรื่องของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ โดยตรง ซึ่งหลักการใช้กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้มีอยู่ว่า เรื่องใดก็ตามที่มีหลักกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว เราก็ต้องใช้กฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายพิเศษบังคับจริง ๆ แล้วการร่างกฎหมายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะในการใช้กฎหมายเป็นการร่างยกเว้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายความว่าเวลาใช้กฎหมายเราใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักแต่ถ้าเรื่องใดพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ บัญญัติไว้โดยเฉพาะถึงจะบังคับตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ แต่พอปฏิบัติกันมาเรื่อย ๆ ผู้ปฏิบัติกลับเข้าใจผิด กลับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ เป็นหลักแล้วใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นรองเลย เกิดปัญหาการตีความเรื่องการใช้กฎหมายเข้ามา

การที่มีการบัญญัติเรื่องการสอบสวนไว้โดยเฉพาะในมาตรา 75 ที่มีการคัดค้านตอนบางส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบางขั้นตอนออกมีเหตุผลเพราะ 1. ความไม่พร้อมของหน่วยงานรัฐในเรื่องบุคลากรโดยเฉพาะนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์มีความขาดแคลนแม้กระทั่งในเมืองหลวงเอง 2. สถานที่ของตำรวจก็ยังไม่พร้อมขาดแคลนงบประมาณ 3. บางครั้งนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ยังไม่มีความเข้าใจในบทบาทของตนในการเข้าร่วมสอบสวนเด็กและเยาวชน เช่น เมื่อมีการถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมบางครั้งก็ไม่ได้มีการแปลคำถามตามที่ทนายความหรือตำรวจถามแต่อย่างใด ซึ่งบางคดีที่ไม่มีความจำเป็นก็ไม่ต้องมีก็ได้

ดังนั้น สำหรับเรื่องนี้แล้วเมื่อมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ซึ่งเนื้อหาที่บัญญัติไว้คล้ายกับกฎหมายทั่วไปแต่ไม่มีบางส่วนของกฎหมายทั่วไปบัญญัติไว้แสดงถึงเจตนารมณ์ว่าให้ตัดข้อความนั้นออกมิใช่ผู้ร่างหลงลืมแต่อย่างใด และสำหรับมาตรา 6 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ที่บัญญัติไว้ว่าให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมนั้น ก็เป็นการเขียนอุดช่องว่างของกฎหมาย ปกติมีในกฎหมายทั่วไปอยู่แล้ว ซึ่งหมายความว่า

ถ้าเรื่องใดกฎหมายเฉพาะมิได้บัญญัติไว้ถึงจะอนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ ถ้ากฎหมายเฉพาะมีบัญญัติในเรื่องนั้นอยู่แล้วจะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับไม่ได้”

- ถ้าตีความเช่นนี้เท่ากับว่าเป็นการลดสิทธิของเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาหรือไม่?

“ถ้าแปลความตามตัวอักษรก็เท่ากับว่าลดสิทธิเด็กลง แต่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ พ.ศ.2553 ก็มีมาตรการคุ้มครองอื่นเสริมเข้ามา เช่น ให้ตำรวจควบคุมตัวเด็กได้แค่ 24 ชั่วโมง ให้ศาลเข้าไปตรวจสอบการจับ และในการสอบสวนกฎหมายก็เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมอยู่ด้วย”

- ท่านเห็นว่ามีความจำเป็นที่ให้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่?

“เห็นว่านักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์มีความจำเป็นแต่ไม่ใช่ทุกคดี ปัจจุบันเราให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการสอบปากคำทั้งเด็กที่เป็นพยาน ผู้เสียหายและผู้ต้องหา แต่บางคดีก็ไม่ได้มีความจำเป็นเท่าใดนัก เช่น เด็กอายุ 17-18 ถูกลักทรัพย์ ไม่ได้มีผลกระทบอะไรต่อจิตใจ ก็ไม่มีความจำเป็น ไม่เหมือนกับคดีเกี่ยวกับเพศ ซึ่งนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์มีความจำเป็นให้ร่วมในการสอบสวนเด็กหรือไม่ก็นำให้พิจารณาที่ประเภทของคดีและวุฒิภาวะของเด็ก”

- ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด?

“อยากให้มีพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในคดีเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ถ้าเป็นไปได้ให้มีการแยกพนักงานสอบสวนคดีเด็กออกจากคดีอาญาทั่วไปก็ดีเพราะทัศนคติของตำรวจในคดีอาญาทั่วไปจะมีความเป็นปฏิกิริยาต่อผู้กระทำความผิด มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าใจเรื่องกระบวนการสอบสวนเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย”

- ท่านเห็นว่า ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่?

“เห็นด้วยกับรูปแบบแต่โดยรวมแล้วยังไม่แน่ใจในเรื่องของรูปแบบโดยรวมที่เห็นด้วยก็คือในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดต้องมีพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเข้าใจในคดีเด็กอย่างแท้จริง มุ่งที่จะทราบว่าเด็กกระทำผิด

เพราะอะไรและมีปัจจัยอะไรที่จะช่วยให้เด็กพ้นจากการกระทำความผิดมิได้มุ่งหมายจะค้นหาความจริงเพื่อดำเนินคดีกับเด็กแต่อย่างเดียว ซึ่งถ้าดำเนินการได้เด็กก็就不用เข้าสู่กระบวนการทางศาลโดยไม่จำเป็น”

- ท่านเห็นว่าเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวหรือไม่?

“ การร่างกฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ใหม่ ก็พยายามร่างให้ครอบคลุมแต่การเขียนไม่แน่ใจว่าจะทำได้หรือไม่เพราะกลไกบางเรื่องก็ต้องอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่”

และจากแนวคิดดังกล่าวมีแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านคดีเด็กและเยาวชนที่สนับสนุนความเห็นดังกล่าวซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“เรื่องนี้เป็นปัญหาเรื่องการตีความการใช้กฎหมาย เห็นว่าหลักการใช้กฎหมายต้องเป็นกรณีที่หากมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติถึงเรื่องใดไว้แล้วจะไม่นำบทบัญญัติในกฎหมายทั่วไปมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เป็นกฎหมายพิเศษ ใช้เฉพาะกับศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลพิเศษ เมื่อกฎหมายบัญญัติเรื่องใดโดยเฉพาะแล้วก็ไม่จำเป็นต้องนำ ป.วิ.อ. ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมาใช้บังคับ จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบปากคำเด็กผู้ต้องหา ป.วิ.อ. มาตรา 134/1 บัญญัติให้ก่อนถามปากคำพนักงานสอบสวนต้องถามเรื่องนายความถ้าไม่มีก็ต้องตั้งให้ แต่สำหรับ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 บัญญัติไว้ว่าต้องตั้งที่ปรึกษาให้เลยไม่ต้องถาม เห็นได้ว่าไม่สอดคล้องทั้งเรื่องถ้อยคำตัวบทที่ว่า “นายความ” กับ “ที่ปรึกษากฎหมาย” อีกทั้งกระบวนการจัดตั้งก็ดูจะไม่สอดคล้องกัน มาตรา 75 มีเจตนารมณ์เห็นว่า คนที่อยู่ร่วมด้วยกับเด็กผู้ต้องหาคนที่ปรึกษากฎหมายก็เป็นการเพียงพอแล้วไม่ต้องมีการถามก่อนเหมือนที่ ป.วิ.อ. บัญญัติไว้ พนักงานสอบสวนต้องตั้งให้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดสนิทกับเด็กไว้ใจได้เข้าร่วมในการสอบปากคำได้ ก็เป็นการสมบูรณ์แล้ว

สำหรับกรณีนักจิตวิทยานั้นเห็นว่าน่าจะให้มีเฉพาะในกรณีที่จำเป็น เช่น ในคดีที่เห็นว่าผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็ก หรือเด็กมีวุฒิภาวะที่ไม่เข้าใจ แต่สำหรับบางกรณีก็เห็นว่านักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ไม่ได้มีความจำเป็น

เพราะบางครั้งนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการเข้าร่วมสอบปากคำเด็ก ไม่ได้ทำหน้าที่ตามอุดมคติที่กฎหมายแต่งตั้งมา ถ้าจะให้มีส่วนร่วมในการสอบสวนก็น่าจะนำมาใช้เท่าที่จำเป็นมากกว่า และในส่วนของพนักงานอัยการนั้นเห็นว่าจะไม่มีความจำเป็น เพราะในความเป็นจริงเป็นฝ่ายฟ้องผู้ต้องหาเรียกได้ว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อฝ่ายผู้ต้องหาด้วยซ้ำไป และทางปฏิบัติในการสอบปากคำร่วมกันของสหวิชาชีพก็มีปัญหามากมายส่งผลให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมล่าช้าไปอีก ซึ่งตามเจตนารมณ์เรื่องการสอบสวนนั้น การสอบสวนต้องกระทำด้วยความต่อเนื่อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ซึ่งรวดเร็วก็หมายความว่าไม่มีอุปสรรคในการสอบสวน ซึ่งในขั้นตอนการร่างกฎหมายจริงๆ แล้ว มีถ้อยคำบัญญัติในมาตรา 75 ว่า “วันแต่มีเหตุจำเป็นต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ให้พนักงานสอบสวนจัดให้เข้าร่วมในการสอบปากคำ” แต่สุดท้ายมีการตัดถ้อยคำดังกล่าวออก สำหรับผู้เข้าร่วมในการสอบปากคำเด็ก ผู้ต้องหาเห็นว่ามีการปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยก็เป็นการเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ในส่วน ของ ป.วิ.อ. มาตรา 134/1 ที่บัญญัติให้พนักงานสอบสวนถามเรื่องทนายความถ้าไม่มีก็ต้องตั้งให้ ก็ขัดกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เพราะมาตรา 120 ไม่ให้มีทนายความในคดีที่เด็กเป็นผู้กระทำความผิดแต่ให้มีที่ปรึกษากฎหมาย มาตรา 134/1 จึงไม่สามารถนำมาใช้ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดได้ และเรื่องอายุที่ไม่สอดคล้องกันก็จะไม่มีปัญหาต่อไปหากมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดบังคับตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 เพียงมาตราเดียว”

สำหรับอีกแนวความเห็นที่เห็นว่าควรสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยอนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ประกอบด้วย ดังนี้

“เห็นว่าการตีความต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยเห็นว่าในเรื่องนี้ถึงแม้มาตรา 75 จะไม่มีบทบัญญัติที่บัญญัติให้มีสหวิชาชีพ เช่น นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ บุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย แต่เนื่องจากมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้บัญญัติว่าให้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

แก้คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น เมื่อ ป.วิ.อ. มาตรา 133 ทวิ ประกอบกับมาตรา 134/2 บัญญัติถึงเรื่องนี้เอาไว้เช่นกันและไม่ได้มีความขัดแย้งกับมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ แต่อย่างใด ดังนั้น การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133 ทวิ คือการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดต้องมีบุคคลสหวิชาชีพเข้าร่วมในการถามปากคำด้วย และมีเพิ่มเติมคือที่ปรึกษากฎหมายตามที่มาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ บัญญัติเพิ่มเติมมา และหากฝ่าฝืนก็มีบทลงโทษอยู่ที่มาตรา 134/4 วรรคท้าย คือ ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิหรือก่อนดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ ซึ่งในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดจะมีที่ปรึกษากฎหมายเพิ่มขึ้นมาจากกระบวนการสอบสวนเด็กที่เป็นผู้เสียหายหรือพยาน การตีความเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เป็นผู้ต้องหามากกว่าผู้เสียหายเพราะมองว่าการสอบสวนเด็กที่เป็นผู้ต้องหาควรที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยแม้ว่าในส่วนผู้เสียหายเองจะไม่มีเพราะผู้เสียหายเป็นผู้ถูกระทำเป็นฝ่ายเดียวกับรัฐ แต่ผู้ต้องหาเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นฝ่ายปฏิบัติกับตำรวจจึงสมควรได้สิทธิในการที่มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยในการสอบปากคำ

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ในเรื่องการถามผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีในวันสอบปากคำ ว่ามีทนายความหรือไม่ถ้าไม่มีก็ให้ตั้งให้ เห็นว่าก็เป็นปัญหาที่ดูไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ในเรื่องของอายุเด็กและถ้อยคำว่า “ทนายความ” กับที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ถ้ามีการแก้ไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้ก็จะเป็นการดี”

และจากแนวคิดดังกล่าวมีแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านคดีเด็กและเยาวชนที่สนับสนุนความเห็นดังกล่าวซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

" ที่มาของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือฉบับอื่น ๆ ที่ผ่านมา มีที่มาจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และการดำเนินการใด ๆ ต่อเด็กและเยาวชนต้องอยู่ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบกับรัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว คือ เด็กทุกคนต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก เดิมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ไม่มีการบัญญัติเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง เพราะฉะนั้นก็เป็นที่เข้าใจตลอดมาว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบังคับ ในขณะนั้นแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้ก็มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบังคับอยู่แล้วเพราะมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดบัญญัติไว้อยู่แล้ว

สำหรับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 มีการบัญญัติถึงเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะนั้น ในกระบวนการร่างที่แท้จริงได้มีการบัญญัติในส่วนของนักจิตวิทยาไว้ว่าในกรณีจำเป็นก็ให้นักจิตวิทยาเข้าร่วมด้วย แต่ในชั้นพิจารณาสงวนคำแปลก็แปลผิดคือออกไปว่าแต่เดิมก็มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็มีมาตรา 6 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่ให้อนุโลมนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้อยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องนำถ้อยคำดังกล่าวมาบัญญัติไว้ให้ซ้ำซ้อนกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีก นี่คือที่มาของร่างฯ

การตีความกฎหมายก็ต้องยึดหลักตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย คือ การทำการใด ๆ ต้องกระทำไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก และอะไรที่จะเป็นการตัดทอนสิทธิของเด็กลงไปจะกระทำไม่ได้ ถึงจะมีการตัดทอนสิทธิเด็กได้ก็จะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่งมาตรา 75 ไม่ได้มีส่วนใดเลยที่จะระบุได้ว่าพนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องจัดหาทนายเข้ามาเข้าร่วมในการสอบปากคำเด็ก ซึ่งมาตรการตามที่ดีความมาไม่ได้มองว่าเป็นการให้สิทธิแก่เด็กที่เป็ผู้ต้องหา

มากกว่าเด็กที่เป็นผู้เสียหายแต่อย่างใด การที่ทำการสอบสวนโดยใช้กฎหมายที่มี การปฏิบัติเช่นเดียวกัน มองว่าหลักกฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ภายใต้หลักการ ไม่เลือกปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา และเจตนารมณ์ของการที่ให้บุคคลสหวิชาชีพเข้าร่วมในการ สอบปากคำไม่ได้เป็นการให้สิทธิแก่เด็กมากเกินไป เป็นการคุ้มครองปริมเจ้าหน้าที่ ไม่ให้กระทำการอันไม่ชอบ ซึ่งถือว่าเหมาะสมแล้ว”

ดังนั้น จากการวิจัยพิจารณากับหลักกฎหมายและปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่าหากดำเนินการ สอบสวนโดยใช้มาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยอนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญามาใช้ประกอบกัน พบว่าเกิดปัญหาดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนตามมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบกับนำประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวนดังกล่าวประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกิน 18 ปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี ให้รัฐจัดหาทนายความ ให้” และมาตรา 134/2 บัญญัติไว้ว่า “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดย อนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี” ซึ่งมาตรา 133 ทวิ บัญญัติ ว่า “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิด จากการข่มขืนต่อสู ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้า หลึงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตรา โทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำ ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำ

เป็นส่วนสำคัญในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมี ให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มี เหตุอันสมควร

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคม สงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือ พยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่งด้วย

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถาม ปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กดั่งรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัว ผู้นั้น”

สำหรับมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติว่า “ในการสอบสวน ให้กระทำในสถานที่ที่ เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น อันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาพของเด็ก หรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจ ได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่ เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วย การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด จะต้องมีการปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า เด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้ เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงอายุ เพศ และสภาพจิตใจของ เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแต่ละราย

ในการแจ้งข้อหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนตามวรรคสอง บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้”

เมื่ออนุโลมกฎหมายทั้งสองฉบับมาใช้ด้วยกันในการสอบสวนเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดพบว่าทำให้เกิดปัญหาดังนี้

1. ปัญหาการตีความเรื่องการใช้กฎหมาย

การที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 ได้บัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะแล้ว แต่ทั้งนี้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 134/1 และมาตรา 134/2 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับมีบทบัญญัติที่เป็นอย่างเดียวกันแต่ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมในการสอบสวน กล่าวคือ หากบังคับใช้กฎหมายโดยอนุโลมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้ในการสอบปากคำเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดจะต้องมีบุคคลสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอ สำหรับมาตรา 75 บัญญัติให้การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมีเพียงที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยในวันแจ้งข้อหาและถามปากคำแต่บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้

ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่เราสามารถปรับบทกฎหมายในเรื่องดังกล่าวได้กับบทกฎหมายหลายบทและการปรับบทกฎหมายดังกล่าวมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ บทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับชั้นเดียวกัน แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายเฉพาะ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายทั่วไป จึงถือหลักกว่า “กฎหมายเฉพาะย่อมดัดกฎหมายทั่วไปมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน” (lex specialis derogate legi generali) เพราะฉะนั้น หากมีการตีความว่าในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหลังจากที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บังคับ

ใช้แล้วว่าในมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 75 ประกอบกับนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ประกอบโดยอนุโลมย่อมเป็นการขัดต่อหลักการตีความการใช้กฎหมายหมายในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายสองบทมีความแตกต่างกันดังกล่าว

อีกทั้งกรณีที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มีความแตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน ศาลฎีกาก็เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่ในเรื่องดังกล่าวดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3667/2545 (ประชุมใหญ่) แม้โจทก์จะฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา 289 อันเป็นคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ซึ่งศาลชั้นต้นต้องถามจำเลยก่อนเริ่มพิจารณาว่ามีโทษความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งให้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 173 บรรทัดแรกก็ตาม แต่ก็เป็นบทบัญญัติสำหรับดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ส่วนศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 6 ให้นำบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. นี้ เมื่อมาตรา 83 แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ ที่ระบุให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความ หากจำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความ หากจำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมายก็ให้ศาลแต่งตั้งให้ เว้นแต่จำเลยไม่ต้องการและศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก่คดีจะไม่ตั้งที่ปรึกษากฎหมายก็ได้ นั้น ถือเป็นกฎหมายเฉพาะย่อมยกเว้น ป.วิ.อ. มาตรา 173 ซึ่งเป็นบททั่วไป จึงไม่อาจนำมาใช้ในกรณีนี้ได้ ดังนั้น ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจดรายงานกระบวนการพิจารณาว่า จำเลยไม่ต้องการที่ปรึกษากฎหมาย และศาลเห็นว่าไม่จำเป็นจะต้องตั้งที่ปรึกษากฎหมาย จึงให้นัดสืบพยาน.... จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วย พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 83 ครบถ้วนแล้ว

จะเห็นได้ว่า กรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่อ้างกล่าว เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติสองฉบับมีบทบัญญัติเรื่องเดียวกันแต่มีความแตกต่างกัน โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป บัญญัติไว้ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ซึ่งศาลต้องถามจำเลยก่อนเริ่มพิจารณาว่ามีโทษความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็

ให้ศาลตั้งให้ แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 83 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะได้บัญญัติให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความ หากจำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความ หากจำเลยไม่มีที่ปรึกษาหมายก็ให้ศาลแต่งตั้งให้ เว้นแต่จำเลยไม่ต้องการและศาลเห็นว่าไม่จำเป็น แก่คดีจะไม่ตั้งที่ปรึกษาหมายก็ได้ ในคดีนี้จำเลยไม่ต้องการที่ปรึกษาหมายและศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องตั้งให้ แล้วได้ดำเนินการพิจารณาต่อไป ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่มีคำตัดสินว่าการดำเนินกระบวนการเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เพราะพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เป็นกฎหมายเฉพาะจึงยกเว้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป ทั้งนี้เห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่จะพอเทียบเคียงกับกรณีข้างต้นได้จึงยกขึ้นพิจารณาประกอบซึ่งเห็นได้ว่าศาลได้ตัดสินตีความการใช้กฎหมายโดยใช้หลักเรื่องบทกฎหมายเฉพาะและกฎหมายทั่วไป แม้ว่าการณดังกล่าวพิจารณาผิวเผินจะมองได้ว่าเป็นการให้การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเด็กน้อยกว่าสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ก็ตาม

2. ข้อต่อหลักการยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย

การที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว ลักษณะของการมีผลใช้บังคับเสมอไปจนกว่าจะมีการยกเลิก เป็นลักษณะหนึ่งของกฎหมายตราใดที่ยังไม่มีการยกเลิกแม้ว่ากฎหมายนั้นจะประกาศใช้มาเป็นเวลานานแสนนานเท่าไร หรือไม่มีการนำมาบังคับอย่างแท้จริงหรือแม้กระทั่งไม่ได้นำมาใช้บังคับเลยก็ตามที่ ตามหลักการแล้วถือว่ากฎหมายนั้นยังไม่ถูกยกเลิกและยังสามารถนำมาใช้เมื่อไรก็ได้ อย่างที่มีสุภาษิตว่า กฎหมายนอนหลับเป็นบางครั้ง แต่ไม่เคยตาย (The law sometimes sleep, never die) แต่ทั้งนี้กฎหมายอาจถูกยกเลิกได้สองทาง คือ ยกเลิกโดยตรง ซึ่งหมายถึงการยกเลิกชัดเจนโดยบทบัญญัติกฎหมายบัญญัติให้ยกเลิกโดยตรง หรือ การยกเลิกโดยปริยาย คือ การยกเลิกกฎหมายที่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนโดยตรง เช่น กฎหมายออกมาใหม่ แต่มีเนื้อหาข้อความบทบัญญัติในเรื่องเดียวกับกฎหมายที่ออกมาก่อน แม้กฎหมายใหม่จะมีได้ระบุว่าให้ยกเลิกกฎหมายเก่านั้น ถือว่ากฎหมายเก่าถูกกฎหมายใหม่ยกเลิกโดยปริยาย ไม่ว่ากฎหมายใหม่จะมีบทบัญญัติอย่างเดียวกัน เหมือนกัน หรือแตกต่างไปจากกฎหมายเก่าก็ตาม การนำกฎหมายมาใช้ อ่างก็ต้องอ่างกฎหมายฉบับหลัง

ดังนั้น เมื่อปัจจุบันในเรื่องมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมีพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 บัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนไว้โดยเฉพาะแล้วซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ก็มีแตกต่างในเนื้อหาบางส่วน จึงถือว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถูกยกเลิกไปโดยปริยายพิจารณาตามหลักการยกเลิกกฎหมายโดยปริยายดังกล่าว

3. ข้อควรพิจารณาของกฎหมายในการที่มีการกำหนดให้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน

การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา เกิดขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาลบที่ 20 พ.ศ. 2542 อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งของการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมของสังคมไทย เพราะนับเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่กฎหมายได้แสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการคุ้มครองและป้องกันความเสียหายต่อจิตใจของเด็กและเยาวชนในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันการถามปากคำเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยานในชั้นสอบสวน และการสอบพยานบุคคลซึ่งเป็นเด็กในชั้นศาลนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีปฏิบัติไว้เช่นเดียวกับกรณีของผู้ใหญ่ โดยในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวนยังมีความชำนาญในด้านจิตวิทยาเด็กไม่เพียงพอ รวมทั้งมิได้คำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กที่อ่อนแอเท่าที่ควร และการใช้ภาษากับเด็กยังไม่เหมาะสมอันเป็นเหตุให้การถามปากคำเด็กส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กและส่งผลให้การสอบสวนคลาดเคลื่อน... ฉะนั้น สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าวให้มีกระบวนการถามปากคำและสืบพยานเด็กเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับมาตรฐานตามข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 และบทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 53 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายบัญญัติให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองและป้องกันความเสียหายต่อ

จิตใจของเด็กและเยาวชนในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งจากงานวิจัยโครงการ “การศึกษาคุ้มครองเด็กภายใต้การปฏิบัติงานสหวิชาชีพตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542” พบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ มีบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองเด็กในสถานะต่าง ๆ ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหลากหลายฐานะ ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน การที่กฎหมายมีเจตนารมณ์คุ้มครองเด็กทุกฐานะโดยกว้างขนาดนี้ ทำให้เป้าหมายของกฎหมายที่ต้องการจะคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ความโหดร้าย หรือกลุ่มเด็กที่อยู่ในสถานะที่เป็นเหยื่อของการกระทำผิดทางอาญา กลายเป็นเป้าหมายลำดับรองลงไป เพราะว่าปริมาณคดีมากมายที่เกิดขึ้นกับเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะเป็นกลุ่มเด็กที่ต้องคดีอาญาความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด เพราะฉะนั้น เด็กที่ถูกข่มขืน ถูกทุบตีทำร้าย หรือเด็กที่เป็นพยานจากการเห็นพ่อแม่ถูกฆ่า จึงต้องมารอคดีที่เด็กเป็นผู้ต้องหา เพราะว่าการบริหารจัดการทางบุคลากรยังไม่เพียงพอ และทุกประเภทคดีที่ถูกนำมาจัดการมีปริมาณสูงมาก โดยไม่มีการจำแนกประเภทคดีอย่างเหมาะสม

“การจัดสรรกำลังคน การบริหารทรัพยากร บุคลากรมันลำบาก ปรากฏว่าเด็กที่ลาโรงเรียนมาเพื่อที่จะมาให้การในฐานะที่เป็นประจักษ์พยานที่เห็นพ่อแม่ตัวเองถูกทำร้าย ประสบอุบัติเหตุต้องรอคดีเด็กติดยา เด็กวิ่งราวทรัพย์ เด็กแข่งรถ” (พนักงานอัยการ, การประชุมกลุ่มสหวิชาชีพ, 27 พฤศจิกายน 2549)

4. ปัญหาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134/1 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกิน 18 ปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี ให้รัฐจัดหาทนายความให้” ทั้งนี้ หมายความว่า ในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในวันแจ้งข้อหา กฎหมายให้ความคุ้มครองระดับสูง คือ ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องหาจะต้องการทนายความหรือไม่ก็ตาม พนักงานสอบสวนจะ

สอบถามปากคำผู้ต้องหาในกรณีนี้โดยไม่จัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาไม่ได้ แม้ผู้ต้องหาจะสละสิทธิหรือแจ้งความประสงค์ว่าไม่ต้องการทนายความก็ตาม ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีความขัดแย้งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ดังนี้

3.1 อายุของเด็ก

ความคิดสากลที่กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กให้ต่างจากผู้ใหญ่ได้เกิดขึ้นมาช้านานแล้ว โดยมีการกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากผู้ใหญ่ เช่น เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี และเยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี การกำหนดอายุเช่นนี้เพื่อให้เป็นเกณฑ์ในการรับผิดชอบของเด็กทางอาญาหรือการกำหนดอายุเยาวชนก็เพื่อใช้เป็นหลักในการใช้มาตรการต่าง ๆ ทางอาญา และเพื่อกำหนดเงื่อนไขในการฟื้นฟูความประพฤติ หรือเพื่อลดมาตราส่วนโทษให้น้อยกว่าผู้ใหญ่ จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการปรับปรุงเกณฑ์อายุของเด็กในการรับผิดชอบทางอาญา ซึ่งเกิดจากประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ของสหประชาชาติ ได้นำหลักการเรื่องของความหมายของคำว่า “เด็ก” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และข้อ 37 (ก) ห้ามมิให้มีการประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี มาอนุวัติกับกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูแก้ไขเด็กให้กลับเข้าสู่สังคมและคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กมิให้ได้รับความรุนแรงจากกฎหมายของรัฐ และประเทศไทยก็ได้เข้าร่วมเป็นภาคีกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 เช่นกัน จึงจำเป็นต้องนำแนวคิดในเรื่องดังกล่าวมาปรับปรุงกฎหมายภายในด้วย (ปัทมปาณี พลวัน, 2545)

แต่บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ได้กำหนดอายุของผู้ต้องหาที่จะได้รับการคุ้มครองเรื่องการถามว่ามีทนายความหรือไม่ถ้าไม่มีต้องตั้งให้ไว้ที่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา แต่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้กำหนดอายุของเด็กผู้ต้องหาไว้ที่อายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ในทางปฏิบัติหากมีข้อเท็จจริงว่าในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาเด็กผู้ต้องหาที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์พอดี จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หรือไม่ จึงเป็นปัญหาให้ตีความในทาง

ปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ในการสอบถามไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการสอบสวนพนักงานอัยการมีความเห็นถึงร้อยละ 56.25 ที่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่ควรแก้ไขเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องเป็นไปในทางเดียวกันและไม่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

3.2 การจัดหาทนายความ

ที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 คือ ผู้มีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความและผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการสังคมสงเคราะห์และความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2335 มาตรา 121) และจำเลยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2335 มาตรา 120) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในคดีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความนั้นคือที่ปรึกษากฎหมายมิใช่ทนายความ เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแทนทนายความนั้นเนื่องจากเกรงว่าทนายความจะว่าความในคดีเด็กและเยาวชนอย่างเดียวกับการว่าความในคดีธรรมดาที่มุ่งให้ลูกความชนะคดี หรืออาจจะยอมรับสารภาพผิดเพื่อให้ได้รับการลดโทษซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่มุ่งหมายให้เด็กหรือเยาวชนแก้ไขและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ดังนั้น หากในการแจ้งข้อหาและการถามปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดมีการแต่งตั้งทนายความเข้าร่วมด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิใช่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายก็เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

5. ปัญหาการตีความเรื่องการอนุโลมนำมาตรา 133 ทวิ มาใช้กับคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาตามมาตรา 134/2 ในเรื่องประเภทคดีที่มาตรา 133 ทวิจำกัดไว้

เดิมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้บัญญัติมาตรา 133 ทวิ ขึ้นโดยมีเหตุผลคือ เนื่องจากในการถามปากคำเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในฐานะเป็น

ผู้เสียหายหรือพยานในชั้นสอบสวน และการสืบพยานบุคคลซึ่งเป็นเด็กในชั้นศาลนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีปฏิบัติไว้เช่นเดียวกับกรณีผู้ใหญ่ โดยในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนยังมีความชำนาญในด้านจิตวิทยาเด็กไม่เพียงพอ รวมทั้งมิได้คำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กที่อ่อนแอเท่าที่ควรและการใช้ภาษากับเด็กยังไม่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้การถามปากคำเด็กส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กและส่งผลให้การสอบสวนคลาดเคลื่อน ส่วนการสืบพยานในชั้นศาลนั้น นอกจากเด็กต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาและตอบคำถามซ้ำกับในชั้นสอบสวนเหมือนหนึ่งต้องเป็นเหยื่อซ้ำอีกครั้งหนึ่ง คำถามที่ใช้ถามเด็กยังอาจเป็นคำถามที่ตอกย้ำจิตใจของเด็กซึ่งบอบช้ำให้เลวร้ายยิ่งขึ้นและยังส่งผลให้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบพยานคลาดเคลื่อนอีกเช่นกัน นอกจากนั้นในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ การชันสูตรพลิกศพ การไต่สวนมูลฟ้อง และการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กก็อาจจะเกิดผลในลักษณะทำนองเดียวกันได้ ฉะนั้น สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าวให้มีกระบวนการถามปากคำและสืบพยานสำหรับเด็กเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับมาตรฐานตามข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 และบทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 53 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ในที่นี่หมายถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540) และโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงเหตุและวิธีการเกี่ยวกับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาล และสมควรให้นำวิธีสืบพยานสำหรับเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในชั้นศาลไปใช้กับการสืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาลด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542)

โดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานเด็กไว้ว่า

“ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไป หรือในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี และผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กร้องขอ หรือในคดีทำร้ายร่างกายเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี การถามปากคำไว้ในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยาน ให้แยกกระทำเป็นส่วนสดในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถามปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กตั้งรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้ขึ้น

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 139 การถามปากคำเด็กตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าว ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุอันสมควรไม่อาจรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กโดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามวรรคหนึ่งอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน และมิให้ถือว่าการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กในกรณีดังกล่าวที่ได้กระทำไปแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องจัดให้เด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ในฐานะผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาในสถานที่ที่เหมาะสมและสามารถจะป้องกันมิให้ผู้ต้องหาเห็นตัวผู้เสียหายหรือพยาน การชี้ตัวผู้ต้องหาดังกล่าวให้มือนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมอยู่ด้วย และในกรณีที่ไมอาจรอนบุคคลดังกล่าวได้ให้นำความในมาตรา 133 วรรคท้ายมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 133 วรรคท้ายดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2550 โดยยกเลิกความผิดฐานเดิมทั้งหมดและกำหนดฐานความผิดใหม่ขึ้นทั้งหมด ได้แก่ประเภทความผิดดังต่อไปนี้

ประเภทคดีที่หนึ่ง ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้อย่างรุนแรง ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชกชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก (ซึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ออกมาใช้แทน) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

ประเภทที่สอง ในคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ

ส่วนอายุของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กที่จะได้รับการคุ้มครอง คือ อายุไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันสอบปากคำ โดยมีได้คำนึงถึงการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสหรือกรณีอื่นใดและให้ความคุ้มครองทั้งพยานโจทก์และพยานจำเลย รวมถึงจำเลยที่เป็นเด็กซึ่งอ้างตนเองเป็นพยานด้วย เพราะเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี มีสภาพจิตใจที่ควรได้รับการปกป้องและคุ้มครองซึ่งสอดคล้องกับความหมายของเด็กในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

การแก้ไขดังกล่าวมีเหตุผลว่า เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการถามปากคำ การสืบพยาน และการชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมถึงการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการอยู่ร่วมด้วย โดยมีมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม แต่เนื่องจากการที่มีได้จำกัดประเภทคดีซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการพิเศษอย่างแท้จริงไว้ จึงทำให้การดำเนินคดีบางประเภทเป็นไปด้วยความล่าช้าโดยไม่จำเป็น ประกอบกับการถามปากคำมีความซ้ำซ้อนในแต่ละขั้นตอนทำให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมเกินสมควร ดังนั้น เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (หมายเหตุท้าย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2550)

จะเห็นได้ว่าจากการที่มีการแก้ไขกฎหมายในส่วนของมาตรา 133ทวิ นั้น ได้มีการระบุฐานความผิดไว้ชัดเจนว่าความผิดไหนที่จะต้องมีการใช้มาตรการพิเศษสำหรับผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กโดยมีเหตุผลคือ เนื่องจากการที่มีได้จำกัดประเภทคดีซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการพิเศษอย่างแท้จริงไว้ จึงทำให้การดำเนินคดีบางประเภทเป็นไปด้วยความล่าช้าโดยไม่จำเป็น ประกอบกับการถามปากคำมีความซ้ำซ้อนในแต่ละขั้นตอนทำให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมเกินสมควร ดังนั้น เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เป็นการมีวัตถุประสงค์ลดจำนวนคดีที่ต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำนั่นเอง และเมื่อมีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ก็ได้มีคู่มือการปฏิบัติงานในการเข้าร่วมคุ้มครองเด็ก

ในชั้นสอบสวนของสำนักงานอัยการสูงสุด 2552 ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีไว้ว่า

“ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ดังนี้

1. ใช้กับประเภทคดีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่ง

2. ก่อนถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ

- (1) แจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด
- (2) แจ้งข้อหาให้ทราบซึ่งต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าได้กระทำความผิดตามข้อหา
- (3) ถามผู้ต้องหาว่ามีทนายหรือไม่ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้
- (4) แจ้งให้ทราบถึงสิทธิของผู้ต้องหาดังต่อไปนี้

1. ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

2. จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ ถ้าให้การ ถ้อยคำที่ให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

3. ในการถามคำให้การพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการ

(1) แยกกระทำเป็นส่วนstückในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็ก

(2) มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย

เว้นแต่ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามคำให้การผู้ต้องหาพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามคำให้การโดยมีบุคคลหนึ่งอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนักบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวนและมีให้ถือว่าการถามคำให้การผู้ต้องหาที่เป็นเด็กในกรณีดังกล่าวที่ได้กระทำไปแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....

จะเห็นได้ว่าทั้งเหตุผลที่มีการแก้ไขมาตรา 133 ทวิ และระเบียบคู่มือการปฏิบัติงานในการเข้าร่วมคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน 2552 ของสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นไปใน

แนวทางเดียวกันคือการอนุโลมนำมาตรา 133 ทวิ มาใช้ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาตามมาตรา 134/2 นั้นนำมาอนุโลมใช้โดยเฉพาะในคดี 9 สถานความผิดที่มีการบัญญัติไว้เท่านั้น แต่ทั้งนี้ในการตีความกฎหมายก็มีการตีความขัดแย้งกันและก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ มีความเห็นอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า พนักงานสอบสวนอยู่ในบังคับต้องนำมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่คดีทุกประเภทความผิด เพราะมาตรา 134/2 นั้น เป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เป็นผู้ต้องหา ซึ่งการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา ถือว่าผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี (Prozess-subjekt) มาตรา 134/2 จึงมิใช่มีวัตถุประสงค์เพียงจะให้ความคุ้มครองในวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเด็กเท่านั้น หากแต่จะต้องคำนึงถึงฐานะของเด็กในการใช้สิทธิต่อสู้คดีอีกด้วย ทั้งนี้เพราะวิธีการสอบสวนเด็กตามมาตรา 133 ทวิ นอกจากมุ่งหมายให้กระบวนการยุติธรรมปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมแล้วยังเป็น Due Process ที่จะช่วยปกป้องคุ้มครองผู้ต้องหาที่เป็นเด็กสามารถเข้าใจข้อหาและให้การต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งมาตรา 134/2 ก็บัญญัติโดยใช้ถ้อยคำกว้างๆ ว่า "ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีด้วย" เท่านั้น ซึ่งมีนัยที่แสดงให้เห็นว่า มาตรา 134/2 คำนึงถึงเพียงเรื่องอายุของผู้ต้องหาเท่านั้นเป็นสำคัญ หาได้คำนึงถึงประเภทของคดีที่จะให้ความคุ้มครองไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มาตรา 134/2 กำหนดให้นำเฉพาะวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเด็กตามมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่านั้น สำหรับหลักเกณฑ์ในเรื่องของประเภทคดีที่จะใช้บังคับตามมาตรา 133 ทวิ นั้นไม่นำมาอนุโลมใช้บังคับแก่กรณีตามมาตรา 134/2 ด้วย (ธานีศ เกศวพิทักษ์, 2551)

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติก็เกิดปัญหาการตีความดังกล่าวโดยมีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 คดีหมายเลขแดงที่ 203/2555 ได้วินิจฉัยยกฟ้องยื่นตามศาลชั้นต้นในคดีพนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงราย เป็นโจทก์ฟ้องเด็กและเยาวชนกล่าวหาว่ากระทำความผิดในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ โดยคดีนี้มีการยกฟ้องด้วยเหตุที่ว่าพนักงานสอบสวนมิได้จัดให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำในชั้นสอบสวนตามมาตรา 133 ทวิ เพราะเห็นว่ามิใช่คดีฐานความผิดที่ตามมาตรา 133 ทวิ บัญญัติไว้ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยศาลอุทธรณ์มีเหตุผลว่า คดีนี้เห็นควรวินิจฉัยเสียก่อนว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ เห็นว่าในการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ

และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยพร้อมกัน จะสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีโดยไม่มีบุคคลดังกล่าวพร้อมกันได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุอันสมควรไม่อาจรอนุคคลดังกล่าวมาพร้อมกันได้แต่ต้องมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย และต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ประกอบมาตรา 134/2 แต่ตามบันทึกคำให้การกับบันทึกแจ้งข้อหาเพิ่มเติมดังกล่าวและคำเบิกความของพนักงานสอบสวนไม่ปรากฏว่ามีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้แม้แต่เพียงคนเดียว คงมีแต่ทนายความซึ่งเป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 เท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เป็นบุคคลตามที่มาตรา 133 ทวิ ระบุไว้ ทั้งไม่ใช่เป็นเจตนารมณ์ของการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ว่าความผิดในคดีนี้ไม่ใช่ความผิดตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ระบุไว้ การที่ไม่มีสหวิชาชีพเข้าร่วมด้วยจึงไม่ขัดต่อมาตรา 134/2 นั้น ศาลอุทธรณ์ภาค 5 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นด้วยในคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ที่ไม่นำบทบัญญัติจำกัดความผิดมาใช้ในการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีและยังเห็นอีกว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 มีเจตนารมณ์ให้ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีซึ่งยังมีสภาพจิตใจและวุฒิภาวะไม่เพียงพอต่อการถูกดำเนินคดี ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมมีมาตรฐานด้านการยุติธรรม ซึ่งเป็นการคำนึงถึงตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กโดยตรง ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ จำกัดความผิดไว้เพื่อประโยชน์ของการสอบสวนไม่ให้การสอบสวนในความผิดอื่นเกิดอุปสรรคขัดขวางล่าช้าโดยไม่จำเป็นเพราะเป็นการสอบสวนเฉพาะผู้เสียหายและพยาน ดังนั้น บทบัญญัติจำกัดความผิดในการสอบสวนผู้เสียหายและพยานเช่นนั้นจึงนำมาใช้ในการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่กฎหมายกำหนดคำนึงถึงตัวเด็กโดยตรงไม่ได้

ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในการตีความกฎหมายระหว่างผู้ปฏิบัติงานตามกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งเรื่องนี้ต้องรอคำวินิจฉัยของศาลฎีกาต่อไปว่าจะมีความเห็นไปในแนวทางใด ซึ่งหากมีการใช้บทบัญญัติมาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 ซึ่งได้บัญญัติถึงเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้ต้องหาไว้โดยเฉพาะแล้วปัญหาการตีความดังกล่าวก็จะได้ไม่ต้องมีการตีความขัดแย้งกันอีกต่อไป

6. ปัญหาความพร้อมของของสหวิชาชีพ

พบว่าปัญหาด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากรแยกพิจารณาได้ดังนี้

5.1 ปัญหาจำนวนนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนกับกระทรวงยุติธรรมแล้วมีจำนวนน้อย ปัจจุบันบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็ก เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ยังขาดแคลน ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายต้องขึ้นศาลอาญาไม่ใช่ศาลคดีเยาวชนและครอบครัว ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 12 ทวิ วรรคแรก ตอนหนึ่งว่า ถ้าบทบัญญัติใดกำหนดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมด้วยแล้ว นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และกำหนดไว้ในวรรคสองว่า ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่งได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ในมาตราดังกล่าว จะเห็นได้ว่านักสังคมสงเคราะห์จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กระบวนการยุติธรรมต้องการ ซึ่งถือว่าในปัจจุบันมีน้อยมากขาดแคลนไม่เพียงพอกับความต้องการทั้งด้านในปริมาณคดีและพื้นที่ที่รับผิดชอบทั่วประเทศ

5.2 พนักงานสอบสวน จากมาตรา 133 ทวิ ซึ่งกำหนดให้การสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องกระทำโดยมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย ในการทำงานนั้นพนักงานสอบสวนมีการจัดบุคคลเข้าเวรตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้น เมื่อมีผู้มาร้องทุกข์ หรือมีการจับกุมผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเด็ก พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ก็มุ่งที่จะทำงานให้เสร็จเพื่อป้องกันการถูกร้องเรียน โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กก็ถูกจำกัดในด้านของเวลาการนำตัวส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจึงก่อให้เกิดความกังวลแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยไม่ใช่มีเพียงคดีเดียวที่เข้ามาแจ้งความร้องทุกข์หรือมีการจับกุมผู้ต้องหาประกอบกับจำนวนการสอบสวนในแต่ละคดีก็มีใช้สิ้นสุดเพียงการสอบปากคำหรือผู้ต้องหา เมื่อมาตรา 133 ทวิ วรรคสองกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ หรือทำบันทึกเหตุที่ไม่อาจปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติไว้เพิ่มขึ้น ทำให้พนักงานสอบสวนไม่เข้าใจถึง

เจตนากรณีในการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กกับมองเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการเพิ่มภาระยิ่งขึ้น และพนักงานสอบสวนเองก็เป็นหน่วยงานเดียวที่ไม่มีคำตอบแทนการสอบสวนเด็กจึงขาดแรงจูงใจและท้อแท้ในการทำงาน พนักงานสอบสวนแต่ละคนมีสำนวนที่จะต้องรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมากและเมื่อต้องมาทำงานท่ามกลางความไม่พร้อมในทุกด้านทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นในหลายๆ เรื่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานสอบสวนพยายามหลีกเลี่ยงการรับคดีที่เป็นเด็กเว้นแต่ในกรณีที่เลี่ยงไม่ได้จริงๆ

5.3 พนักงานอัยการ การที่พนักงานอัยการต้องมาร่วมสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีด้วยเป็นหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งปกติมีเวลาการทำงานเช่นข้าราชการทั่วไป เมื่อมีการกำหนดเช่นนี้ทำให้ต้องมีการเข้าเวรเพื่อเข้าร่วมการสอบปากคำซึ่งเป็นการเสียเวลาในการทำงานประจำและได้มีความคิดเห็นจากหลายท่านว่า ควรให้ความคุ้มครองเด็กตามมาตรการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์หรือคดีที่เด็กได้รับความเสียหายอย่างหนัก หรือคดีที่มีข้อยุ่งยากซับซ้อน เช่น คดีที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวเป็นต้น และจากการประมวลสภาพปัญหาของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการได้สรุปปัญหาเรื่องบุคลากร ไว้ดังนี้

พนักงานอัยการมีจำนวนน้อย การสั่งคดี การว่าความของพนักงานอัยการซึ่งเป็นหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามปกติมีจำนวนมาก เมื่อต้องไปรวมการสอบสวนคดีเด็กทำให้ต้องเลื่อนคดีเป็นผลให้คดีล่าช้า เป็นผลเสียหายต่อคดี ทำให้จำเลยในคดีต้องสูญเสียเสรีภาพ ต้องถูกกักขังนานออกไปอีกอย่างน้อย 1-2 เดือน และพยานต้องเสียเวลามาศาลหลายครั้ง บางครั้งมาแล้วไม่อาจสืบพยานได้ เพราะเจ้าของสำนวนต้องเลื่อนคดีไปร่วมสอบสวนเด็ก อัยการผู้ที่จะไปดำเนินคดีแทนในศาลต่างก็มีสำนวนสืบพยานของตนมากพออยู่แล้ว ไม่อาจสืบพยานแทนได้

5.4 ปัญหาความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการในการถามปากคำเด็กในชั้นสอบสวน

เนื่องจากในชั้นสอบสวน กฎหมายกำหนดให้เฉพาะบุคคลที่เข้าร่วมในการถามปากคำเด็ก แต่ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลใดควรเป็นผู้ตั้งคำถาม ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ต่างก็มีบทบาทของตนเอง หลายคดีเมื่อถามปากคำเสร็จสิ้นแล้ว ไม่ได้

ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ร่วมงานเท่าใดนักโดยเหตุที่แต่ละฝ่ายต่างมีจุดมุ่งหมายในการทำงานของตน เช่น

พนักงานสอบสวนก็มุ่งจะให้การสอบสวนเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว จึงไม่ได้คำนึงในเรื่องสภาพจิตใจของเด็กเท่าใดนัก

พนักงานอัยการ ซึ่งเดิมพนักงานอัยการเพียงแต่ตรวจเอกสารหรือสำนวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้หรือเป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานเมื่อได้ตกมาอยู่ในสภาพในการร่วมถามปากคำเด็กก็มุ่งที่จะพิจารณาว่ามีการสอบสวนในประเด็นแห่งคดีครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งต้องใช้เวลามากขึ้น

นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยามุ่งที่จะยึดหลักการ และใช้ความรู้เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด ซึ่งก็จำเป็นต้องใช้เวลาในการถามปากค่านานกว่าคดีทั่วไป

ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมในการสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวน ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ และนักสังคมสงเคราะห์ยังมีความเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่ายในการเข้าร่วมสอบปากคำเด็กไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้สอบปากคำเด็กโดยใช้วิธีการแบบเดิม มีการตั้งคำถามซ้ำและจัดทำสำนวนมาก่อน นอกจากนี้ที่นักสังคมสงเคราะห์ไม่ได้สร้างสัมพันธภาพกับเด็กก่อนถามปากคำทำให้เด็กไม่คุ้นเคยเกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าพูดความจริง (จำสืบทำรวจ ชุติวัดน์ ทัศนทาน,2552)

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เป็นสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนล้วนแล้วแต่ก็มีปัญหาในการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอแก่คดีเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น เพราะต้องปฏิบัติงานทั้งในคดีที่เด็กเป็นผู้เสียหายพยาน หรือเป็นผู้ต้องหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอแม้ในเมืองหลวงเองก็ยังขาดแคลน และบางประเภทคดีที่ไม่ได้มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก หรืออูมิภาวะของเด็กไม่มีความจำเป็นต้องให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการสอบสวนเลย ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมมีแนวปฏิบัติเพิ่มขึ้นตอนขึ้นโดยไม่จำเป็นกลับกลายเป็นผลกระทบต่อสิทธิของเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาขัดกับหลักการคุ้มครองผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมที่การสอบสวนต้องเป็นไปด้วย

ความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ในส่วนของพนักงานอัยการ แท้จริงแล้วแต่เดิม พนักงานอัยการเพียงแต่ตรวจดูเอกสารหรือสำนวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้หรือ เป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานเมื่อได้ตกมาอยู่ในสภาพร่วมถามปากคำเด็กก็มุ่งที่จะพิจารณา ว่ามีการสอบสวนในประเด็นแห่งคดีครบถ้วนหรือไม่ โดยมุ่งที่จะพิจารณาว่าเด็กได้กระทำความผิดหรือไม่ จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำเด็กและเยาวชนผู้ต้องหา ทั้งนี้ ในกระบวนการยุติธรรมพนักงานอัยการก็ถือว่าเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับผู้ต้องหาเสียด้วยซ้ำ และในส่วนของพนักงานสอบสวน เมื่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีผลใช้บังคับ มีการเพิ่มมาตรการการคุ้มครองสิทธิเด็กผู้ต้องหาในการเพิ่ม มาตรการการตรวจสอบการจับกุมโดยศาล เข้ามาเพิ่มเติม หากมีการจับกุมเด็กผู้กระทำความผิดกฎหมายกำหนดเจ้าพนักงานมีอำนาจควบคุมตัวได้เพียง 24 ชั่วโมงโดยให้ พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กไปศาลเพื่อทำการตรวจสอบการจับกุมเพิ่มเติมขึ้นมา (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 73) จึงเป็นการทำให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากเดิมอีก ขั้นตอนหนึ่ง ส่งผลให้พนักงานสอบสวนเกิดภาระงานที่เพิ่มขึ้น การทำคดีเกี่ยวกับเด็กและ เยาวชนจึงมีขั้นตอนเพิ่มขึ้นมากเกินความจำเป็นแทนที่จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก แต่กลับกลายเป็นผลกระทบต่อดีอันเนื่องจากวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานที่ไม่มีความพร้อม ก็เป็นไปได้

ทั้งนี้สำหรับกรณีการสอบสวนโดยให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมด้วย ถ้าเปรียบเทียบกับ ระบบการสอบสวนเด็กและเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กที่ดีและมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ ของนานาชาติประเทศ จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด นั้น ก็มีกระบวนการที่เคารพสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้ต้องหา มีกระบวนการที่แตกต่าง จากกระบวนการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ แต่ก็ไม่ได้มีการจัดให้มีสหวิชาชีพเข้า ร่วมในการสอบสวนนั้นด้วย

ในมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ประเทศสหรัฐอเมริกา การสอบสวนเด็กและ เยาวชนผู้กระทำความผิดจะถูกสอบสวนโดยพนักงานอัยการหรือพนักงานตำรวจ หรือ พนักงานอัยการและพนักงานตำรวจร่วมกันสอบสวน ทั้งนี้ ที่มีพนักงานอัยการเข้ามามี

อำนาจสอบสวนเพราะในสหรัฐอเมริกาผู้ต้องหาจะถูกดำเนินคดีโดยรัฐ พนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนและฟ้องร้องก่อนนำคดีสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งในการสอบปากคำพนักงานตำรวจมีสิ่งที่จะต้องคำนึง 3 ข้อ คือ

(1) ศาลเยาวชนมีพื้นฐานในการพิจารณาคดีหรือไม่

(2) ถ้าศาลมีพื้นฐานดังกล่าว ควรนำเด็กส่งไปให้ศาลหรือองค์กรที่ให้บริการทางสังคมหรือสังคมสงเคราะห์ หรือควรให้ขึ้นอยู่กับครอบครัว

(3) ถ้าคดีจะต้องนำส่งศาล จำเป็นหรือไม่ที่ต้องดำเนินการควบคุมตัวเด็กกรณีที่เด็กยังเยาว์วัยมาก เจ้าหน้าที่ผู้สอบปากคำควรกระทำต่อหน้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็ก ในบางมลรัฐจะต้องมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองอยู่ด้วย แต่บางรัฐไม่ให้มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองอยู่ด้วยขณะสอบปากคำ เพราะมีความเห็นว่าบุคคลที่ดีที่สุดในการปรึกษา คือ ทนายความ หาใช่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ และในบางครั้งพ่อแม่กลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกาพนักงานอัยการจะร่วมสอบสวนคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการเป็นองค์กรที่มีอำนาจมากในสหรัฐอเมริกาแม้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นตำรวจจะเป็นผู้ที่เริ่มสอบสวน มีอำนาจจับกุมและให้ตำรวจดำเนินการสอบสวนคดีต่อไปหรือดำเนินการสอบสวนด้วยตนเองก็ได้ เช่น กรณีตำรวจถูกกล่าวหาว่ารับสินบนและไม่ยอมทำการสอบสวน ซึ่งทำให้อำนาจพนักงานอัยการร่วมสอบสวนคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพราะ โดยทั่วไปในสหรัฐอเมริกาผู้ต้องหาจะถูกดำเนินคดีโดยรัฐ พนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนและฟ้องร้องก่อนนำคดีสู่การพิจารณาของศาล แต่ทั้งนี้มีการจัดให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยปกติเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการจะสอบปากคำเด็กผ่านนักจิตวิทยา

สำหรับประเทศญี่ปุ่น ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีอัตราของอาชญากรรมต่ำมาก ในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด การคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เป็นผู้ต้องหาในญี่ปุ่นก็ได้รับการคุ้มครองไว้เป็นพิเศษกว่าผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ การสอบสวนกระทำโดยพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการ โดยในญี่ปุ่นพนักงานอัยการมีบทบาทอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมและดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ในกระทรวงยุติธรรม พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาและฟ้องร้องในญี่ปุ่น เอกชนไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเอง

การสอบสวนคดีเด็ก พนักงานอัยการต้องทบทวนและตรวจสอบพยานหลักฐานที่ตำรวจส่งมาให้อีกครั้งอย่างละเอียด และอำนาจสำคัญอีกประการคือ พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ควบคุมตัว (detention) หากมีสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (unavoidable circumstances) และระหว่างการสอบสวนเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาตาม The Juvenile Police Activity Principles ซึ่งใช้กันเป็นมาตรฐานในการสอบสวนเด็กของตำรวจญี่ปุ่น กำหนดไว้ใน Article 9 Section 3 ว่าโดยหลักแล้วการสอบสวนเด็กต้องกระทำต่อหน้าผู้ปกครอง (guardian) ที่อยู่กับเด็กหรือบุคคลอื่นที่เหมาะสม จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดสำหรับญี่ปุ่นแล้ว การสอบสวนเด็กเหมือนการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นผู้ใหญ่มีข้อแตกต่าง คือ หากคดีที่สามารถลงโทษปรับหรือโทษที่น้อยกว่าได้ ตำรวจต้องส่งตัวเด็กให้ศาลเยาวชนโดยตรง การสอบสวนคดีเด็กควรกระทำอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเด็กเติบโตเร็วและเปลี่ยนแปลงทั้งความคิดและจิตใจด้วย การดำเนินการชักช้าโดยไม่มีความจำเป็นทำให้ไม่ได้รับประสิทธิภาพ และตำรวจจะดำเนินการสอบสวนตาม Juvenile Law ประกอบกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายหรือระเบียบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการสอบปากคำเด็กตำรวจต้องไม่เพียงค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องของการกระทำความผิดอาญานั้น แต่รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นของมาตรการแก้ไขและความจำเป็นของการปกป้องเด็ก ทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและความจำเป็นของการปกป้องต้องกระจ่าง และในการสอบสวนเด็กตำรวจผู้สอบปากคำต้องระวังคำถามที่ใช้อาจทำให้เด็กถูกโน้มน้าวได้ ทั้งนี้ในการสอบสวนเด็กผู้กระทำความผิด ทั้งตำรวจและพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาแยกจากกันอย่างอิสระ แต่พนักงานตำรวจไม่มีอำนาจจับคดีในขณะที่พนักงานอัยการมีอำนาจ ซึ่งตำรวจจะเสนอคดีต่อพนักงานอัยการพร้อมด้วยเอกสารและพยานต่าง ๆ ทั้งหมดซึ่งพนักงานอัยการต้องตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้ง และสามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกกล่าวหาและพยานสำคัญด้วยตนเองได้ หากจำเป็นพนักงานอัยการสามารถแนะนำตำรวจให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ พิจารณาจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในเรื่องการสอบสวนเด็กผู้กระทำความผิดของประเทศญี่ปุ่นซึ่งนับว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีอาชญากรรมต่ำมากแล้ว จะเห็นได้ว่าสำหรับการสอบสวนเด็กผู้กระทำความผิดอาญานั้น ต้องกระทำอย่างรวดเร็ว ไม่ชักช้าโดยไม่มีความจำเป็นเพราะเห็นว่าจะทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ และในการสอบสวนอาจทำการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตำรวจ หรือพนักงานอัยการซึ่ง

มีอำนาจสอบสวนแยกเป็นอิสระต่างหากจากกัน ทั้งนี้ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการอย่างมากในการสอบสวนเพราะในกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นพนักงานอัยการมีบทบาทอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมและดำรงตำแหน่งสำคัญในกระทรวงยุติธรรม และพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาและฟ้องร้องซึ่งในญี่ปุ่นเอกชนไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเอง ในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมีข้อสังเกตว่าไม่ได้มีการใช้สหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน แต่ก็ให้สิทธิมีผู้อยู่ด้วยระหว่างสอบสวน คือ การสอบสวนต้องกระทำต่อหน้าผู้ปกครองที่อยู่กับเด็กหรือนุคคลอื่นที่เหมาะสม และญี่ปุ่นมีพนักงานสอบสวนที่มีความสามารถเข้าใจในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการสัมภาษณ์ไม่เพียงแต่ค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องการกระทำความผิดอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นของมาตรการแก้ไขและความจำเป็นของการปกป้องเด็กด้วย จะเห็นได้ว่าในกระบวนการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดของญี่ปุ่นก็มีหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยพิจารณาถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเช่นเดียวกับอีกหลายประเทศ โดยมองว่าการสอบสวนต้องกระทำอย่างรวดเร็ว ไม่ชักช้าโดยไม่มี ความจำเป็นซึ่งจะทำให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและให้ประโยชน์กับตัวเด็กอย่างแท้จริง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 มีแนวทางพิจารณาหลักใหญ่อยู่สามประการ คือ 1. การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปชอบด้วยหลักการตีความการใช้กฎหมายหรือไม่ 2. การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความเหมาะสมหรือไม่ ก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร และ 3. ความเหมาะสมในการใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 บังคับใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยไม่นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้ด้วยโดยอนุโลม

ประการแรก การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปชอบด้วยหลักการตีความการใช้กฎหมายหรือไม่ จะเห็นได้ว่า กรณีที่สามารถปรับข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่งได้กับกฎหมายหลายบทและกฎหมายทั้งสองบทมีบทบัญญัติที่มีข้อแตกต่างกัน ตามหลักการตีความการใช้กฎหมายให้พิจารณาว่ากฎหมายนั้นอยู่ในลำดับชั้นเดียวกันหรือไม่ ถ้าอยู่ในลำดับชั้นเดียวกันจึงจะให้พิจารณาว่าบทกฎหมายใดเป็นกฎหมายทั่วไป บทกฎหมายใดเป็นบทกฎหมายเฉพาะ และให้ถือหลักว่า “กฎหมายเฉพาะย่อมตัดกฎหมายทั่วไปมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน” (lex specialis derogate legi generali) เมื่อพิจารณาเรื่องบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133 ทวิ แล้ว จะเห็นได้ว่า

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 75 บัญญัติถึงวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิด บุคคลที่ให้เข้าร่วมในการสอบสวนว่ามีบุคคลใดบ้าง เช่น ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ และมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้ในการแจ้งข้อหาและถามปากคำผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องมีที่ปรึกษา กฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง และจะให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะร่วมรับฟังการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนก็ได้ และสำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133 ทวิ ก็ได้บัญญัติถึงวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด บุคคลที่ให้เข้าร่วมในการสอบสวนว่ามีบุคคลใดบ้าง เช่นกัน เช่น ก่อนที่จะเริ่มทำการถามปากคำให้ถามเด็กว่ามีทนายความหรือไม่ถ้าไม่มีก็ให้ตั้งให้และในการสอบสวนให้กระทำเป็นส่วนสำคัญในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีบุคคลสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายทั้งสองฉบับได้มีบทบัญญัติในเรื่องเดียวกันคือวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดและตัวบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมในการสอบสวน แต่ทั้งนี้มีส่วนที่บัญญัติเป็นไปอย่างเดียวกันเช่นการสอบสวนต้องกระทำเป็นส่วนสำคัญในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก แต่ก็มีบางส่วนที่กฎหมายบัญญัติแตกต่างกัน คือเรื่องบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมในการสอบสวน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายเรื่องเดียวกันมีบทบัญญัติที่แตกต่างกัน และกรณีดังกล่าวถือว่าพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายที่เป็นบทกฎหมายเฉพาะ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทกฎหมายทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นไปตามหลัก “กฎหมายเฉพาะย่อมดัดกฎหมายทั่วไปมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน” (lex specialis derogate legi generali) การตีความการใช้กฎหมายในเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดจึงควรใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 บังคับแต่เพียงบทเดียว และนอกจากกฎหมายสองบทจะสัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นบทกฎหมายเฉพาะและบท

กฎหมายทั่วไป หรือต่างดำรงอยู่อย่างเป็นเอกเทศต่อกันแล้ว ในการใช้กฎหมายสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่ง คือ กรณีที่บทกฎหมายบทหนึ่งเป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับก่อนและบทกฎหมายอีกบทหนึ่งเป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับในภายหลัง ในกรณีเช่นนี้ผู้ใช้กฎหมายจะต้องเลือกใช้บทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับในภายหลัง ตามหลักที่ว่า “กฎหมายที่ออกมาภายหลังย่อมตัดกฎหมายที่ออกมาก่อนมิให้ใช้บังคับในเรื่องเดียวกัน” (Lex posterior derogate legi priori) ซึ่งเป็นหลักยกเลิกกฎหมายที่บัญญัติไว้ก่อนโดยปริยาย เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133 ตรี บัญญัติถึงเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก่อนต่อมา มีบทบัญญัติพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 บัญญัติในเรื่องเดียวกันออกมาทีหลัง ก็ถือว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133 ตรี ถูกยกเลิกไปโดยปริยาย ดังนั้น หากมีการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับมาอนุโลมใช้ด้วยกัน จึงขัดกับหลักการตีความการใช้กฎหมาย และหลักการยกเลิกกฎหมายโดยปริยายดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ แม้มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จะได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายนี้ ก็หมายความว่าให้นำมาอนุโลมใช้ในกรณีที่กฎหมายฉบับนี้ไม่มีบัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวไว้เท่านั้น ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดพิจารณาตามหลักการตีความการใช้กฎหมายแล้วต้องบังคับตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 เพียงฉบับเดียว

ประการที่สองพิจารณาว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความเหมาะสมหรือไม่ ก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ถ้าเด็ก

หรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาลำโพงให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีความแตกต่างจากมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบปากคำนอกจากจะมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยในวันแจ้งข้อกล่าวหา และสอบปากคำแล้วจะต้องมีบุคคลสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขออยู่ร่วมด้วยในการถามปากคำ กรณีดังกล่าวพบว่า ทำให้เกิดปัญหาในการตีความการใช้กฎหมายด้วยประการหนึ่ง คือ การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 133 ทวิ ซึ่งเป็นมาตรการการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ มีปัญหาในการตีความกฎหมายก็คือ การสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานเด็กตามมาตรา 133 ทวิ บังคับใช้กับคดีเพียง 9 ฐานความผิด คือ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชกชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ ซึ่งมีการพิจารณานำมาอนุโลมใช้กับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามมาตรา 134/2 มีการตีความแบ่งเป็นสองฝ่ายซึ่งฝ่ายแรก เห็นว่าการอนุโลมนำมาบังคับใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรอนุโลมใช้เพียง 9 ฐานความผิดเช่นเดียวกับการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก แต่อีกฝ่ายก็มีความเห็นว่าเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กควรอนุโลมบังคับใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในทุกฐานความผิดซึ่งก็ยังคงเป็นปัญหาที่จะต้องรอคำวินิจฉัยของศาลฎีกาวินิจฉัยวางแนวทางที่ถูกต้องต่อไป และการใช้กฎหมายสองฉบับมาบังคับในเรื่องการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็ยังมีปัญหาในเรื่องถ้อยคำบทบัญญัติที่ขัดแย้งกันระหว่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดอายุของผู้ต้องหาที่จะได้รับการคุ้มครองเรื่องการถามเรื่องทนายความดังกล่าวไว้ที่อายุไม่เกิน 18 ปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา แต่

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้กำหนดอายุของเด็กผู้ต้องหาไว้ที่อายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกัน ในทางปฏิบัติหากมีข้อเท็จจริงว่าในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาเด็กผู้ต้องหาเมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์พอดี จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หรือไม่ จึงเป็นปัญหาให้ตีความในทางปฏิบัติต่อไป และ เรื่องที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 คือ ผู้มีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความและผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการสังคมสงเคราะห์และความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็ได้บัญญัติไว้ว่าในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในคดีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความนั้นคือที่ปรึกษากฎหมายมิใช่ทนายความ เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแทนทนายความนั้นเนื่องจากเกรงว่าทนายความจะว่าความในคดีเด็กและเยาวชนอย่างเดียวกันกับการว่าความในคดีธรรมดาที่มุ่งให้ลูกความชนะคดี หรืออาจจะยอมรับสารภาพผิดเพื่อให้ได้รับการลดโทษซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่มุ่งหมายให้เด็กหรือเยาวชนแก้ไขและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ดังนั้น หากในการแจ้งข้อหาและการถามปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดมีการแต่งตั้งทนายความเข้าร่วมด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิใช่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายก็เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งกรณีดังกล่าวเป็นการคุ้มครองทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน การที่กฎหมายมีเจตนารมณ์คุ้มครองเด็กทุกฐานะโดยกว้างขนาดนี้ ทำให้เป้าหมายของกฎหมายที่ต้องการจะคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ความโหดร้าย หรือกลุ่มเด็กที่อยู่ในสถานะที่เป็นเหยื่อของการกระทำผิดทางอาญา กลายเป็นเป้าหมายลำดับรองลงไป เพราะว่าปริมาณคดีมากมายที่เกิดกับเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะเป็นกลุ่มเด็กที่ต้องคดีอาญาความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด เพราะฉะนั้น เด็กที่ถูกข่มขืน ถูกทุบตีทำร้าย หรือเด็กที่เป็นพยานจากการเห็น

พ่อแม่ถูกฆ่า จึงต้องมารอคดีที่เด็กเป็นผู้ต้องหา เพราะว่าการบริหารจัดการทางบุคลากรยังไม่เพียงพอ และทุกประเภทคดีที่ถูกนำมาจัดการมีปริมาณสูงมาก โดยไม่มีการจำแนกประเภทคดีอย่างเหมาะสม ทั้งในทางปฏิบัติพบว่ามีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอันเนื่องมาจากความไม่พร้อมของกระบวนการยุติธรรม ทั้งในเรื่องสถานที่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาการขาดแคลนนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เพราะต้องเป็นผู้ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนกับกระทรวงยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีจำนวนน้อยแม้กระทั่งในเมืองหลวงเองหากเป็นกรณีต่างจังหวัดยิ่งขาดแคลน และในทางปฏิบัติการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพก็ไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติของกฎหมาย บางห้องที่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างแท้จริงสอบสวนเสร็จแล้วถึงมีการลงลายมือชื่อเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นอันเนื่องมาจากความไม่พร้อมหลายประการดังที่กล่าวมา ทำให้กฎหมายที่บัญญัติไว้มีอุดมคติที่ดูเหมือนเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กอย่างสูงสุด แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นอุปสรรคไม่สามารถทำได้ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ กลับกลายเป็นผลกระทบกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการสอบสวนที่ต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว ค่อนข้าง และเป็นธรรม ดังนั้น คณะผู้ทำการวิจัยจึงเห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 โดยไม่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอนุโลมใช้ประกอบ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

1. เป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่การสอบสวนคดีอาญาต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว ค่อนข้าง และเป็นธรรม ซึ่งหมายความว่า การสอบสวนจะต้องกระทำได้โดยไม่มีอุปสรรคดังปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากปัจจุบันคดีเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นคดีที่เด็กเป็นพยาน ผู้เสียหาย หรือเป็นผู้ต้องหา ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายในการให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเท่าที่จริงแล้วต้องการมุ่งคุ้มครองจิตใจของเด็กที่เป็นผู้ถูกกระทำ ในบางฐานความผิดที่มีผลกระทบต่อดจิตใจของเด็กเพื่อต้องการค้นหาความจริงและป้องกันมิให้เด็กถูกกระทำซ้ำโดยกระบวนการยุติธรรมจากการต้องตอบคำถามในชั้นสอบสวน แต่เมื่อนำมาบังคับใช้กับเด็กในกระบวนการยุติธรรมทั้งฐานะพยาน ผู้เสียหาย หรือเป็นผู้ต้องหา ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร เจ้าหน้าที่งานไม่สามารถทำงานให้ได้ประสิทธิภาพเต็มที่ ทำให้ในทางปฏิบัติการคุ้มครองดังกล่าวกลับไม่เป็นไป

ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย กลายเป็นผลกระทบต่อสิทธิของเด็กในกระบวนการยุติธรรมแทน เพราะทำให้ขั้นตอนการสอบสวนติดขัด ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ก็อนุโลมให้กระทำได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งในกระบวนการสอบสวนเด็กผู้ต้องหา ในชั้นสอบสวนนั้นคณะวิจัยเห็นว่าที่ปรึกษากฎหมายซึ่งเป็นผู้ปกป้องรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้ต้องหาเองอยู่ด้วยก็เป็นการเพียงพอแล้ว ทั้งนี้กฎหมายมาตรา 75 ก็ยังเปิดโอกาสให้มี บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะร่วมรับฟังการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนก็ได้ แต่คณะผู้วิจัยเห็นว่าในบางฐานความผิดซึ่งมีผลกระทบต่อจิตใจของเด็กผู้กระทำความผิดก็สมควรให้พนักงานสอบสวนจัดหานักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการสอบสวนด้วยในกรณีที่เห็นว่าจำเป็นได้ เช่น คดีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฆ่าคนตาย หรือในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

2. การที่การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 บัญญัติถึงมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีบทบัญญัติที่แตกต่างจากการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่เคยใช้บังคับในเรื่องดังกล่าวโดยไม่มีการบัญญัติให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ตามบทบัญญัติแล้วดูเหมือนเป็นการลดกระบวนการคุ้มครองสิทธิของเด็กลง แต่ในทางปฏิบัติถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ทำได้จริงและมีประสิทธิภาพกว่าเดิม อีกทั้งในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดก็เพิ่มมาตรการที่เป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเพิ่มเติมขึ้นมาจากเดิม ซึ่งก็เป็นมาตรการที่ปกป้อง คุ้มครองมิให้เด็กต้องตกเป็นเครื่องมือในการกระทำอันมิชอบของเจ้าพนักงานอยู่แล้ว เช่น กระบวนการในชั้นจับกุมเด็กหรือเยาวชน หากเจ้าพนักงานทำการจับกุมเด็กหรือเยาวชนจะต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปตรวจสอบการจับกุมต่อศาลภายในเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งศาลก็จะทำการไต่สวนการจับว่า เป็นเด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับหรือการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนชอบหรือไม่ และถ้ายังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายก็ให้ศาลแต่งตั้งให้ ซึ่งถ้าศาลเห็นว่าการจับมิชอบด้วยกฎหมายก็ต้องปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป แต่ถ้าการจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายศาลอาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์การซึ่งเด็ก

หรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยเป็นผู้ดูแล การที่ศาลจะมีคำสั่งให้ควบคุมไว้ในสถานพินิจหรือในสถานที่อื่นใดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต้องเป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าการกระทำของเด็กหรือเยาวชนอาจเป็นภัยร้ายแรงหรือมีเหตุสมควรประการอื่นศาลจึงจะสั่งเช่นนี้ได้ (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 73) เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองที่มีการเพิ่มเติมขึ้นมาจากกฎหมายที่เคยใช้บังคับ

3. เป็นการใช้กฎหมายให้เป็นไปตามหลักการตีความการใช้กฎหมายและจัดปัญหาในเรื่องการตีความกฎหมายในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีถ้อยคำหรือมีบทบัญญัติบางเรื่องที่ขัดแย้งไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และจะทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปในทางเดียวกัน และกฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์บังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง

ประการที่สาม ความเหมาะสมในการใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยไม่นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม จากบทบัญญัติมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ

ในส่วนแรกได้บัญญัติว่าในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถือได้ว่าเป็นการกำหนดกระบวนการสอบสวนที่เป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแตกต่างจากการสอบสวนผู้ใหญ่ ในการสอบสวนเด็กต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยในสถานที่นั้น หมายถึงสถานที่ดังกล่าวจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ทำให้เด็กรู้สึกอึดอัดหรือแปลกถิ่น ไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีผลต่อการให้ข้อเท็จจริงของเด็กเพราะไม่ทำให้เด็กรู้สึกอึดอัดหรืออายที่ต้องมาถูกสอบปากคำหรือมาให้ข้อเท็จจริง

ในส่วนที่สอง ได้บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ด้วยทุกครั้งพร้อมด้วย

แจ้งว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จะเห็นได้ว่าในส่วนที่สองนี้ได้กำหนดถึงตัวบุคคลที่กฎหมายบังคับให้อยู่ร่วมด้วยในการแจ้งข้อหาและสอบปากคำ โดยกฎหมายบังคับให้ต้องมีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยเท่านั้นซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เคยอนุโลมนำมาบังคับใช้ที่บัญญัติให้ต้องมีสหวิชาชีพ เช่น นักสังคมวิทยาหรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ และบุคคลที่เด็กร้องขอ อยู่ร่วมด้วยในการสอบปากคำ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาวิจัยการให้มีสหวิชาชีพ เข้าร่วมในการสอบสวนพบปัญหาอุปสรรคมากมายดังกล่าวข้างต้น ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคในการสอบสวนไม่สามารถทำให้การสอบสวนเป็นไปโดยรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ทั้งนี้ปัญหานี้ก็คือการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดพนักงานสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานที่เป็นผู้มีความรับผิดชอบหนักที่สุด ในการทำงานของพนักงานสอบสวนพบปัญหาว่ามีคดีที่รับผิดชอบมากมายและในคดีเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็มีขั้นตอนกระบวนการที่พนักงานสอบสวนต้องรับผิดชอบมากกว่าคดีอื่น ๆ เพราะมีกระบวนการที่ละเอียดมีขั้นตอนมากกว่าคดีที่ผู้ใหญ่กระทำความผิด ในการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอนุโลมใช้ในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนก็มีปัญหาอุปสรรคมากในการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพส่งผลให้การสอบสวนเป็นไปอย่างยากลำบากไม่เป็นไปตามอุดมคติที่กฎหมายได้วางไว้ การสอบสวนไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่ได้คาดหวังไว้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็ได้บัญญัติเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับกระบวนการก่อนฟ้องที่เป็นการทำงานให้กับพนักงานสอบสวนมากขึ้น เช่น กระบวนการไต่สวนการจับกุมโดยศาล (มาตรา 73 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553) หากในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดยังอนุโลมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้กับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ก็ยิ่งทำให้ประสิทธิภาพในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดลดลงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ทั้งนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลที่อยู่ร่วมด้วยกับเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมีเพียงที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยเพื่อเป็นผู้ปกป้องคุ้มครอง

สิทธิของเด็กไม่ให้เจ้าหน้าที่กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกับเด็กหรือเยาวชน ผู้กระทำความผิดก็เป็นการเพียงพอแล้ว

ในส่วนที่สาม ได้บัญญัติให้ในการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนด้วยก็ได้ ทั้งนี้กฎหมายได้เปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้มิได้บังคับ ซึ่งการให้บุคคลดังกล่าวเข้ารับฟังการสอบสวนได้มีเหตุผลเพราะเพื่อต้องการให้เด็กมีความอบอุ่นใจที่มีผู้ที่ตนไว้วางใจหรือคุ้นเคยอยู่ด้วย เนื่องจากการที่ต้องมาให้ปากคำเด็กต้องเผชิญกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งตนไม่เคยรู้จักมาก่อน จึงมีความสำคัญต่อการป้องกันมิให้เด็กรู้สึกตื่นเต้นและลดความตึงเครียดอันเกิดจากการต้องให้ถ้อยคำต่อหน้าคนที่ตนไม่คุ้นเคย แต่ทั้งนี้กฎหมายก็ยังเปิดช่องให้ว่าจะให้มีหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ความประสงค์ของฝ่ายเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดเองเพราะในบางครั้งเด็กอาจไม่ต้องการให้พ่อแม่ ญาติหรือบุคคลใกล้ชิดอยู่กับเด็กเสมอไป เพราะเด็กบางคนมีความรู้สึกอับอายหรือละอายใจในสิ่งที่กระทำและไม่เต็มใจที่จะเปิดเผยรายละเอียดทั้งหมดต่อหน้าบุคคลดังกล่าวอาจทำให้การสอบปากคำกระทำได้อย่างยากยิ่งขึ้น

ดังนั้นในกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด คณะวิจัยเห็นว่าการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 มาใช้บังคับก็เป็นการเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ยังเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเด็กและเยาวชน ทำให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้จริง กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ไม่เกิดช่องว่างให้เจ้าพนักงานละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อเป็นการปรามหรือแก้แค้นทดแทน แต่มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้สามารถดำรงในสังคมต่อไปได้อย่างไม่มีปัญหา และในการสอบถามผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในเรื่องนี้ว่าเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวหรือไม่ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ทำแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องกันไปในทางเดียวกัน คือเห็นว่าควรมี

การบัญชีรวบรวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวโดยในส่วนของผู้พิพากษามีความเห็นดังกล่าวถึง 66.67% พนักงานอัยการมีความเห็นดังกล่าว 93.75% และพนักงานสอบสวน 84.21%

ในส่วนผู้เข้าร่วมในกระบวนการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด คณะผู้วิจัยเห็นว่าในบางฐานความผิดที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด เช่น คดีที่เป็นความผิดทำร้ายร่างกายเพราะบันดาลโทสะ หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็มีความจำเป็น เห็นว่ากฎหมายควรเปิดช่องให้เป็นกรณีที่เห็นว่ามีมีความจำเป็น โดยพิจารณาจากสภาพความผิด และวุฒิภาวะของเด็กให้พนักงานสอบสวนจัดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าร่วมสอบปากคำของเด็กด้วย หากพิจารณาจากกระบวนการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนของประเทศญี่ปุ่นที่ไม่ได้กำหนดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการสอบปากคำ เพราะว่าพนักงานสอบสวนของญี่ปุ่นมีความรู้ ความเข้าใจในคดีเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเป็นอย่างดี การสอบปากคำมิได้มุ่งที่จะค้นหาความจริงเท่านั้น แต่มุ่งที่จะทราบถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขฟื้นฟูตัวเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดด้วย หากการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ได้มีการจัดให้พนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเข้าใจเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็มีความจำเป็นในการเข้าร่วมสอบสวนในคดีร้ายแรงดังกล่าว ทั้งนี้ในการสอบถามไปยังผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการที่ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่ (เช่น มีองค์กรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกลางในแต่ละจังหวัด โดยจัดให้มีพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและมีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กประจำอยู่และมีการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษากฎหมายประจำไว้ที่นี่) ซึ่งผลการวิจัย ปรากฏว่าความเห็นส่วนใหญ่ ทั้งผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวนเป็นไปในทางเดียวกัน คือเห็นว่าสมควรจัดให้มีองค์กรดังกล่าว ซึ่งคณะผู้วิจัยก็เห็นว่าหากมีการจัดองค์กรดังกล่าวได้จริงการสอบสวนคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเด็กและคดีอาจสิ้นสุดลงที่กระบวนการในชั้นสอบสวนไม่เป็นปัญหาแก่ตัวเด็กและเยาวชนในอนาคต

และในส่วนของบริษัทมาตรา 75 ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ซึ่งผลแห่งการฝ่าฝืนอาจส่งผลต่อการตีความภายหลัง ดังนั้น เห็นว่าสมควรบัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ในการทำแบบสอบถามไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในส่วนของผู้พิพากษาพนักงานอัยการส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นมา และในส่วนของการพนักงานสอบสวนถึงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรบัญญัติเพิ่มเติมก็มีเพียง 57.89 เท่านั้น แต่ที่เห็นว่าควรบัญญัติเพิ่มเติม ก็มีจำนวนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ถึง 42.10 ดังนั้น จึงเห็นว่าการแก้ไขในส่วนนี้

.....

บรรณานุกรม

- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานผลการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ โครงการ
การศึกษาคุ้มครองเด็กภายใต้การปฏิบัติงานสหวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542
งานวิชาการรำลึก ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศรัทย์ ครั้งที่ 13 100 ปี ชาตกาล. การใช้การ
ตีความกฎหมาย, กรุงเทพฯ: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศรัทย์ คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตรลดา เหลืองภิรมย์. “สิทธิของเด็กในกระบวนการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษากรณี
เด็กเป็นผู้ถูกกล่าวหา,” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- ชุตีวัฒน์ ทนทาน, จำเริญดำรง. “ปัญหากฎหมายและอุปสรรคเกี่ยวกับการสอบสวน: ศึกษา
กรณีที่ผู้เสียหายและหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก,” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีประทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2552.
- ชนรัตน์ ทั้งทอง. “ทัศนของบุคลากรในสหวิชาชีพต่อกฎหมายคุ้มครองเด็กในการให้
ปากคำคดีอาญา: กรณีศึกษาในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น,” วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- ธานีศ เกศพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่มที่ 1 ภาค 1-2.
กรุงเทพมหานคร : เนติบัณฑิตยสภา, 2551.
- ประเทือง ชนิยผล, พ.ศ..กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธี
พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2549.
- ปัทมปาณี พลวัน. “ความรับผิดชอบทางอาญา: ศึกษากรณีเกณฑ์อายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็ก
และเยาวชน,” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2545.

พรรณกรณั์ พรหมเพ็ญ. “ปัญหาดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน,” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

ไพรัช บวรสมพงษ์. “การคุ้มครองสิทธิเด็กผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก,” วิทยานิพนธ์คุณฎิบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ไพยม จันทรรักกะ. คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร, 2520.

ฤชุบดี สอนนำ. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับพยานเด็กในคดีอาญา,” สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

วิระดา สมสวัสดิ์และวิระวุฒม์ วัฒนายน. กฎหมายเบื้องต้น. โครงการตำรามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือเชียงใหม่, 2524.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. รายงานวิจัย การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว: เพื่อตอบสนองการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว, 2545.

ศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด. คู่มือการปฏิบัติงานในการเข้าร่วมคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน. กรุงเทพมหานคร, 2552.

**แบบสอบถามสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านการสอบสวน
เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด**

คำชี้แจง เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2553 และให้มีผลบังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำหรับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา 75 โดยมีสาระสำคัญที่แตกต่างจากบทบัญญัติแห่งมาตรการ การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ บัญญัติให้มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ร่วมด้วยทุกครั้งในวันแจ้งข้อหาและในวันสอบสวน แต่ไม่ได้บัญญัติให้มีทีมงานสหวิชาชีพ อาทิ พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา และบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมด้วย ดังเช่นที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/2 ประกอบ มาตรา 133 ทวิ) ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากพนักงานสอบสวนไม่จัดให้มีบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมในการสอบสวนมีผล คือ ถ้อยคำใดๆที่เด็กหรือเยาวชนให้การในชั้นสอบสวนไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นได้ จึงส่งผลให้พนักงานผู้ปฏิบัติการตามกฎหมายดังกล่าวยังคงใช้มาตรการการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคู่กันทั้ง 2 ฉบับ

หมายเหตุ

มาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 บัญญัติว่า

“ในการสอบสวน ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาพของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ร่วมกันด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงอายุ เพศ และสภาพจิตใจของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแต่ละราย

ในการแจ้งข้อหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนตามวรรคสอง บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การที่ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศของท่าน ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 25-30 ☐ 31-35 ☐ 36-40
☐ 41-45 ☐ 46-50 ☐ 51-55 ☐ 56-60
☐ 61 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ ☐ ผู้พิพากษา ☐ พนักงานอัยการ
☐ พนักงานสอบสวน ☐ เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กฯ
4. ประสบการณ์การทำงาน
☐ ต่ำกว่า 1 ปี ☐ ตั้งแต่ 1 ปี – 5 ปี
☐ ตั้งแต่ 5 ปี – 10 ปี ☐ ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ท่านมีความเห็นชอบด้วยและโปรดพิจารณาให้เหตุผลเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาสำหรับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดต่อไป

1. ท่านเห็นว่า.....(เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง)

☐ การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวนตาม มาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ฉบับเดียว (สอบสวนโดยไม่มีทีมงานสหวิชาชีพเข้าร่วมอยู่ด้วย)

☐ การสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดควรดำเนินมาตรการการสอบสวนตาม มาตรา 75 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ประกอบกับ มาตรา 134/2 ประกอบมาตรา 133ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เหตุผลเพิ่มเติม

.....
.....

2. ท่านเห็นว่าควรให้มีทีมงานสหวิชาชีพ (พนักงานอัยการ,นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา,บุคคลที่เด็กร้อง) เข้าร่วมในการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือไม่

☐ ไม่ควร

☐ ควรมีครบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พนักงานอัยการ,นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา,บุคคลที่เด็กร้องขอ)

☐ ควรมีเฉพาะ....(โปรดระบุ).....

เหตุผลเพิ่มเติม

.....
.....

3. ท่านเห็นว่าการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกับการสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กควรใช้มาตรการสอบสวนแบบเดียวกันหรือไม่

☐ ควรใช้มาตรการสอบสวนแบบเดียวกัน

☐ ไม่ควร

เหตุผลเพิ่มเติม

.....
.....

4. ก่อนมีการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ได้บัญญัติให้ในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันถามปากคำ พนักงานสอบสวนต้องถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดหาทนายความให้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้บทบัญญัติว่า ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งขัดแย้งกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่ให้ค่านิยามว่า เยาวชน คือ ผู้มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ท่านเห็นว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติงานและควรแก้ไขหรือไม่

☐ ไม่เป็นปัญหา

☐ เป็นปัญหา

เหตุผลเพิ่มเติม

.....
.....

5. การที่มาตรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 75 ได้บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชนอยู่ร่วมด้วยทุกครั้ง ซึ่งมาตรา 75 มิได้บัญญัติถึงผลแห่งการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวไว้ว่ากรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมายอยู่ด้วยในวันแจ้งข้อหาหรือในการสอบปากคำ ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นได้มากน้อยเพียงใด และจะกระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ท่านเห็นว่าควรบัญญัติผลแห่งการฝ่าฝืน

มาตรการดังกล่าวเพิ่มเติมในมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หรือไม่

☐ ควรบัญญัติเพิ่มเติม

☐ ไม่ควร

เหตุผลเพิ่มเติม

.....

.....

6. ท่านเห็นว่า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ควรรวบรวมบัญญัติขึ้นตอนไว้ในกฎหมายฉบับเดียวหรือไม่

☐ ควรรวบรวมบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

☐ ไม่ควร

เหตุผลเพิ่มเติม

.....

.....

7. ท่านเห็นว่า ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรที่มีความพร้อมเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดไว้เป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดหรือไม่ (เช่น มีองค์กรการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดกลางในแต่ละจังหวัด โดยจัดให้มีพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กประจำอยู่และมีการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษากฎหมายประจำไว้ด้วย)

☐ ควรมี

☐ ไม่ควร

เหตุผลเพิ่มเติม

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	รองศาสตราจารย์จตุพร วงศ์ทองสรรค์
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 คณะนิติศาสตร์
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2514 MS. (Political Sciences) Mississippi State U. พ.ศ. 2517 MCL Pennsylvania State U. พ.ศ. 2519

ตำแหน่งภาระงานปัจจุบัน

ภาระงานสอน

1. ชั้นปริญญาตรี

วิชาอาชญาวิทยาและพัฒนาวิทยา

วิชากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล

วิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

2. ชั้นปริญญาโท

วิชากฎหมายทะเล

วิชาหลักกฎหมายระหว่างประเทศชั้นสูง

วิชาบัณฑิตศึกษามานุษยวิทยาและระหว่างประเทศ

วิชาอาชญาวิทยา

ผลงานทางวิชาการ

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักกฎหมายระหว่างประเทศชั้นสูง
2. เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายทะเล
3. ตำรากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล
4. งานวิจัยเรื่อง “สิทธิมนุษยชน : สิทธิผู้บริโภคร”
(ทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ประวัติที่ปรึกษางานวิจัย

ชื่อ นายประเทือง ธนียผล

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

การศึกษา - ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาโท สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญวิทยาและงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติรับราชการ - 2532 เริ่มรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 2533 ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายธุรการ
- 2538 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
- 2550 ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชากฎหมายทั่วไป

หน้าที่ด้านวิชาการ

- ผู้บรรยายวิชา LA 206 กฎหมายอาญา 1
LA 333 อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา
LA 338 กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
LA 104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป

ผลงาน

- ตำราอาชญวิทยาและทัณฑวิทยา
- กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
- เรื่องโครงการสืบค้นแนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย